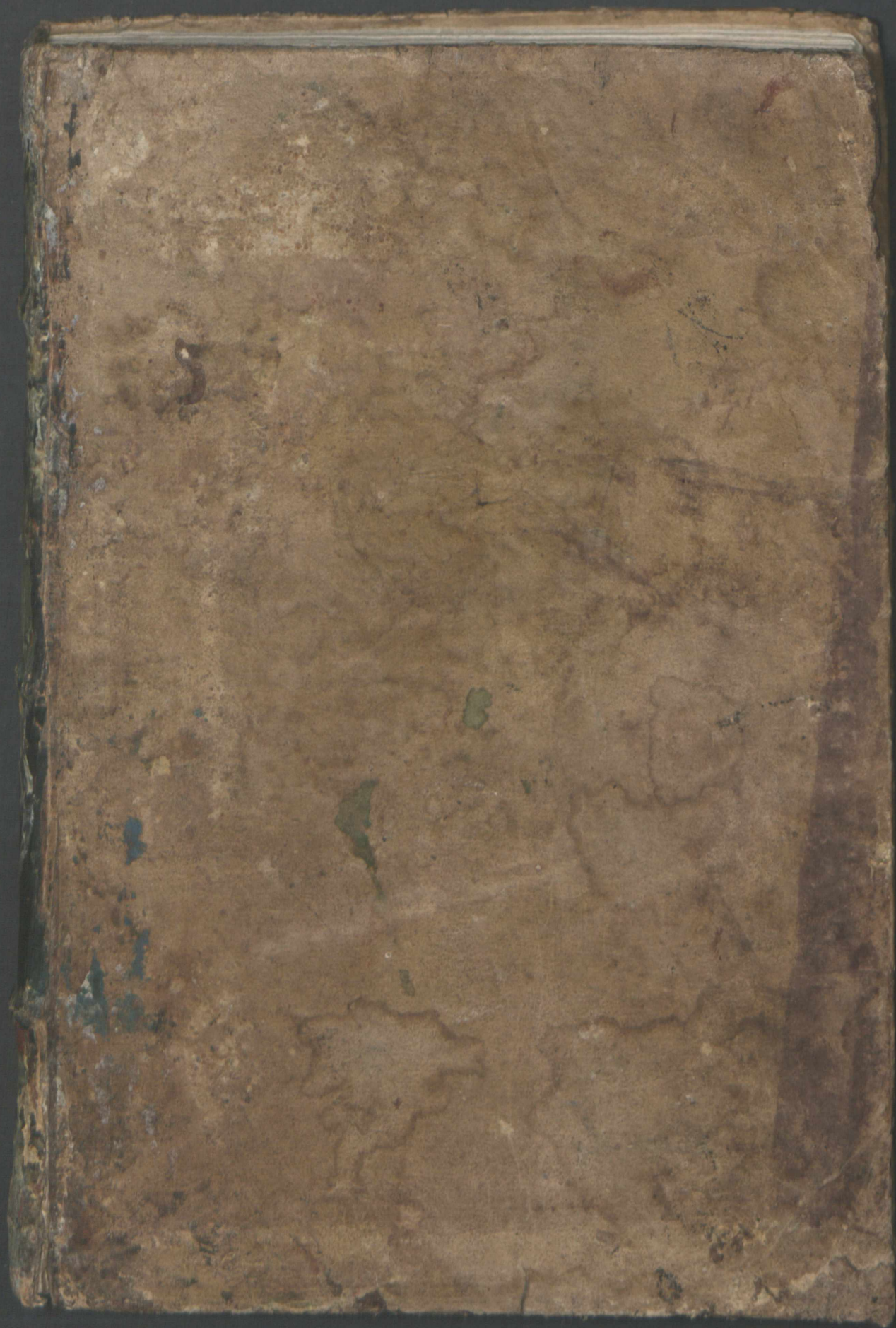

5833

BIBLIOTEKI
SEMINARIUM
SANDOMIERSKIEGO

THE
STILL
WATER

V I T A
REVERENDI PATRIS
MARTINI
STREDONIJ
SOC: JESU,

Per Provinciam Bohemia

PRÆPOSITI PROVINCIALIS
conscripta

a

R. P. WENCESLAO SCHWERTFER,
Societatis ejusdem Sacerdote.

PRAGÆ, Typis Universitatis Carolo-Ferdinandæ, in
Collegio Societatis JESU, ad Sanctum Clementem,
Anno 1673.

5833

5833

Z BIBLIOTEKI
SEMINARIUM
SANDOMIERSKIEGO

LEOPOLDO
ROMANORUM
IMPERATORI
SEMPER AUGUSTO,
PIO, FELICI, PACIFICO;
GERMANIÆ, HUNGARIÆ, BOHEMIÆ,
DALMATIÆ CROATIÆ
SCLAVONIÆ, &c.
REGI POTENTISSIMO,
SERENISSIMO.

AUGUSTISSIME CÆSAR.

 Votquot, in terra vivimus militamus! Quotquot cœlo adscribimur, triumphamus. Utinam omnes strenuè militemus, ut gloriose triumphemus. Sed Tu cum primis *LEOPOLDE* Imperator *Augustissime*, qui id unum *Consilio & Industriâ* spectas, & agis, ut per bella pro Christiani Orbis defensione suscepta, gloriosos in cœlo triumphos consequaris; Nec dubita secuturos; hoc enim pollicetur Virtus Tua, quæ DEO semper *primo Archiduce*, eodemque *secundo Comite* graditur; nec aliter, quàm DEO contra vitia depugnat. *Vitium enim, teste Chrysostomo, etsi secum habeat universum Orbem terrarum, est omnium maxime imbecillum: Virtus autem etsi sola sit, est omnium potentissima; habet enim DEUM secum stantem. Quis ergo servare potest eum, qui à DEO oppugnetur? Quis autem potest perdere eum, cui ipse fert auxilium?* Et verò longè potentiùs Virtus graditur, cum non solum armata DEO, verum etiam Sanctorum auxilio suffulta præliatur. Inter quos cum vulgi opinione (nulla enim adhuc Ecclesiæ autoritate id constat) numeretur *R. Pater Martinus Stredonius* è Societate JESU, *Majestatis Tuae* Vassallus; accedet is in præsidium Tuum, ut-

pote

pote qui propijssimo Cæsare, parente, *FERDINANDO III.* & pro bono patriæ, Brunam armis Gothicis graviter oppugnatam, precibus suis Anno 1645. (uti tunc fama circumferebat, & etiamnum circumfert) eripuit, junctisque cum Præclaro Heroë *Ludovico Souchesio* animis ac viribus incolumem conservavit. Et quia memoratus piæ recordationis *R. P. Martinus Stredonius*, sub finē vitæ publicā voluntate contestatus fuit, quidquid in terra effecisset orationibus & charitate proximis impensâ, velle se in conspectu Divinæ Majestatis abundantius præstare: speramus de majore ab eo conferendo subsidio, posteaquam in vita ac virtutum suarum imagine typo expictus, Palatium *Majestatis Tuae* ingressus fuerit. In hanc enim fiduciam ire me jubet Philo Hebræus Scriptor, qui ait: *Cùm virum bonum in aliqua Domo aut Urbe habitantem video, Domum & Urbem beatam prædico, tum quia præsens felicitas ei mansura est, tum quia absens ventura.* Et Fullonius noster docet, *justos domesticos, columnas & bases Regum esse*: sicut Ezechiae Isaias, Samaritanorum Elizæus; Onias & Hieremias Judæ Machabæi, tanquam domestici eorum. Id quod rectè colligitur ex illo textûs sacri Cant: 5. *Crua ejus columnæ*

*mnæ marmoreæ; ubi Chaldæus interpres legit :
Justi sunt columna sæculi, & basēs super sustentacula auri
optimi; auri scilicet Regalis. Et cum S. Hie-
ronymus verba Isaïæ : Vocaberis ædificator sepium,
ex Symmachi versione interpretetur : Vocaberis murum opponens cadenti. Vocabitur, uti speramus, R. Pater Martinus Stredonius, murū opponens omnibus, qui sinistri aliquid contra Serenissimā Domū Austriacā moliti fuerint. Memor haud dubiè prædictionis suæ de eadem Serenissima Domo : Quasi meridianus fulgor consurget tibi ad Vesperam, & cū te consumptū putaveris, orieris ut Lucifer. Dum ergo sæpe memoratus piæ recordationis R. P. Martinus latus Majestatis Tuæ armatis suis precibus stipaturus ingreditur, sine & me velut umbram eum indignis meis orationibus comitari, & ad Majestatis Tuæ pedes profundissimè provolutum pro ejusdem incolumitate, DEO & Præstitibus sacris vota facere.*

MAJESTATIS TUÆ

Infimus Servus

WENCESLAUS SCHWERTFER.

PROTESTATIO A U T O R I S.

CUm SS. D. Noster URBANUS PAPA VIII. Die 13. Martij, Anno 1625. in Sacra Congregatione S. Rom: & Universalis Inquisitionis, Decretum ediderit; atq; iterum Die 5. Junij, 1631. ita explicuerit, ut in Editione Librorum non admittantur Elogia Sancti vel Beati absolute, & quæ cadunt super Personam; bene tamen ea, quæ cadunt supra mores & opinionem, cum Protestatione in principio, quod ijs nulla adsit autoritas ab Ecclesia Romana, sed fides tantum sit penes Autorem.

Huic Decreto, ejusq; Confirmationi & Declarationi observantiâ & reverentiâ, quâ par est obsequor, ac profiteor, me haud alio sensu, quidquid in hoc Libro refero, accipere, aut accipi ab ullo velle, quàm quo ea solent, quæ humanâ duntaxat autoritate, non autem Divinâ Catholicæ Romanæ Ecclesiæ, aut Sanctæ Sedis Apostolicæ nituntur.

Wenceslaus Schwertfer.

FACULTAS R. P. PROVINCIALIS

BOHEMIÆ SOCIETATIS JESU.

EGo Simon Schürer Societatis JESU, per Provinciam Bohemiæ Præpositus Provincialis; potestate mihi factâ à Patre nostro Joanne Oliva Præposito Generali, facultatem concedo, ut Liber de Vita & Virtutibus R. P. MARTINI STREDONII, à Patre Wenceslao Schwertfer, ejusdem Societatis Sacerdote conscriptus, & à Patribus ad id deputatis lectus, probatusque typis mandetur. Cujus rei fidem meâ manu & officij sigillo facio. Pragæ in Collegio Academico ad S. Clementem, 12. Octob: Anno 1672.

Simon Schürer.

INDEX CAPITUM.

CAPUT I.

Lineamenta Vitæ Patris Martini.

CAPUT II.

Natales & Pueritia. Primi Pietatis igniculi. Modestia rara.

CAPUT III.

Educatio Adolescentiæ cum abstractione ab occasionibus. Timor & præsentia DEI pro basi vitæ accepta. Conservatio Baptismalis Gratiæ.

CAPUT IV.

Ingressus in Societatem JESU, pro fundamento Vitæ Religiosæ, immutabilem animi constantiam arripit ex tribus Principijs.

CAPUT V.

Quem modum in diurnis actionibus servaverit; in surgendo præsertim, in Orando & ministerio Missæ?

CAPUT VI.

Præclara Martini eruditio in Asecticis, per Tempus Tyrocinij comparata ex continua applicatione, ad Virtutis & Regularum normam.

CAPUT VII.

Quo spiritu Manuales labores in Tyrocinio exerceri solitos, peregerit? Quomodo Lectionem sacram instituerit?

CAPUT VIII.

Quomodo Virtus ipsius è parietibus Probationis egressa, Studiorum tempore illuxerit? Quam normam in Studijs & Colloquijs adhibuerit?

CAPUT IX.

Duodecim fontes, è quibus colloquia utilia derivari possint, inventi à Martino.

CAPUT X.

Colloquiorum fontes Reliqui.

CAPUT XI.

Qualiter Conscientiam scrutatus fuerit? Modus indormiendi, noctemque traducendi.

CAPUT XII.

Altissima æstimatio Vocationis. Modus celebrandi Natalem anniversarium ejusdem Vocationis, qui Natali cujusvis statûs applicari potest.

CAPUT XIII.

Quomodo spiritum suum renovare solitus fuerit, alijsque renovandum svaserit?

CAPUT XIV.

Quâ devotione Sanctos Patronos Menstruos coluerit?

CAPUT XV.

Gradus in litteris & religione. quibúsve munijs fuerit occupatus.

CAPUT XVI.

Regimini applicatus Rationem Gubernandi tenuit, per constantiana animi & intuitum Gloriæ Divinæ.

CAPUT XVII.

Quæ specialiter in Regimine observaverit, respectu DEI, sui, & proximi?

CAPUT XVIII.

Cura maxima suis subjectis providendi de spiritualibus.

CAPUT XIX.

Quâ ratione cum difficilioribus suæ curæ subjectis egerit.

CAPUT XX.

Alia Dictamina & Illuminationes ad Regimen pertinentes.

CAPUT XXI.

De perpetua conjunctione cum DEO, & studium magnificandi DEUM in omnibus.

CAPUT XXII.

Abstractio à Creaturis. Sensuum, corporisque despicientia.

CAPUT XXIII.

Virtutes solidæ in P. Martino, Humilitas & Paupertas.

CAPUT XXIV.

Patientia finè vultus immutatione. Obedientia exacta. Constans in Virtute tenor & rigor.

CAPUT XXV.

Miraculi speciem habentia. Prædictiones, & sensus de Augustæ Domûs Austriacæ successibus futuris.

CAPUT XXVI.

Gratia Curationum & commercium cum Defunctis.

CAPUT XXVII.

Pulchra Doctrina Patris Martini, de Bonæ ac Malæ Mortis differentijs.

CAPUT XXVIII.

Qualiter bonam Mortem per decursum Vitæ, sibi precatus fuerit.

CAPUT XXIX.

Suprema ægritudo & pia mors Patris Martini.

CAPUT XXX.

Sensus & Elogia Variorum de Patre Martino.

VITÆ

REVERENDI PATRIS
MARTINI STREDONII
SOCIETATIS JESU.

CAPUT I.

Lineamenta Vitæ Patris MARTINI.

Cripturus Vitam Pa-

tris MARTINI STREDONII,
Pictores imitor in hoc primo
Capite, puraque lineamenta
velut umbras expono, ut fi-
gura saltèm, velut ab obscura plumbagine primis
oculis proposita, conjecturam de futuro Iconi-
smo edoceat. Communis Sancti, ut ajunt,
vitam describo. qui tamen, sicut videbitur, ex
hac ipsa communi vita, singularis censerì po-
test; aperuitque hoc ipsum, Divinitus hausto
lumine, artificium à S. IGNATIO Fundatore no-
stro inventum, & in Ecclesiam DEI, ac specia-
liter in SOCIETATEM JESU invecum esse præce-
denti

2 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

denti seculo, ut communes quidem inquit vulgo appareant Sancti ab Ignatii temporibus: Supra vulgi tamen opinionem excellenti sanctitate polleant, coram oculis DEI (velut objecta complacentiæ Divinæ singularia) gloriosi. Et revera talis fuit P. MARTINUS, communis visus oculis humanis, unam præter singularitatem, de qua piè condemnabatur ab omnibus, quòd communi vitæ, singularis Sanctitatis famam & normam, universali omnium sensu, sociâsse visus fuerit. quod sanè argumentum pro asserenda Viri sanctitate, alio in genere, S. Augustino, potens est visum, quando ad probanda quædam mysteria obscuriora Catholicæ Fidei, evidentiam veritatis ab universo sensu & consensu Ecclesiæ, robur argumenti nunquam expugnabilis, desumi posse assecuravit. Communis ergo fuit & singularis, hic Vir de quo agimus. *Communis* quidem; quia juxta S. Chrysostomum, *in commune commodum vitam instituit*. *Communis* in observantia disciplinæ ac vitæ, juxta Regulas, omnibus præscriptas, puta Ordinem domesticum & actiones diurnas ordinarias in Religionibus sanctè distributas. quod id ipsum alicubi Christus suasit Peru-
l. de cura
pro mor-
tuis. c. 1. fino Civi, Sancti Francisci ordinem amplexuro.
homil: 15.
in Matth: *Communis*; ut qui communem vitam agunt, singularitate Sanctorum non deterreantur. Sed
Lucas Wa-
ding. in
Annalib⁹
minor. an.
Chr. 1211.
n. 6. ut S. Gregorius Nazianzenus de S. Basilio scribit,

bit, in communem Virtutis tabulam, velut in vivam quandam legem intuentes mortales, vitam omnem suam dirigant. Sive ut ejusdem nominis Magnus Gregorius ait: *Ad imitationem provocentur corda infirmorum, & ex victricibus factis, contra vitiorum praelia, debilia confirmentur, fiatque ut minùs mens inter certamina trepidet, quò ante se positos, tot virorum fortium triumphos, videt.* Quam Virtutis propositam imaginem à Sanctis, Divus Basilius, *Lucem* vocat, *Virorum in Rep. bene versantium*, quæ salvandis ad vitæ viam præfulget.

*in Gordia
Martyr.*

Singularis verò etiam videri potuit; quia Virtutis excellentis more, majestas quædam Sanctitatis ex singulis operibus, etiam diurnis pensis ordinariis, imò & in membris ad virtutis formam compositis ità in Martino emicabat, ut testimonio eorum, qui unà mecum virum hunc, annis pluribus observârunt, uti ausim, atque illa dicere de Stredonio, quæ Clemens VI. sermone de S. Thoma Aquinate dixit, scripsitque: P. MARTINUS, *fuit exemplar virtutum omnium, earumque exempla, erant membra ejus singula: in oculis relucebat simplicitas, in vultu benignitas, in auribus humilitas, in gustu sobrietas, in lingua veritas, in actibus integritas, in manu liberalitas, in ingressu gravitas, in forma honestas, in visceribus pietas, in intellectu claritas, in affectu bonitas, in*

4 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

*mente Sanctitas, in corde charitas. sic ut species de-
corque corporis fuerit effigies animæ, & Imago virtu-
tis.* Neque putet aliquis, me communi formu-
lâ Virtutem hujus Viri colorare. Fidem faciunt
illi Testes, qui jussi aliquid de Virtutibus quas
observâssent in viro, dicere, itâ excellentem in
moribus Sanctitatem descripserunt, ut non ali-
am vitam duxisse, atque se in Patre MARTINO
vidisse, calamo testati fuerint, quàm *Imaginem
Virtutis.* Sed quia hoc ipsum probandum esse
â nobis, & in particulari demonstrandum peti
arbitror, idcirco ex umbra lineamentorum, ad
picturam primæ lucis calamum promoveo.

C A P U T I I.

Natales & Pueritia. Primi pietatis
igniculi. Modestia rara.

EXistimabamus hætenus,
peregrinam esse Virtutem, quoad vi-
tæ sanctimoniam, & ultra parietes
quæri oportere, cùm intra limina nostra sæpiùs
Viri à virtute spectabiles, oriantur, & fiant. Vi-
dimus certè intra Provinciam nostram, & mani-
bus etiam ex charitatis amplexu, venerati su-
mus tum complures Viros, tum præcipuè om-
nium

C A P U T II. 5

nium opinione celebrem ab odore Sanctitatis P. MARTINUM; qui quasi natus è familia Virtutis, suorum Natalium gloriam ab origine prima usque ad senectam, non ità semper tuitus fuit, quàm constanter adauxit. Natale solum ipsius fuit, Glivicium in superiore Silesia, oppidum Ducale. Locus à quibusdam Viris, SOCIETATI JESU partis ac datus, eximiè illustris. Annus fuit 1587. November mensis ad ferias Divi Præfulis MARTINI. Parentem habuit Martinum Stredonium, ejusdem Civitatis Consulem, virum à pietate ac prudentia omnibus amatum. Matrem Barbaram Meridianam, nostri quondam eximii Viri Patris Georgii Meridies, Domûs professæ Præpositi & Rectoris Pragæ Magnifici, Sororem. Fratres duos primogenitus antecessit, Georgium & Andream. illum deinde Kuttenbergæ Cæsareum Judicem; hunc cum virtute religiosa & prudentia Oeconomica instituti Socium. Dixi è *familia virtutis* natum. Nam uterque Parens, & majores eorundem Avus & Avia, ità piè cum DEO familiares vixerunt, ut omnes, emigrationis suæ de hoc seculo diem & horam, prænoverint, prædixerintque. Maternæ curæ specialiter incumbibat, parvulo Martino ablactato, Timorem DEI, velut fundamentum Rationalis vitæ instillare; tum pietatem in Divinam Virginem & SS. Sacramentum docere, quas

6 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

comendationes, velut *cor senile* gerere incipiens, in primæva illa ætate ut loquitur S. Gregorius Magnus de S. Benedicto, natûsque ad virtutem infantulus, ultrovê arripuit. Ideo etiam in primo illo gradiendi usu, ad celeberrimam ex gratiis & miraculis Claromontanam Virginem vulgò Czeſtochoviensem Thaumaturgam, novem milliaribus Germanicis Glivicio diſſitam, cum Matre pedes itare: animatûsque piæ Matris hortatu & exemplo, triduanum ſeverum jejunium, primæ Hoſtiæ, quam ſeptennis eſurire cœpit, præmittere non dubitavit. Quanquam non tantum à præceptrice morum Matre imbutus, ſed Magiſtro DEO per internos inſtinctus uſus, ultero ipſe in res DEI ferebatur, variâque jam virtutum elementa, nescio an diſcebat, an exercebat. Corripuit peſtilens lues aliquando Glivicium eâ mali vehementiâ, ut in plateis homines ruerent, expirarentve. Et Martinus quidem arctiori cuſtodîâ domi ſervabatur, nè ab aura peſtilente, morientium in vicis pauperum afflaretur. Sed induſtriam maternam, vicit charitas pueruli, qui clâm domo egreſſus, velut novus Exuperius Tolofæ Episcopuſ, de quo ſcribit S. Hieronymuſ: *Eſuriens paſcebat alios, & ore pallente jejuniis, fame torquebatur alienâ*; annonam inquam panis ſibi ſubtrahens, ſtratibus lue pauperibus efferebat, carbunculi que ardoreſ

Epist: 4.
ad Reſti-
cun.

dores, ac moribundos ex maligno æstu, comportatâ galericulo aquâ, refrigerabat.

Cùm verò in confinio pueritiæadolescere cœpisset, emicuit repente auroræ ad instar Solem præcurrentis, pulcherrima illa purpura, ornatûque suo omnibus accepta, & Martino velut adgenita virtus Modestia, quæ tanquam *tunica inconsutilis desuper contexta per totum vitæ spatium*, ita fuit accincta huic adolescenti, Juveni, Viro ac Seni, ut Angelus in carne ipsa, imò virtus gradi, conversarique diceretur. Quamque de alio sub Hieronymi nomine formam velut in umbra quadam humilitatis, scripto quodam ipse Martinus delineavit, hanc ad vivum in semetipso praxi expressit. Frontem scilicet illi explicabat Hilaritas; radiantes oculos maxima ex parte velabat Reverentia; genas suaviter tingebat verecundia; totum denique corpus infinitatum quendam sensum præsentis virtutis, atque ipsius Divinitatis, huic Juveni senique inesse indicabat. Expressit inquam in se colores illos, quos Mellifluus alicubi suavissimè depingit:

Lampas pudica mentis jugiter lucens, ut nihil in ea turpe vel indecorum residere attentet, quod non illa illico prodatur. Illa expunctrix malorum, & propugnatrix puritatis innata, specialis gloria conscientie. & fame custos, vitæ decus, virtutis sedes, virtutum primitia, nature laus, & insigne totius honesti. Qualem

Serm. 86.
in Cant.

lem

8 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

c. 6. lem denique ipse Aristoteles in Physiognomicis
Modestum effigiat: *In motibus tardus, & loquens
tarde, vox tarda & plena spiritu, mitis, oculus hi-
laris, neque valde apertus, neque omnino clausus.*
Cujus fidem vera effigies in fronte Libri posita
testatur. talis à puero videri cœpit Martinus.
Utinam vestitu simili, moribus inquā compo-
sitis, Adolescentia nostri seculi, à parentibus in-
dui amaret, & parentes ipsi vanitatum Instru-
ctores non essent! quot in Epilogo Vitæ Jubi-
los Divini amoris, præ threnis pœnitentiæ con-
cinerent ij, quos absque fræno & legibus vixisse,
serò necquicquam pudet ac pœnitet!

C A P U T III.

Educatio Adolescentiæ cum ab-
stractione ab occasionibus. Timor
& præsentia DEI pro basi vitæ
accepta. Conservatio Bapti-
smalis gratiæ.

Rnamenta minoris ætatis, si-
ve Adolescentiæ, Mundus ità coacer-
vat in puerulos, ut vestium luxu, mo-
rùmque libertate ad vitia reliqua insternant
viam filiis suis infelicibus improvidi parentes.
quod

CAPUT III. 9

quod in confinio boni & mali posita Juvenilitas dum non distinguit, in formā sæculi dispositiones suas inflectit, formāq; ipsam vanitatū per naturæ modum introducit habitūq; induit. Et prima quidem ista in parentibus ac filiis dici potest stultia, cui alteram supparē adjungunt, dū vitæ duces, quos Præfectos vocant, ex eodē vanitatis furfure, ab externa specie magis, quàm à virtutis ac probitatis habitu comendatos præficiunt. Accedit domestica dissimulatio correctionis, ac peregrina deniq; in omnē vitæ licentiam libertas; dum vitia foris in provinciis adolescentes quærere jubentur, quasi domi non abunde pullularent. Gentiles certè solo ductu rationis instructi, adeo necessariam Reip. rectā educationem adolescentiæ censuerunt, ut totū successum Vitæ secuturæ, bonum imò Reipub: pendere dicerent ab adolescentiæ institutione. Indè præcepta illa Platonica: *Ejus Reip: quæ felix esse volet*, (nos Christiani dicimus: *ejus Animæ* l. 7. de Rep. *quæ felix esse volet*) *Magistratus in veri DEI & veri boni cognitione edocentor prima statim ab infātia, artēsque omnes ad eam primariam scientiam ediscendam necessaria, eidem adhuc adolescenti traduntor.* Idem alibi narrat, filios Regum Persarū in Alcibiade. cū ad decimum quartum annum ætatis pervenissent, comendatos fuisse curæ Regionū Pædagogorū, qui ex omnibus Persis seligebantur,

B & qua-

IO VITÆ R.P. MARTINI STREDONII S. J.

& quatuor erant: *Sapientissimus*, qui cultum Divinum instillabat; *Justissimus*, qui Veritatem ut in omnibus verax esset; *Temperantissimus*, qui gulā dedocere, animiq; affectibus imperari juberet. *Fortissimus* deniq; , impavidum ac intrepidum fieri præcipiebat. Quod elegantius in compendium docuit Ecclesiasticus: *Filii tibi sunt? erudi illos & curva.* Græcus explicat: *Instrue, castiga, forma, & doma illos à pueritia.* *erudi*; diversis artibus intellectum, verò scilicet bono, veriq; intelligentiâ. *curva* pronos in malū affectus, humilitate, obedientiâ, frangendo appetitus, & concupiscentias inordinatas, dedocendo mollitiē & illecebras. Ultroneè magisteriū sui exercebat Martinus, non tã *curvando*, cū vix aliquid quod repugnaret, habuerit, quàm *erudiendo* ut virtutes Adolescentiæ, flores ac fructus germinarent illos, quales ab hujusmodi ætate D. Ambrosius exposcebat: videlicet: *Timorem DEI habere, deferre parentibus honorem, habere senioribus reverentiam, castitatem tueri, non aspernari humilitatem, diligere clementiam ac verecundiam, quæ ornamento sunt minori ætati.*

l. 1. Offic:
c. 45. &
c. 17.

Et hæc quidem domestica virtutis exercitia, intra parietes domesticos à Martino fiebant. Jussus autem proficisci Glogoviam Majorem, Germanicæ perdiscendæ gratiâ, Pragm deinde profectus, illibatum Innocentiæ ac puri-

CAPUT III. II

puritatis lilium domi natum, circumtulit; & ut securiùs ferret, semper DEI timore, & occasionum fugâ usus, salvo velutî conductu, duobus hisce comitibus custodivit. Et quia insignem structuram virtutis à pueritia prima moliebatur, ut in Templum DEI magnificum per ætatem excresceret, à Timore DEI basim ponere aggressus fuit. Quodque S. Ambrosius de verbo dicit, hoc de Sancta Juventute Martini edicere possumus: *Statue servo tuo eloquium tuum in timore tuo. Statue servo tuo vitam in timore tuo. Basis quædam verbi est, Timor Sanctus. Sicut enim simulacrum aliquod in basi statuitur, & tunc majorem habet gratiam, cum in basi fuerit collocatum, & standi accipit firmitatem: ita verbum DEI (animam sanctam facere volens) in Timore sancto meliùs statuitur, & in pectore timentis DEUM fortiùs radicatur. juxta illud in Anima Sponso dilectissima, de qua dicit Sponsus: Crura ejus columnæ marmoreæ, fundatæ super bases aureas. Tales bases fundavit pro reliquæ vitæ structura, in adolescentia sua Martinus, de quo R.P. Andreas Schambogen totius vitæ arbiter asseverabat: non tantum Juventutem, sed totius vitæ curriculum traduxisse, in Gratia Baptismali, & semel cœptam vitam in Timore DEI, symbolo illo sibi familiari direxisse: Providebam DEUM in conspectu meo*

12 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

semper. Putà uniformiter augmentum virtutis ad arbusculæ speciem in conspectu cælestis Hortulani ducendo, crescendo floribus ac fructu in virtutibus sibi velut agnatis, in innocentia, DEI Timore, prudentiæ senilis demonstratione, studio tenendi corporis intra leges pudici-
tiæ, atque in conatu perpetuo agendi omnia in conspectu DEI; sicut Timoris Divini radix, imò DEUS ipse in basin acceptus, sancto huic furculo aspirabat. Quem ut ampliùs ac tutiùs ab aura vanitatum conservaret, transplantari voluit in Seminarium Sancti Wenceslai Pragæ (quam gratiam plerisque viris insignibus, & in Societate nostra primariis concessam fuisse à Divina Providentia, memini) ubi demum adeo feliciter inflexus fuit, ut Societatem JESU ingredi, DEOque soli vivere, liber à seculo postularet.

C A P U T IV.

Ingressus in Societatem JESU, pro fundamento vitæ Religiosæ, immutabilem animi constantiam arripit
ex tribus Principiis.

dmissus & ingressus in Societatem JESU 1608. die 25. Sept: annos natus & emensus 20. ex eo genere Tyro-
num

CAPUT IV. 13

num fuit, qui non tam evellere ac destruere, quidquid vitiosum in seculo pullulavit, quàm intrahere meliorem succum à felici gleba, virtutibusque potiùs augendis, quàm extirpandis vitiis occupari siveverunt. Narrârunt qui vitæ cursum in Martino sedulè observârunt, insenuisse virtutem ipsius in Tyrocinio, talémque semper visum fuisse adultâ ætate, qualis in virtutem inductus, primo Religionis anno comparuit. Constantiam hujusmodi etiam in minutis ex virtute actionibus, adeo æstimavit S. Bernardus, ut rarum valde, magnúmque dice-

lib. 2. de
Confid. c.
12.

ret, qui non semel in minimo quovis remittere notaretur. *Est utique si diligenter attendas (scribit Lugenio) quàm rarus semper extiterit, qui non vel modicè in prosperitate animum relaxaverit, à sui custodia & disciplina. Præferendus ille & magnus est, cui inter prospera saltèm visus indecentior, aut sermo insolentior, aut immoderatio cura vestis vel corporis non irrepsit.*

Proprium hoc Elogium, tenacitatem scilicet virtutis, magnis etiam miraculis præferendam sibi comparavit Martinus, ipso in limine Religionis, de quo Pater Andreas Schambogen, vir ut solidè, ità tenerè spiritualis, & ejusdem in munere Provincialis brevè successor, sic ex variis annotavit: Ab ipsis inquit Religiosæ vitæ primordiis emicuit in ipso semper modestia

14 VITÆ R.P. MARTINI STREDONII S.J.

virginalis, matura verborum parcitas, veri re-
ctique amor sincerus, jugis cum DEO ambu-
latio, Sanctæ Mortificationis exemplum, opti-
mum quemq; imitandi solidus ardor, & vultus
nunquam in diversa mutatus.

Quarum virtutum ac Religiosi moris stu-
dio, ità incanuit consummatè, ut qui cum Ty-
ronem, quique senem noverunt, affirmatè lau-
dent omnes inconcussam ejus constantiam, di-
cântque illum sibi semper similem, & unum
eundemque fuisse; atque ab inita perfectionis
via, inductaque semel optimi Religiosi norma,
nec latum unguem deflexisse. Legerit haud
dubiè illud S. Ambrosij ad Episcopum Vercel-
lensem, vel ab ipso boni spiritûs principio didi-
cerit: *Assuesce unus esse, ut vita tua quandam pi-
etatem exprimat, eandem servans imaginem, quam
exceperat.* Non parvo tamen constitit, hæc
species & imago virtutis. Neque nata repen-
te absque manuum labore; sed solidâ in cultu-
ram intellectûs & voluntatis applicatione. Tria
sibi statim documenta præfixit Juvenis in Ty-
rocinio; quibus velut cardinibus totam reli-
quam vitam gyrare decrevit. Triplicem in-
quam Tabellam, veluti pensa quotidiana, & pa-
radigmata vitæ sibi præscripserat. & in una
quidem primaria legebat: Voluntas DEI. in
duabus aliis: Sustine & Abstine. Horum usus
erat,

CAPUT V.

erat, meminisse imprimis ad quodcunque negotium, quacunque horâ vel momento evocatum Voluntate DEI se citari ad hoc vel illud præfenti tempore peragendum. in quo, si quid adversitatum aut molestiarum intervenisset, debebat id per *Sustine* complanari. Si verò illecebrarum aliquid aut inordinatarum cupiditatum se misceret negotio, per *Abstine* dissipari. Quibus principiis altè animo infixis, sic demum ad hypotheses descendit.

CAPUT V.

Quem modum in diurnis actionibus, servaverit, in surgendo præsertim,
Orando & Ministerio Missæ.

Utiùs nos detinebimus in Tyrocinio, varias ob causas. maxime quòd, sicut proximè dictum, tale fundamentum jecerit virtutis eo tempore, ut eadem Imago, vitæ reliquæ decursu visa & retenta, licèt haud dubiè excellentium colorum adjectione, puta virtutum precio & affectûs intensione ornata fuerit. Sive quòd easdem actiones Religiosus, Sacerdos, Graduatus, privatus & Superior obierit, pro distributi temporis in Societate consuetudine:
Acce-

Accedit & hoc motivum, quòd me fusiùs in ejusdem exemplari Tyrocinio detineam ob humilitatem virorum excellentium, qui minimi & recentissimi cujusque Tyronis actus ex virtute ductos, pro idea sibi arripere non dedignantur. Accedit denique eum quorundam gravissimorum Patrum in Societate sensum fuisse, ut, quo semel in Tyrocinio spiritu imbuti fuerint, ferè tantùm in ejusdem augmentatione creverint, nisi fortè miraculosè repentinas ad sanctitatem mutationes excipias ob infinitam Divinæ Bonitatis eviscerationem, vel ob victorias quasdam atque occulta martyria, quibus DEUS à liberali creatura provocatus, *liberalius penu sanctitatis reserat*, & gratiis supra cursum ordinarium profusiùs redonat. Habemus ergo nì fallor omnes etiam provecti ætate, quod in Tyrone Martino suspiciamus, imitemur, & cujus gratiâ detenti, non nihil in hac data Idea immoremur.

Audito igitur manè regulari signo ad surgendum, exiliebat sinè mora, & adorata tanquam præsentì & evocanti se Divinæ Voluntati respondebat: *Ecce adsum, ecce venio, Domine quid me vis facere? Sive ire jubes ad lucem aut tenebras, sive ad otium & labores, sive ad solatia aut acerbitates, sive per aquam & ignem, ad vitam aut mortem: DEUS meus volui, & legem tuam in medio*

dio cordis mei ità defixi, ut non nisi juxta eam omnia mea, quies & motus dispensentur. Quos pios sensus dum inter amiciendum se & agenda alia continuâisset, dato alio item signo Regulari ad Exercitium Orationis Mentalis, rapi ad illud, non ferri videbatur, cum ea tamen motuum corporis moderatione, quæ omnem perturbationem & inordinationem excluderet.

Et quia pulcherrimè verecundus in conspectum Divinæ Majestatis, coram qua eo tempore compariturus erat, non debere se inurbanè ac rusticè solum irruere sentiebat, semper duorum Divorum Patrocinio protectus, Angeli videlicet Tutelaris & Patroni menstrui, id aggrediebatur, quibus perductoribus cùm in sua statione se fixisset, & profundissimâ animi demissione præsentem DEI Majestatem fuisset veneratus, agendique ac orandi coram ea potestatem sibi factam non temere confideret, educebat per partes ex thesauris memoriæ pridie ordinatæ, & per silentia noctis maturatæ Orationis deposita, & ea educta apprehendendo expendebat, judicando illustrabat, & extendebat deducendo in consequentiam, & aliorum Adjunctorum sylvam. quam in vicina voluntate habitans Charitas, cùm in pabulum suis ignibus natam præsumeret, allambebat eandem, & ità suis ignibus interdum accendebat, ut intra orantem arderent

18 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

rent omnia, & corde simul & carne ejus in DE-
 UM exultante liqueceret idem; nec suavissi-
 mis solum lacrymis diffunderet, sed & in salutare
 DEI totus deficeret. Augebat verò non raro
 hæc incendia, Eloquium Domini ignitum vehe-
 menter, quo in cor orantis penetrante, & divi-
 siones spiritûs & carnis, compagum quoque ac
 medullarum alterationes sequebantur, quales
 nonnisi cælitus optari, & à tanto Artifice pos-
 sunt expectari. Huic orandi modo, ubi hora
 elapsa finem imposuisset, repetitâ DEI venera-
 tione, & utrique Perductori suo singularibus
 gratiis actis, recipiebat se Orator ad seipsum, &
 decursum Orationis suæ accuratè examinabat,
 diligenter in aberrationes inquirens, & rela-
 psus, in deprehensas severissimè sibi deinceps in-
 terdicens: è successibus verò illustrationes, in-
 telligentix & permotiones voluntatis, seu San-
 ctos affectus potissimum deligens quas in En-
 chiridion bipartitum, in Lumina & Gustus infer-
 ret, revocandas in memoriam tempore caligi-
 nis ac tenebrarum, arescentisque ac desolati cor-
 dis, tum ad leniendam ejus temporis conditio-
 nem, tum etiam ad juvandos per eas opportunè
 alios, quibus fortè communicandæ viderentur.
 Quod quidem Enchiridion postquam ex man-
 dato Magistri Tyrocinij, ijs etiam divinis visita-
 tionibus refertum fecisset, quæ ei extra Oratio-
 nis

nis tempora, sive inter legendum, audiendum-
ve, sive inter operandum, vel inter exercenda,
quæcunque alia Religiosa officia obvenerunt :
crevit id per solum Tyrocinij tempus in librum,
virtute in bibliothecam, fructu verò in admira-
biles animorum commotiones, quæ in eis seque-
bantur, in quos ex memorato Enchiridio ali-
quid, sive inter conversandum, sive alijs occa-
sionibus derivabat.

Reliquum temporis inter orationem &
adeundum sacrificiũ decurrentis, recitandâ par-
te Officij B. V. alijs partibus per diem distributis,
consumebat, non tacendâ sanè cum industria. Nā
ut eam recitationem devotissimè perageret,
eximios quosque Divos, Virginis DEI paræ cul-
tores ad secum alternatim recitandum invita-
bat ; jam D. Joannem Evangelistam, jam D.
Ignatium Antiochenum ; jam Joannem Dama-
scenum, jam D. Ildephonsum, jam Bernardum
aut Bernardinum, aliũve similem. Quorum
singulorum affectus, dum in se conatur expri-
mere, admirabilis, Virginis Beatissimæ Cultor
est effectus, non sinè continuo suo Mariano
emolumento. Siquidem quotidie experieba-
tur ità se MARIANÆ protectionis pallio esse
circumdatum, ut id sibi esset tegumentum in
pluvia, & umbraculum in æstu, & securissimum
in omni adversitate præsidium.

20 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

Evocante horâ ad sistendum se vel ministrandum sacrificio, quandoquidem illi ministrandum erat, tantâ id, tamque eleganti devotione præstabat, ut non politissimos solum in aulis Principum ephæbos superare, sed cum ipsis etiam Angelis, piis affectibus & sacris ritibus certare videretur. Frontem illi explicabat hilaritas (en modestiæ superiùs depictæ speciem) radiantes oculos maximâ ex parte velabat reverentia; genas suaviter tingeat verecundia; manus componebat & pandebat venustas; gressum regebat decencia; totum denique corpus, inusitatum quendam sensum præsentis Divinitatis, Ministro huic inesse indicabat. Unde non pauci Religionis cultores eximij eo nomine se etiam ad sacrificia potentiùs trahi asserebant, quòd Angelicus Minister assisteret, quòd Martinus Stredonius ministraret.

Quando verò sola ad Sacrificium adferenda erat præsentia, desiderium imprimis ingens in se excitabat offerendi illud Divinæ Majestati in recognitionem Supereminentis Excellentiæ illius ac Dominij in vitam suam ac necem, totumque suum esse ac posse, ad eum modum, quo illud teste Salvatore multi Reges & Prophetæ concupiverunt videre & offerre. Tum lustrante se & purificante Sacerdote initio per humilis poenitentia & Confessionis actus, emun-

emundabat & ipse animum, & conterebatur corde ad iustitiam, & nihilominus Domino confitebatur, ore ad salutem. Postquam verò ad tenorem Precum, Ecclesiæ intentionem, & ad sacra monita ac dogmata, quæ ante oblationem publicari solent, attentionem adjunxisset, conjungebat utrumque hoc in oblatione, & ferventissimis affectibus DEUM provocabat, ad acceptandum placabile hoc sacrificium, & ad miserendum ejus intuitu Mundo universo, Ecclesiæ toti militanti, Ordinique suo, sibi, amicis, privatis & inimicis. Subsequente verò sacramentali sumptione Sacramenti, spiritualiter communicaturus, in omnes illas formas, quas à Magistro Spiritûs ad devotè communicandum traditas acceperat, successivè se induebat.

Aliàs quoque Spiritu Sancto specialiter docente comparatas, subinde his admiscens, ex quibus, eâ, quæ erat Evangelici catelli famentis, & micas de mensa Domini sui piè sollicitantis, frequentius utebatur, eò quòd cum eam aliquando singulari cum devotione usurpâisset, expertus quodammodo fuerit, curiam Cœlestem universam, pro se Divinæ Majestati, coadunatis precibus supplicâsse, ut tam humilem, tamque piè sollicitantem catellum, bolo aliquo reficere dignaretur. Dum demum extrema sacrificij gratijs alijsque ritibus complerentur,

22 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

peractis cum sacrificante modestissimè gratiis, duo sibi imperabat. Alterum, ut quia cœlesti Alimoniâ pastus esset, ad obsequia & voluntatem Patris Cœlestis explendam, operando opera DEI totus incumberet; alterum, ut quia Divinâ per sacrificantis manum benedictione contactus & Cruce signatus fuisset, pugnas & bella Domini, non solum adversus carnem & sanguinem, & adversus spiritualia nequitiae in cœlestibus, meditaretur, sed & adversus omne id quod nôset DEO adversari, fortiter susceperet, & constanter conficeret.

C A P U T VI.

Præclara Martini eruditio in Asceticis, per tempus Tyrocinii comparata ex continua applicatione, ad virtutis & Regularum normam.

In actionibus ex Regula & Virtute ducendis, duo sibi Magnetis ad instar, qui *sequiturque fugitque*, facienda destinaverat. *Observantiam* & *Negligentiam* præ oculis habendo. illi ut mordicus adhereret, hanc ut totus fugeret. quibus impulsibus & exercitationibus, eò fuit progressus, ut ad observantiam Regularum ac Virtutis totus,

totus, ad fugam verò negligentiae, totissimus, quasi motibus naturalibus raperetur. Et ex hoc utroque motu in Tyrocinio constanter ac deinceps adhibito, ingentem thesaurum Asceticæ scientiæ & virtutis sibi comparavit. Quantum ditior illis, qui velut tabulas quidem lævigatas & utcunque pictas, ex ordinariis commodè factis, sese circumferunt, sed vix ampliùs præter complanationem & polituram admittunt, neque aliud dum in se ipsos redeunt, quàm se vident, sicut in glabro speculo fieri amat. Quod sanè Observantia fastidit, quæ non contenta otio illo nitoris, adeo scalpum desiderat, vel adhibet, ut Christi Crucifixi, vel insignium Sanctorum speciè in se velit repræsentari. Quàm gloriosè Icones in Tablino Christi reperirentur! quæ per neglectum seriæ applicationis, nitent quidem quoad vivunt, in substantia, sed penè glabræ! nihil singulare, nihil nobile, nullum pro gloria DEI (violentiae sibi factæ) vulnus insculptum! O rasæ tabulæ! ante quorum oculos Christus, quem exprimere oportebat, præscriptus & præsculptus est, non utique perfunctoriè ac negligenter, sed ad eam observantiam, quæ rigori Justitiæ, voluntati Patris, liberalissimæ acceptationi Filii, & conformibus primogenitæ Imagini ectypis præluceret!

Quale scalpum Observantiæ, Martinus
adhi-

24 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

adhibuerit edisce. Per totum Tyrocinium (imò & vitam reliquam) tantus erat illius amator, quantus averfator & ofor negligentia. quam quidem non minùs quàm pestilentiam detestabatur ac refugiebat. Sectatorum ejus confortia ità declinans, ut pestiferâ lue infectorum contagia solent declinari. Si quis ex eo vel Bona statûs, vel conjunctæ cum officiis observantiæ commoda, aut ejusdem neglectæ incommoda educere voluisset, finem hauriendi non inveniebat. Siquidem in tanta copia & abundantia, ex capacissima, fidelissimâque ejus memoria jucundissimo fluxu trahebantur, ut ipse Tyrocinij Magister dubitaret, ex suâne traditione, an ex omnium Ascetarum exhaustis scriptionibus, an magis ex ordinatis Divinâ manu in Tyrone hoc fontibus, flumina illa tanta profilirent! Cui & illud non minorem movebat admirationem, quod totam illam per totum Tyrocinij tempus biennale, à se traditam doctrinam Asceticam, tam compendiosè ac scitè in paucas sequentes Gnomas, Pythagoricis Symbolis respondentes, contraxisset. in has nimirum.

Statum vendibilem non facito. Officiis radia. Votis minuta nè accidito. Regula sinè rima affigitor. Callibus attritis incedito. Præpositis volucris esto. Influentias nè oppugnato. Sinè consi-

consiliis audeas nihil. Exemptis ditesce. Observantiâ animare. Nosocomium malorum nè ingreditur, &c.

Per *Primam* significans, pro nullare mundi, nec ad ullius creaturæ instantiam, determinati sibi à DEO statûs, commutationem tentandam esse, neque ab eo quidquam esse alienandum, neque ferendum ullo modo ut ei inconueniens quodcunque & undecunque affigatur. Per *Alteram* innuens tantam Officiorum copiam, eoque modo Religiosum quemque debere ex se profundere, quantam & quomodo corpus solare profundit plenitudinem radiorum; & ut nullum hujus punctum ullo tempore cessat ab illuminatione, ità nulla particula Vitæ Religiosi, nullumve momentum vacare debet, à commendabili exhibitione officii. Votorum integritati ità per *Tertiam* consultum fore indicabat, si eorum perfectio non quoad substantialia solum curaretur, sed minutissimis etiam complementis ornaretur: adeoque non solum integrum corpus holocausti in eis DEUS odoraretur, sed mactum etiam & instructissimum omnibus acceptabilibus condimentis. Rimam inter Regulam & Regulatum eorum imperfectionem appellabat, qui se per obsequium solius externi operis sinè adjunctione mentis, Regulæ applicarent. in Psalmidia v. g.

26 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

labijs DEUM honorarent, corde ab eo longissimè remoto; inter legendum pronunciarent verba, & non descenderent ad sensa; inter agenda, alia agerent omnia & cum virtute, ac religiosè nihil peragerent. Consuetudines approbatas *callibus attritis* æquiparabat. Velocitatem verò in obediendo Superiorum Mandatis commendabat, cùm sibi, ut *volucris* esset, injungebat. *Per influentias*, Inspirationes Divinas, venerandas, & avidis animæ sensibus excipien-
das, intelligebat. Consiliorum autem licèt semper magnam necessitatem esse non negaret: tunc tamen censebat esse maximam, cùm ad majora vehementiùs voluntas inflammata, ad ministeria evocaret audaciam: vel nimio plus exacerbata ad desperationem prospectaret. Lucrosam per exempla negotiationem ità explicabat: Si inquit bona advertero, & viâ Imitationis in me transtulero, præsens est lucrum. Si mala conspexero, & similia designare renuero, cessabit damnum emergens. Iterùmque si bono pro meritis honorem habuero, malum verò fuero averfatus, utroque simul nomine mihi augebitur pensio honestatis. Quòd Observantiam, Religiosi animam vocitaret, id ideo videri causabatur, quia hac inditâ ac præsente, Actus vitæ Religiosæ sese ostentarent; sinè ea verò Religiosus, exanime cadauer videretur,
qui

qui aliquam officij partem vel brevi aliquo tempore non præstitisset, aut longiori omisisset, aut omnino cessare ab omni officio præstando, incepisset.

CAPUT VII.

Quo spiritu manuales labores in Tyrocinio exerceri solitos, peregerit?
Quomodo Lectionem sacram instituerit?

Consuetudo est in Tyrocinio Societatis (quanquam & in reliqua vita dum vires corporis & occupationes usque ad senectam ultimam admittunt) ut Antiquorum Ascetarum more, cursus orationis & studiorum, labore aliquo interpoletur, sive ad tædium ex uno actionis genere tollendum, sive ad distrahendum & exercendum corpus, sive denique ad humilitatis exercitium. In Societate nostra, etiam à gravissimis viris dum vires & negotia tolerant, non tantum verrere cubicula decòrum, sed etiam præscriptum usus habet. lances & vilissima quæque vir gravis obibit, in culina & alibi

28 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

foli DEO & Domui nota, brevique eâ lætitiâ & concinnitate in conversando ad januam Domûs comparebit, qualem sibi Illustrissimus quisque, quocum agitur, è culinæ lancibus egredi non persuaderet. Existimavit S. P. noster Fundator, has esse gemas humilitatis, quæ velut annuli palæ, sic vitæ Religiosæ cum scabritie quadam amæna & grata incrustantur, non verrucæ ad instar, annuli circulum præpedientis, sed gratiæ, tornum adornantis. Et compertum ab aliquibus ex hisce humilitatis distinctionibus, five manualibus operis, spiritum quendam resummi ampliorem, sicut è labore follium, vastior ignis charitatis exsuscitatur. Hanc humilitatis recognitionem in manualibus, qualiter Martinus, cum Oratione sociaverit, è sequentibus adverte.

Postquam Angelicum consilium (*ora & labora*) Divo Antonio exhibitum, ad intersecandas animi exercitationes, per manualia opera & exercitium corporale Ordini nostro probatum fuisset, assignata sunt quotidiana hujusmodi operibus & exercitijs certa tempora in Tyrocinio (manuales labores dicimus,) quæ cum ferventissimus quisq; Tyronum utilissimè expenderet, noster hic etiam Martinus sanctissimè consumebat, tam appositis formis occupationem quamvis investiens, ut qui eas deinde co-
gno-

gnoverunt, gratiam earundem fatiſ comendare non poſſent. Si ad terram in horto tractandam mittebatur, filium Adamo parenti exultanti ſe adjuugebat fideli operâ moleſtias ejus ſublevaturus; vel ei Hortulano ſe in diſcipulum offerebat, qui Mariæ Magdalænæ in horto Hieroſolimitano poſt hyemem Paſſionis flores Nazareos oſtentabat. Si aquis hauriendis aut diſtribuendis fuiſſet applicatus, præ laſſitudine ad fontem ſedenti Salvatori hauſtum offerendum accelerabat; vel Angelum Cuſtodem paſſus ſuos deſcribentem humillimè precabatur, nè tam exile ſuum officium aliquâ memoriâ dignaretur.

Si ligna foco ſubminiſtranda tuliffet, ibat modetiſſimus Iſaac, offerens ſe piſſimo affectu in ſuccedaneum holocauſtum, ſi magis opima victima deſuiſſet. aut à Simone Cyrenæo poſtulabat, ut onus ſibi, ex toto deferendum concederet. Si ad fabricam Domûs promovendam aliqua conferebat auxilia, attolebat animum ad ædificationem cæleſtis Hieruſalem ex vivis lapidibus, & nè unquam intra ſe turrin Babel erigere, aut in domibus luteis æternare niteretur, ſtatuebat. Si ad coquinæ obſequia aut pavimenta verrenda, ſimiliâque vilia officia ablegaretur, aſebat Mediaſtinum ſe eſſe in domo S. Joſeph, exquisitiſſimè omnia illa occurrentia

30 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

perficiens, idque potissimum in obsequium filij familias, eò quòd crederet fui ab eo maximam rationem habitum iri, ubi is ad regnum, ad quod natus erat, pervenisset. Si ad triclinium instruendum divertisset, modestissimè Christi obsonatores Petrum & Joannem rogabat, quo ordine mensam Domini & Apostolicam, vel lent præparatam; vel divinabat, qualis esset apparatus in mensa cœlesti, in qua discumbentibus Ministris, à præcincto Domino ministratur. quæ omnia cùm silenter, strenuè ac moderatè constantèrque peregisset, præsentabat humillimè Divinis oculis, peractum opus; & orabat, ut si quid in eo boni appareret, id suum Divina Bonitas acceptaret; si quid verò imperfectum displiceret, id Divina Misericordia infirmitati, ac miseriæ humanæ condonaret. Idem & teneriori adhuc erga Christum humilem imitandum affectu fecit in vilioribus officiis, quæ pro more Societatis, velut gesta Religiosorum gloriosa notari & posteris transmitti solent, quando videlicet, calefactoris munus obijt, ollas culinarias ac lebetes perpurgavit, pannos lavit, penuariæ cellæ, culinæ alijsque infervijt, munditiei domesticæ curam subijt, quæ ut vocamus, Virtutis, Religionis & constantis animi experimenta, viginti septimanis preciosus in oculis DEI mediastinus exercuit. præter pere-

regri-

CAPUT VII. 31

grinationes absque viatico, aliasque humiles, ultro assumptas victorias, puta comestionem, quam ad portam Collegij quater in publico pauperibus conjunctus, mendiculi ad instar gloriosè peregit; ter dorsuale canistrum per civitatem tulit, & similia mundi quidem supercilio vilia, DEI tamen pupillæ speciosa.

Ad Lectionē spiritualem audiendā, accurrebat jam ut parvulus ad delibandum coelestis Sapientiæ poculum vocatus; jam ut Benjamin adolescentulus in mentis excessu; jam ut vigil Samuel ad accipiēda divina oracula præparatus; jam ut Cathedræ ex Cœlo corda docentis subiectus Auditor; jam ut Nicodemus Theologiæ Salvatoris admirator! Inter audiendū non verba solum aut elegantes sententias captabat; sed nullo sub his contento inhiabat, eumque deprehensum dirigebat ad cognitionem sui & DEI, ad extirpationem defectuum & insitionem virtutū, ad superandas tentationes, & explenda desideria collium æternorū; ad Regularum custodiam & votorum observantiā, ad omnia statūs de honestamenta arcenda, & ad decora omnia, perfectionēque Religiosas undique accersendas, ad plenū denique mundi contemptum, & inflammandam ad sumum, suam erga DEUM charitatem. Si non alium legentem audiret, sed apud se privatim sinè arbitris legeret, summā in primis cum

cum veneratione libellum Asceticum cordi applicabat, significans se libentissimè subjectum esse omni Divinæ sibi indicatæ voluntati, recitans insuper: *Et legem tuam in medio cordis mei!* Cavebat deinde nè in lectionis materiam aliam vel ordine alio involaret, quàm fuisset præscriptum à Magistro; aut nè legendo helluonum intemperantiam secutus, nec modum adhiberet, nec finem in tempore faceret; aut nè etiam cum legenti admiranda ac imitanda occurrissent, illis potiùs quàm his adhærendum esse judicaret.

Quia verò utilissimè se lecturum aliquando inaudierat, si inter legendum ad eundem finem quem Scriptores Ascetici propositum habuerunt, ædificationem videlicet Domûs interioris seu perfectionis vitæ spiritualis respectaret: Tria potissimùm ex lectione reportare satagebat. *Præcepta* nimirum, *Exempla* & *Motiva*. *Præcepta* quidem ut iis quasi impellentibus imperata impleret, perficienda persiceret, prohibita omitteret, & corrigenda corrigeret. *Exempla* verò, ut ijs quasi manu ducentibus per similitudinem, obsequij exhibitionem conaretur, & conficeret. *Motiva* demum, ut ijs quasi peruncta & mollificata voluntas, sinè resistantia applicaretur & ad implenda præcepta, & ad sequenda exempla. Ob-

Observatâ accuratissimè hac doctrinâ consecutus per eam est, miram & raram solidorum principiorum pro rectè agendo & spiritualiter vivendo notitiam, quam dum fidei memoriæ commendat, & in ea frequenti recordatione roborat, & per occasiones oblatas, usu & applicatione ad praxim sive opera extendit, plerosque fructus qui eâ lectione spirituali progeniti passim copiosè numerantur, fecit suos. Quibus non infrequenter cœlitus extraordinariæ gratiæ adjiciebantur, ità ut ordinaria præcepta meditati, & eorum causas indaganti, per earum feriem, tanquam per rivos, ad fontem aditus faciles ei aperirentur, & is eò usque proveheretur, ubi clarè perspiceret ea ipsa præcepta ex æternæ divinæ legis tabulis traducta fuisse. Aliàs in Exemplis, morem, stylum, industrias, ductusque Divini Spiritûs, inexplicabili quadam perspicaciâ distinguebat. In Motivis verò singulorum pondus ac valorem justissimè taxabat; saporum verò varietatem subtilissimè discernebat, timensque insuper nè tam exquisita & rara dona DEI aliquando ex memoria elaberentur, describebat ea omnia diligenter in Enchiridio suo suprâ nominato. ea quæ primi ac secundi generis erant, sub titulo *Luminum* ordinans; ea verò quæ tertij generis fuerant, inter *Gustus* distribuens.

Transacto sic biennali Tyrocinio, conspectus est Martinus in Virtute adolevisse, dignusque ob insignem ad Institutum habitudinem, qui amplioribus vinculis, votis inquam Religiosis vinciendus judicaretur. Admissus ergo ad vota 26. Septemb. Anno 1610. amplius & ipse pariter se obligatum esse Divinæ Majestati advertit, emergensque velut è clibano Probationis, ardorem quidem sibi semper retinere, lucem verò deinceps etiam publico communicare incepit.

C A P U T VIII.

Quomodo Virtus ipsis è parietibus Probationis egressa, Studiorum tempore illuxerit. Quam normam in Studijs & Colloquijs adhibuerit.

Missus 28. Septembris Anno eodem 1610. ad Studia Græcium è Tyrocinio virtutis, ut altioribus Philosophiæ principijs imbutus, sibi & alijs ab utroque, à pietate scilicet ac litteris prodesset. Vix in Lyceō illo Sapientiæ, oculis gravium & doctorum viro-

virorum objectus fuerat, cùm aliquid in Martino singuli observare, nitidius quidpiam & selectius suspicere, novumque Aloysium Collegij adyta incolere, imò Angelum Societatis vocitare cœperunt. Tum apparuit, quem virtutis thesaurum Brunâ secum attulerit, quando passus etiam Angelici ut videbatur Juvenis, gravitas in Juvene supra ætatem, modestia in incessu, parsimonia in loquendo, pondus in verbis, observantia in regulis, sapientia & prudentia in discursibus observabatur. Et quia cum litteris sibi & virtute simul agendum esse intellexit, ita utrumque conjungere studuit prudens arbiter, ut principale quidem res animæ putaret, animi verò culturam, accessorium. utrique autem dominaretur ex gratia DEI & luce Rationis.

Et pro virtute quidem excolenda, atque in sublimius evehenda, duo illa principia *Observantia ac negligentia* arctissimè tenebat. observando nimirum minima quæque, ut exactione punctuali singula faceret, quæ Regula præscribit vel Divina gratia cælitus inspirat; fugeret autem omne, quod vel umbram negligentia offundere tentaret. Et quia sunt certi scopuli studiorum tempore, ad quos liberiùs navigans Juventus aliquando allidit, unus præsertim multiceps scopulus, qui *Spiritus laxitatis* vocatur,

tur, ideo eminus etiam hoc monstrum abhorrebat, abducebátque ceteros në infami à naufragijs promontorio appropinquarent. útque melius larvas illas noscere ac fugere sui Socij possent, verbo & exemplo suaviter à quibusdam principijs & actibus in spiritum laxitatis inducentibus, abnavigare docebat.

Ajebat *Spiritum Laxitatis* olére: licentijs interpretativis liberiùs uti; è cubiculi statione, temporis fallendi vel nova è seculo hauriendi gratiâ, prodire; liberaliores sententias & doctrinas, quæ solvendis ferè casibus & consequentibus magis, quàm in directionem antecedentibus adhiberi solent, in praxim destinare; graviorum Patrum colloquia & favores ambire; fumos & humores triclinij venari; flosculos vanitatis circumferre ac odorari; sua commoda & lucra meditari; cultiores Camillos alloqui, absque licentia vel necessitate portam Domitilij crebriùs adire; brachijs arundineis patronis inquam inniti; reculas nitidiores (crepundia secularia potiùs quàm Religiosa) corradere, alijs oculos quàm Crucifixi speculo pascere, levitates in agendo & loquendo arripere; spiritûs nutrimenta quotidiana (pabula ceteroquin diaria) in septimanas vel menses trajicere; emissi ad pabula corvi socium esse, neque columbinâ simplicitate Arcæ Præsidi, vireante foris omnia

CAPUT VIII. 37

omnia, referre, & his similia spiritûs laxamenta quæ Martinus velut pestem ac ruinam Juventutis execrabatur.

In genere porro studiorum ac profectûs, eum jam Discipulus modum usurpabat, quem doctissimi quique Magistri usurpant. reducere scilicet ad magis probabilia, ad verosimilia, ad veritates ipsas, ad ultima principia, & quædam secura fulcra, ità ut rebus occurri, de omnibus ratio reddi, solidè inniti, ac velut facibus, in reliquis caliginosis opinionibus moraliter tutè gradi liceat. Ex hoc in speculativis processu, connaturaliter in Prudentiæ moralis regulas subintravit, quibus in omni eventu & occurso difficultatum, velut Magister præsens, cum promptitudine ac veluti possessione quadam consilij, neruosè occurrebat hòc felicius, quòd hæc omnia sua principia, Ultimato Principio, DEO scilicet, quem unicè intendebat, examissim dirigeret. Et quia hæc profundè animo suo insculpsit, ideo factum, ut si prodiret aliquando in publicum, ad excellentis ingenij demonstrationem, successumque optimum, prodire notaretur. quâ etiam praxi Vir maturus omnes Societatis Magistros, & in publicum quocunque modo prodeuntes, imbutos esse vehementer cupiebat, ut omnia severè priùs

38 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

cenfurata domi, oculis demum atque auribus venusta foris proponerentur.

Notaverat etiam sagaciter, quod nulla penè lues universitatem quamvis humanam, quàm *universitas malorum*, lingua inquam, in perniciem adducere soleret. idcirco sibi eam verborum parsimoniam indixit, ut paucissima quoad vixit, præter debitum loqueretur. Ut verò concessio tempore ad loquendum, à mensa præsertim à linguæ offendiculo, quo se aliòsque ac DEUM offendi primum est, tutior, & auribus alienis acceptior esset, non temere sibi prodeundum ratus in hanc linguæ palæstram, diligenter prospexit de Modo ac Regulis, quibus more suo, sicut in omnibus actionibus servare consueverat, ad Principia reduceret hoc ipsum exercitium. Tria ergo debere observari conclusit. 1. *Intenti nem.* 2. *Materiam.* 3. *Formam.* & ex his tribus, *Praxim.*

Finis & *Intentio* hujus à mensa Relaxationis est: quies interponenda contentioni laborum. deinde, sanitas corporis commodior, functionibus mentis fidelius servitura. tum diversio molestiarum & periculosorum incursum, qui solitarios & silentarios eo tempore solent invadere. Excitata ac exercitata humanitatis fructus singularis, quæ ratione & oratione à DEO dotata, alterâ suæ dotis parte honestissimè

simè demulcet colloquentes. Post hanc bonum & jucundum mutux charitatis experimentum & augmentum, quæ ut silentio languet, & marcescit, ita suavitate sermonis recreata ac vegetata revirescit. Communicatio demum latentium gratiarum, quæ dum se ex arcano cordis thesauro per affabilitatem effundunt, non solùm sui ardens desiderium, sed vehementem etiam imitandi conatum excitant in audiente. ac denique ars perfecta rectè, religiosè, ac piè loquendi, quæ compendiosius per frequentata colloquia, quàm per Pythagoricum silentium comparatur.

Materiam Religiosis colloquijs, latè patentem & copiosam offerri. De rebus Divinis, quas quisque vel ex lectione, vel ex auditione, vel ex meditatione didicisset. De coelesti Providentia res humanas moderante, quam vel propriâ vel alienâ experientiâ deprehendisset. De ordinario Mundi cursu, & naturarum progressu extraordinarijs DE I decretis variabili. De vita Christi & SS. de varietate viarum ducentium ad salutem, & ab ea abducentium. De novissimis Hominis, Morte, Judicio, Inferno, Paradiso.

De Statibus Ecclesiæ Sæcularis ac Regularis, eorùmque commodis & incommodis. De determinatione singulorum per certas vocations

ones ad certam vivendi rationem. De Regulis & pijs consuetudinibus proprii Ordinis ac Instituti. De perseverantia usque in finem Vitæ in rectè suscepta vivendi formula. De proficiendo semper ex bono in melius, & pro mensura collatæ ad summos perfectionis Divinæ Gratiæ gradus enitendo. De æterna quiete ac felicitate post momentaneos ac breves hujus vitæ mærores exhaustos & labores exantlatos. Qui igitur eam materiam colloquij retinerent, nihil illis metuendum erat nè rerum scurrilium ac indecentium, aut quocunque modo reprehensibilium narrationibus Angelos contristatos à suis cætibus repellerent, & sordidissimis de inferno bestiis in loco colloquij, abominabile volutabrum aperirent.

Nè tamen in *Forma* aliquid delinquatur, Colloquia hæc neque Concionum aut Sententiarum prolixitates; neque solutas & acres disputationum contentiones, neque sublimes ascensus, aut profundos descensus contemplationum, neque infinitos tractus longarum fabularum habere oportet; sed concisa instar brevium Dialogorum, in quibus differentes omnes alternatim loquantur & audiant. Posse ac debere esse elegantia & urbana sinè affectatione, jucunda & hilaria sinè clamoribus & cachin-

chinnis; libera cum debito respectu erga præsentes, viva & excitata, sinè levitate & motibus indecoris; fortia sinè contumacia, & inflexibili studio vincendi; gravia sinè morositate & supercilioso fastu. Si incalescant, neque ad blanditias, neque ad iras extendi fas esto. Si acumen contineant, ad nullius puncturam dirigenda; si falsa, non spargenda cum alterius amore, molestia & disgusto; pietatem autem semper oleant, ut audientes ædificentur.

His suppositis præceptis, nunquam quoad *praxim*, Martinus noster ad Locutorium, pedem promovit, quin præmitteret: Lingua quo vadis? eâ verò reddente: ad Colloquium; subdicebat ipse: Quare? quid? quomodo? cuique locutura? & responso non expectato ex arte sua loquendi, præcipiebat in primis, ut non temerè ex usu, vel ad fallendum tempus duntaxat loqueretur, sed ex intentione una aliqua vel pluribus earum, quæ jam fuerant enumeratæ. *Quid & quomodo*, juxta materiam & formam, superiùs indicatam. Quæstionem *Cui?* per Majores, Minores & æquales expediebat, itaque colloquium in praxi ordinandum statuebat. Post Intentionem stabilitam & præmissam Sancti Prophetæ precem: *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labijs meis*, Materiamque paratam, ubi perventum fuerit

F

ad

42 VITÆ R.P. MARTINI STREDONII S.J.

ad colloquētes, inquit, si ipsi priores occupent colloquium, non est profiliendum, sed delitescendum tantisper, donec necessitas impetret ejus evocationem. Auspicaturus verò colloquium apud Majores, materiam in forma dubij, tanquam erudiendus discipulus reverenter proponat. Apud Minores comiter de ea sensum explicet, & ipsorum de eo judicium exploret; apud æquales, sinè arrogantia, potiores partes alijs deferendo; hoc vel illud, quod cum majoribus, minoribûsque agendum erat, opportunè usurpet. Notans alienam facundiam arefcere, affundat materiæ ex similibus, contrariis, adjunctis vigorem. Si ea omnino defecisset, substituat modestè ex latebris præparatam suam. Si quando irreligiosa colloquium occupet, aut aliter vetita, commutet eam immisso cuneo contrario prudenter, aut injecto etiam disparato imprudenter ad speciem, re vera autem prudentissimè vel taciturnitate, atque verecundia tanquam frigida superinfusa extinguat. Dato signo ad finem colloquij, sinè mora assumat silentium, & actorum damna vel lucra cognoscens, Beneficum DEUM gratijs, misericordem pœnitundine veneretur.

Ut autem uberior afflueret Materia pij atque utilis colloquij, duodecim præterea fontes facundiæ spiritualis, adinvenit, sequē hoc pe-

C A P U T IX.

43

nu instructus; Patri Dominico Valesio, viro ad Zelum spirituali, & hujusmodi colloquiorum incentori, socium adjunxit, ac deinde per vitam observavit ut aliqua è sequentibus materijs in medium prodiret.

C A P U T IX.

Duodecim fontes, è quibus Colloquia Utilia derivari possint, inventi
à R. P. M A R T I N O.

*I*N sensu sit tibi cogitatus D E I, & omnis enarratio tua in præceptis Altissimi. Sic instruebat Ecclesiasticus quamvis animam, ut non aliter sensum quemvis moveret, illòque uteretur, nisi secundùm Regulam hanc, ut cogitatus D E I motum omnem gubernet. linguam verò, præ sensibus alijs lubricam, ità coërceat ac constringat, ut vel non nisi de D E O loquatur, vel ità cautè ac parcè, ut præceptum Altissimi ad loquendum expectare videatur.

Ità sentire, sensibùsque uti, ità loqui Martinus noster decrevit. quod ut faciliùs assequeretur, duodecim sibi Regulas, velut fontes adinvenit, è quibus in præceptis Altissimi enarratio

Ecclesi. 9.
23.

44 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

scaturiret. Materiam loquendi vocavit hisce nominibus: Comportata, Quodlibetica, Venatoria, Discretiva, Curialis, Polemica, Ritualis, Paradoxa, Medica, Mendica, Laureata, Funesta.

Comportatam vocabat, collatas symbolas, super lecta, visa, vel audita quacunque demum materia, quæ speciale quidpiam afferret. Inter ternarium aut denarium colloquentium numerum, quantam putas congeriem jucundæ, spiritualis & eruditæ recreationis pullulare? Si quis huic vel illi virtuti annexa, si privata (in exemplum ac paradigma sermonis) duo vel tria in medium beneficia, quæ sibi DEUS contulit, enumeret; si fortuitos casus ac pericula; si, quæ modestia patitur, dona in medium proferat, quanta eruditio, quantus ex *Comportatis* gustus!

Quodlibetica relaxatio, dubiarum quæstionum resolutione consumenda judicabatur. Sed usurpanda esse duo suadebat. *Primò*. candorem in confessione, si captu suo materia sublimior proponeretur, nè, sicut nonnulli secularium, Religiosam simplicitatem explorant, peregrinis, difficilibus ac perplexis quæstionibus improvidè involvatur. *Secundò*. modestam sui sensûs expositionem fieri posse, nè tamen ingenij ostentatio fumi vestigia relinquat,
aut

aut vaniloquentiâ lagunculam turgentem multo crepare faciat.

Venatoriam eam dixerat, in qua rei alicujus, factive aut dicti causæ & rationes investigabantur, ob quas videlicet, aliquid factum aut dictum videretur. quod inventum, præter jucundas ingenij parturitiones, ad plures fructus disponebat. ad solidas præsertim rerum cognitiones, ad meditandi facilitatem, ad flexibilitatem judicij, ad cavenda temeraria & præcipitata judicia, quorum pericula occasione variorum humanorum factorum ac dictorum incurruntur. Cur v. g. Spiritus S. in ignis specie; quid amor cum igne symbolicæ affinitatis habeat? Cur se Dominus Majestatis immensæ, in infantis parvuli corpusculum compegisset? Quid moverit illum Episcopum, qui hospitalitatis gratiam in Quadragesima, tempore aliàs vetito, carnibus apparatis condivit, quâ licentiâ id præstare potuerit? Et quia variæ rationes facti hujus afferri possunt, docent in similibus factis, variam interpretationem, & facti quod in speciem sequius apparere possit, patrocinium. juxta illud: excusa intentionem, puta errorem, &c. ut periculum aberrandi vite-

Discretiva, Symbola dicebatur, nè temere, illimis aliàs & purus fluxus stagno commi-

46 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

ſceatur. pura cum fœculentis. diſcernere aurum & argentum à cupro & plumbo; nè illa æſtimet Religioſus, quæ ſecularis appreciat. aliud eſſe licere, aliud decere, aliud expedire. aliud multitudo, aliud ſanitas votorum ac ſuffragiorum. auream v. g. libertatem Secularium dici haud poſſe, cùm ab illecebris, vel vitijs ipsis, inquietudine, ſollicitudine, periculis captiventur. Religioſi verò dici debere, cùm ſub cura ſit alterius, intra bonum ipſum, & in bono ſanctè atque aureè idcirco, cum plena ſpiritûs & cordis libertate vinculatus. Res æſtimandas à fine ac ratione, non à ſenſibus, viliffimis rerum Judicibus. Sic Sapiens judicat meliùs intrare in domum luctûs quàm convivij. meliùs eſſe, *filiali obſervantiâ & cautelâ DEUM timere ac declinare ab omni malo, quàm tranſilire ac fidere.* Liberè inquam præcepta DEI violare, metas ſtrictioris vitæ, ad liberam vivendi laxitatem tranſilire, & in miſericordia DEI vel in gratijs finalibus confidere. meliorem eſſe bucellam panis. motum denique ac ventum obſervandum eſſe in principijs ac ſuggeſtionibus: veniântne à gubernatiõe Spiritûs Divini, vel ab humana carnis prudentia & ſeculi remo. In Sanctis imò non omnia imitanda, ſed ſuſpicienda, neque opus quodlibet pro norma vitæ aſſumendum à San-

à Sancto, nisi quodd indubitatum contineat Sanctitatem.

Curialem vocavit, quæ consilia rerum agendarum pertractabat. cujus officium sit, sententias de re proponenda dicere, opportunas deligere, quod opponendum videretur, liberè adferre, & futuris occasionibus consilij varietate, non tantùm bene deliberare, sed postulanti consilium necessitati ex re subvenire. Ad declarandum hoc perquam utile argumentum, finxit aliquando è septem Consiliarijs Senatum, quos Filij Prodigii Pater adhibere poterat, deberetne filius prodigus in paternam gratiam recipi, nec ne? Quod quia *Curialem* hanc Relaxationem gratiâ formâ; imò & consilij modum, quem adhibere solitus fuit aliquando, elucidat, inferendum hoc loco censui. *Primus*, inquit, aiebat, videri non esse recipiendum in gratiam, cùm ipse se ex ea eiecisset, & Pater etiam eundem dimisisset; non debet enim displicere utrique, quod antè placuisset. *Alter* censebat non expedire ut recipiatur, eò quodd semel malus, semper præsumatur malus. *Tertiò* videbatur dedecere patris gravitatem atque prudentiam, ut priora consilia mutet, mox iterum improbitate recepti in gratiam exigente, fortasse mutanda. Fieri enim posse, ut eum quem hodie in familiam recipit, paulò post, cum jactura

48 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

ctura rerum suarum dimittere, vel turpiter ejicere cogatur. *Quartus* existimabat non esse licitam eam receptionem; cum enim grassator ille Legitimam suam è familia jam extraxisset, eamque in ganeis fædissimè decoxisset, si in Domum Paternam admittatur, jam alienis legitimis iniquissimè victitabit, & nequitia ejus inde referet præmium, unde expectare debebat supplicium. *Quintus* periculum in receptione Prodigii metuebat, nè videlicet præsentem humilitatis larvam, quam nudus ac famens induit, excultus & bene pastus deponat, resuscitatoque pessimo ingenio, peregrinationes priores incipiat cogitare, & pro eis auxilia quærere per expilationem vel oppressionem etiam suorum. *Sextus* recipi posse judicabat ob spem frugis melioris, quam Paterna pietas calamitoso filio impensa, promotura videtur, tum per collata in miserum indebita beneficia, tum per adhibendam deinceps circa eum majorem quàm aliàs curam ac vigilantiam. *Septimus* omnino recipi debere contendebat, quia paternum officium præcipit cavere, nè filius in eo statu positus ad desperatorum sequenda consilia adigatur, & providere, ut cum alius non sit qui id præstet, aberrationibus ejus congruo hoc tempore adhibeatur medicina. His expositis plura consulentium pro non recipiendo in gratiam

Filio

Filio erant suffragia, sed saniora videbantur sequenda, quibus receptio suadebatur, ut recepto providentiâ Paternâ Filius, stabiliatur in bono, & familiæ caveatur omne malum, quod ab eo timeri posset. Ubi autem inopia Consiliarij adesset, in rebus præsertim turbatis, & remedium velox exposcentibus, tum à Timore DEI consilium petendum agebat, & à novissimis quatuor. hos Consultores maximè sanum daturos consilium. In rebus verò benignis, ad Amorem DEI pro consilio eundum esse, ubi miserationes Domini, dubitantibus rectè consulendo satisfaciunt.

In Polemica seu militari, de milite Christi agebat, sive de arte configendi cum hoste animæ, qui vel palàm oppugnat, vel per insidias malum intentat. artes pugnandi varias esse, quarum primaria inculcat violentiam, eò quòd, violenti rapiant ipsum cœlum, & ferè tantum quem vis proficere, quantum sibi vim intulerit. Violentiam autem illam ordine certo gradi debere, ut se nimirum DEO & Superioribus intellectu ac iudicio subiciat: imò & memoriam limitet, nè vanitates rememoretur, & illa omnia, quæ meliores species impediunt. Affectus deinde spei & timoris, gaudiorum & dolorum, aliòsque horum gregales intrà moderationis & necessitatis carceres contineat. Sensus verò om-

G

nes

nes convenienter frænis constringat, & tandem corpus univèrsū ità tractet, ut id servire quidem animæ possit, rebellare non possit. Artes hostis varias esse; quasdam contrarijs virtutum ictibus retundi, quasdam celerrimâ declinatione ac fugâ eludi. ignavum in hac pugna nullum debere esse, sed Sanctorum more generosum, qui in lege DEI sui certârunt usque ad mortem. per minores ausus, tendendo ad majores, & tandem maximos, denique ad heroicos, ad Divinos. frangere mollitiem animi, laboribus nutriri, patiendò saginari, & brevem diem laborum cessationibus non facere breviorē; Jdeis denique Sanctorum semper pasci, oblectari, redanimari.

Ritualem ajebat piam, sanctam & politam urbanitatem: ut, si prodeundum esset in publicum, ad hunc vel illum Principem, summum, mediocrem, Ecclesiasticum vel secularem, Dominū vel Prælatum, suus cuique honor, agendi & loquendi modus tribuatur, juxta negotij quod agitur, postulationem. Quæ, umbraticâ prius, exercitatione prædiscenda esse ajebat, formando competens alloquium, meditato gestu ac reverentiâ corporisque situ pro diversitate dignitatum. Neque in his sistendum esse Sapienti, sed per reflexionem ex varijs gradibus dignitatis, ascendendum esse ad EXCELLEN-
TIAM

C A P U T IX. ST

TIAM SUMMAM Humanis supereminentem, velut ex umbra & vestigio potestatis delegatæ ad ipsam potestatem & Excellentiam. Et, si, aiebat, quisquis circa urbanitates humanas omittit vel punctum officij, innumeris clamoribus compellitur ad redeundum cum elegantijs in gratiam: quantò ampliùs in hoc genere debetur ab homine, supereminenti & omnem excellentiã excedenti DEITATI? Quâ oratione, quo situ, quo gestu alloquetur Regem Seculorum, immortalem, vermis horarius Homuncio? Dominum immensæ Majestatis, despicatissimum mancipium? Sapientiam infinitam ipsissima ignorantia? Immensam Bonitatem perpetua malitia? Incomprehensibilem Potentiam, infirmitas? Ineffabilem Pulchritudinem, deformitas? Lucem tenebræ? Dulcedinem amaritudo amarissima? Quid verò in accessu ad Augustissimam Coeli Reginam, majus aut minùs præstabit? aut illos cœlestium Legionum Imperatores, & sub eis centuriatas Hierarchias, quomodo venerabitur? aut demũ apud gravissimum Patriarcharum Senatum, clarissimum Concilium Prophetarum; super excelsum Apostolorum Collegium qualis comparebit? aut denique purpuratos Martyres, candidatos Confessores, & lectissimum Beatæ Civitatis ac Urbis æternæ Gynæceum, unâ

52 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

cum ex cultissimorum Ephæborum Sodalitijs, & gratiosissimorum Innocentum agminibus, quo cultu ritûve adorietur? His sanè ritibus addiscendis omne ingenium, meditationem & exercitationem impendi debere inculcabat.

Paradoxa vocaverat, quæ à vulgaribus & obvijs sermonibus colloquentium ingenia & facundiam avocent. explicando aliquas Sacræ Scripturæ sententias, quæ usitatis seculi opinionibus videntur repugnare; vel illustrando aliqua sacra ænigmata, vel parabolas enucleando, vel regulares quæstiones resolvendo. Ità proposuerat aliquando Quæstionem, relaxandi animi gratiâ, Juventuti nostræ, postulans: Quæ Regula maximè vigeret in Societate? (paulò antè surrexerant à consueta frugali feriæ sextæ abstinencia) Juvenis quispiam, ceterà probus, facitè in arena responsum cœpit, dixitque: Abstinenciam feriâ sextâ specialissimè observari. Subrisit Vir sanctus ad jucundum è renata esurientis haud dubiè Juvenis responsum. Plura subinde ad hunc stylum paradoxa seria & jucunda instillabat. Candidos ab ingenio nactus aliquando intra tempus relaxationis, interrogavit, quid officij præstarent Afello, si à Christo in Jerusalem portato, non jam in Domum suam, sed in Collegium repedaret? varijsque varia, comportantibus, tenerè valde recreabatur sententiâ illius,

lius, qui consuetam peregrinis charitatem Afello exhibendam lotionem pedum, afferebat. Movit & illa: Quid sit odisse animam & invenisse? Quid amare ac perdere? Quid lucrari Mundum sinè ullo lucro? Mortuum oportere ducere vitam. Plus curarum creare Pastori unum Hædum, quàm centum oves. Ubi ficus bonæ, malæ, pessimæ? Quo tempore Camelus foramen acus pertransijt? Cœnobiorum omnia tecta nigris teculis constare; laquearia candidis Tabulis compacta esse. Utrum verè Cœnobitæ omnes fiant, quasi modo geniti infantes, & de utero Baptistæ? Utrum iidem illaqueati & compediti totâ vitâ cogantur incedere? Utrum sint usurarij centum supra sortem acceptantes? Utrum, qui Duce proprio spreto se suum Ducem facit, Dæmone tentatore non egeat, fiatque sibi ipse Dæmon? & his similia, &c.

CAPUT X.

Colloquiorum fontes reliqui.

Edica, in duplicem sensum accipiebat, Corporalem & Spiritualem. Qui morbi corporales; unde suam trahant originem; quomodo cu-

rari & quali animi constitutione intra ægritudinem sufferri debeant. Qui morbi spirituales præcipui, & quæ illorum antidota, de quibus infrà.

Mendica; quomodo gratiæ tam corporalium necessitatum, quàm spiritualium à diversis postulandæ? si casus ferat. Quid agendum si expectare jubeatur, differatur, vel varijs exprobrationibus probetur & virtus exploretur? si repulsam patiatur, num in silentio & spe pacatè sustinendum, non verbo aspero, non impatientiæ signo, non offensivo facto post se relicto recedendum? num recurrendum, vel ad principalem remeandum? Ex hac corporali mendicatione transensum ad spiritualem intendebat, docebátque supposito Rituali, hunc ferè in modum mendicare à cælitibus oportere. Cùm DEUS & Cælites non tam attendant ea quæ sensibus parent, sed magis cor intueantur: Cor tibi, *ait*, in cælos transmittendum est perpennas vel pondus amoris. Illud autem, quia purum solum penetrat cælum, nihil enim eò admittitur coinquinatum, emundatione imprimis purum efficiendum erit. deinde humilitate convestiendum, quia humilitas respicitur. tum paupertatis affectibus superinduendum, & faciendis desiderijs infarciendum, quia desideria pauperum exaudiuntur. & tandem nè
igno-

ignotum vel aberret alicubi, vel solitarium rejiciatur, S. Angelo Custodi committendum. Cor autem in cœlum admissum, meminerit se regere imprimis, & si ad Thronum Divinæ Majestatis perductum fuerit, à longè adhuc positum se prosternere, & magnitudinis ac Potentiæ Divinæ terrore liquefactum, in suum nihilum humiliter diffluere. Si verò sceptro clementiæ se colligi senserit, & consolidari, ad accedendumque ac colloquendum invitari: vel de profundis in silentio oculis Domini sole clarioribus, & omnia penetrantibus, desideria sua exponat, vel cum Hieremia AAA *Domine DEUS nescio loqui*, infantiam fateatur, & necessitates ac misérias suas pro se perorantes humiliter supplicet exaudiri. Si autem advertat faciem Domini plenam gratiarum super se illustrari, & apertis opulentia suæ thesauris ad petendum & eligendum aliquid, vota invitari: in nihil proruat inconditè, sed ignorantiam suam circa petenda, & indignitatem circa eligenda non dissimulans, in hoc unicum: *Da Domine quod jubes, & jube quod vis*, suas omnes colligat appetitiones.

Si ad Reginae Cœli palatium pervenerit, vel per decantatum pauperum more, *Salve Regina*, misericordiam provocabit, vel enumeratis præcipuarum dignitatum Tantæ Principis Titulis,

tulis, omnium malorum suorum remedia, & bonorum omnium orabit incrementa.

In Castra Cœlestis Militiæ si immitatur, omnes Beatos Spiritus piè, humiliter ac reverenter conveniet; speciatim autem *Seraphim* beatissimos, igne amoris DEI flagrantissimos, carbunculos splendidissimos appellans, petet igne Amoris DEI perpetuo ab eis inflammari. *Che-
rubim* felicissimos, clarissima cœli lumina, fulgentissima æternæ Sapientiæ receptacula appellans, Ignorantiæ suæ tenebras dispelli, & invariabili luce Scientiæ Sanctorum se roget illustrari. *Thronos* stabilissimos, pulcherrimas DEI sedes, & magnificentissima reclinatoria ineffabilis Majestatis venerans, humiliari sub potenti manu DEI. *Potestates* invictissimas & honorificentissimas; *Virtutes* mirabilium effectrices sanctissimas, potentissimâsque confitens, è vitiorum servitute in libertatem filiorum DEI vindicari, & ab hostium in se conjuratorum, Dæmonis, Mundi, Carnisque Tyrannide defendi, & expulso vetere homine in eum qui secundum DEUM creatus est, se innovari flagitabit. *A Principatibus* excellentissimis, *Archangelis*que serenissimis & ab *Angelis* illustrissimis nobilissimâsque exigit ordinatam obedientiam, & claram cœlestium mysteriorum intelligentiam, & expeditam ad omnes nutus DEI

exe-

exequendos, voluntatem. Ex Castris in vi-
cos & plateas Beatæ Civitatis si incurrat: so-
licitet apud Sanctissimos *Patriarchas* fidem;
spem apud clarissimos & zelosissimos *Prophe-
tas*; apud Ecclesiæ Principes *Apostolos* chari-
tatem; apud fortissimos Sanctos *Martyres*
patientiam; apud Sanctos *Pontifices*, zelum
DEI & fervorem. Apud Sanctos *Doctores*
veram sapientiam; apud SS. *Cænobitas* obser-
vantiam disciplinæ. Apud SS. *Anachoretas* stu-
dium recollectionis atque silentij. Apud SS.
Confessores fidelitatem in Divino obsequio; à
SS. *Virginibus* castitatem. à SS. *Innocentibus*
candidam simplicitatem.

Laureata relaxatio eâ vocabatur, in
quam tanquam per litteras laureatas secun-
da fortuna & prosperæ res, seu nova aliqua,
& rara DEI dono obveniens consolatio, vel
Ecclesiæ universæ, vel Ordini alicui sacro pro-
prio vel amico, vel filiis etiam seculi, aut ho-
rum communitatibus pertractanda afferre-
batur. Cujusmodi ferè erant; accessio ad
Christi fidem gentium barbararum, hæreti-
corum & ad rectam viam reductio. Per-
pessa pro Christo Martyria; superatæ in præ-
dicatione Evangelij ingentes industrijs inau-
ditis difficultates; edita nova miracula; de-
H

clarati per congruam auctoritatem, & ad publicam venerationem descripti Sancti; exorta mundi tenebris nova lumina, sive à prædicationibus, sive à scriptionibus, sive à consilijs Sapientum & piorum victoriæ de Perturbationibus, aut hostibus Reip. reportatæ. liberationes oppressorum è publicis calamitatibus, pestilentia, famis, Tyrannidis & similiis. Ex his enim narratis, varios suscitari motus ac fructus: hilarescere quosdam, roborarique in via Domini & rebus DEI. excitari alios ad audendum aliquid pro gloria DEI, & animabus. Sanctè ad æmulandum invidere alios; alios tepefactos hisce veluti sufflamenti animari. Ad glorificandum in operibus suis DEUM alios denique exsuscitari.

Funesta, calamitatum erant illa, quæ imminantium terrores minuerent, vel præsentium acerbitates lenirent. Qualia sunt: Prælia & seditiones, Gentium ac Regnorum collisiones, commotiones Terrarum, marium aut fluminum exundationes, damna aërearum tempestatum, ignium violentiæ, signorum de Cælo terriculamenta. persecutiones Tyrannorum, Hæreticorum furia, defectiones & apostasiæ aliquorum, scandala ac lapsus proborum & piorum.

Pro-

Profanationes Templorum. Cœnobiorum
eversiones. Innocentium cruentæ laniæ.
Pauperum spoliationes. Infortunia sua & pe-
ricula amicorum vel notorum, qualiter singu-
lis Providentia Divina ereptrix præsto fuerit.

CAPUT XI.

Qualiter Conscientiam suam scru-
tatus fuerit. Modus indormiendi
noctemque traducendi.

Adeo rigidus arbiter suæ fuit
conscientiæ, ut nè hilum quod per-
spicaciter adverterat, suo in animo
hærere pateretur. Quàm verò ri-
gidè angulos omnes scrutari, omniæque sua in
examine rimari assueverit, indè collige. Reco-
lebat primò num quidpiam in *corporis* sustenta-
tione, molle, delicatum & strictæ necessitatis re-
gulam transgrediens admisisset. In *motu* au-
tem, an procuraverit gratiam sinè mollitie,
quietem sinè dissolutione, gravitatem sinè tar-
ditate, alacritatem sinè inquietudine, maturita-
tem sinè protervia, severitatem sinè turbulen-
tia. Deinde *Sensus* circumspiciebat, & in sta-
tione oculorum requirebat, an mors per fene-
stras,

60 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

stras, si non ipsa intrâisset, saltèm de suis semini-
bus aliquid iniecisset, per aspectus creaturarum
humanarumque sive naturalium, sive artificia-
tarum formarum, aut lectiones rerum inani-
um aut etiam noxiarum. Ad aures spinis ali-
oqui septas observabat, utrum obscœnitates,
nugæ, joci, scurrilitates, rumores seculares, de-
tractiones, murmurationes, adulationes, blandi-
tiæ, viam aliquam ad eas per septa invenissent.
Circa *odorum & gustum*, usum odoramento-
rum & delectum, pretia & condituras alimen-
torum explorabat.

Circa *tactum*, sensuum periculosissimum,
perniciosissimè blandientem, sensusque reliquos
ad voluptatum illecebras pellicientem, quàm
immaculatus, continens & ordinatus fuerit, di-
gnoscebat. Tum ad *oris* custodiam accedens,
quomodo *lingua* frenis esset coërcita, notabat,
& an aliquando ijs ruptis tanquam indomita fe-
ra, ad mendacia, convitia, rixas, clamores, ma-
ledicta, detractiones, murmurationes, jaëtan-
tiã, scurrilitates, vanitates, inurbanitates evo-
lâisset, aut cum loqui oportebat, & deteri-
ùs loquelâ silentium continuâisset, observa-
bat.

Magis autem ad interiora penetrans, *ima-
ginationem, memoriam, intelligentiam* sedulò per-
lustra-

lustrabat: Utrum hæc ignorantiam vetitam fovisset, pertinaciâ & contumaciâ obriguisset; inconsiderationi & temeritati inagendo se permisisset, mutabilitate & inconstantiâ ventilari se sivisset; Judicem se aliorum malè usurpato Jure DEI fecisset. Utrum *Memoria* obliviscenda & abjicienda, perperam conservavit, & ab animo quàm longissimè repellendis stationem intra se indullerit. Utrum *Imaginatio* noxia phantasmata excusserit, otiosis non adhæserit, necessariis moderatè tolerandis fuerit occupata. In *Appetitum* autem severiùs inquirebat, examinans strictè, quidnam amasset, odissetve? quid concupivisset, averfatusque fuisset? quid gaudiorum habuisset, dolorumve? an quâ interiùs incaluisse iracundiâ! vel exarsisset exterius? quo eum impulerit audacia, quòve vel unde retraxerit timor? quid denique sperasset ardentius, desperassetve obstinatiùs? Si quos autem in privata hac putatione excessus deprehendisset, eos tanquam noxia sarmenta detestatione præcidebat, & in unum fascem collecta, lacrymis poenitentiae macerabat, ac demum, cum magna sui despicientia ad aram Zeli, DEO cremanda offerebat.

Et quia non tantùm prohibere conceptus malorum seminum, sed etiam bona implanta-
ta radicare, semperque crescere, ab exordio Ty-

rocinij statuerat: ideo in suis examinibus ac reflexionibus, cum usura pensum profectûs sui, quoad omnes virtutes exigebat, omniumque detrimenta per omissiones parta resarcire, austerus in se censor allaborabat. Neque gloriari de victoria ex vitio parta, sed indignari de minoribus trophæis, quos gloriosius è virtutum manipulis reportare potuisset. Utque se avarus in acervandis gratijs usurarius, ad maiora lucra stimulare, tabellas quaspiam ad principia lucri methodicè cognoscenda excogitavit: Quot scilicet audire sacrificia soleret per annum, quot orationes mentales, examina conscientiae, orationes vocales, lectiones, auscultationes doctrinae, manuales operas, refectiones, mortificationes; & cum notaret sola hæc semel aut bis per diem facta, conficere annuè supra septuaginta tria millia; posseque in iisdem plures actus fieri; atque ità ex solis ordinarijs actionibus ac pensis, centena millia meritorum & lucrorum excrecere: exarsit denuo in creberrimam actuum frequentationem, viditque se juxta duo sua Principia superius dicta, *Observantiam* nimirum in exercitio virtutum, & *Regulis* accuratam, atque *Negligentia* fugam, ad miliones meritorum anni spatio venire posse. Quod sanè quoad vixit, ità cupidè acervavit, ut diem sibi sufficere nollet, sed in lucra maiora exardescens,

scens, noctem potiore affumeret. Cum enim cibi admodum parci esset, & sexaginta circiter annis, à prima scilicet infantia, usque ad senium jejunaret potius strictissimè, quàm cibo corpus reficeret, tenui valdè somno usus fuit, vigiliàsque noctis longiores varijs affectibus exegit, quod R. P. Joannes Mehrer, discipulus in spiritu Stredonij, aliorum deinde in sanctitatis progressu Magister, exemplo & verbo eximius, sæpè laneo passu cubiculi statum observans, mutatis horis animadvertit.

Ad nocturnam porrò quietem abiturus, sub hæc prima Religiosæ vitæ initia, tripliciter timore juveniliter, ac finè rationabili causa percellebatur. tenebrarum videlicet, spectrorum ac Dæmonis, quæ tamen omnia paulò post detimuit, indagans more suo principia & obviations. Tenebræ inquiebat, cum aliud non sint, quàm privatio lucis & rei nihil, cur timeantur? spectra autem nocturna, cum vel mera figmenta imaginaria sint, vel si eis aliquid veri subsit, rarissimè eveniant, & tunc à bonis spiritibus producta nil noceant; à malis verò excitata, facillimè orationibus, Sanctorum reliquijs, crucis & rerum consecratarum usu dispelli possint: etiam non habent justam causam timendi, ut neque Dæmon ipse; qui licet, ut leo rugiens circumeat & quærat quem devoret: quia

quia tamen devorandum neminem invenit, nisi eum qui se ipsi voluntariè apponit, rationabiliter timeri ab ijs non potest, qui se ejus unguibus & dentibus non offerunt laniandos. minimè autem ab ijs, qui habitant in adjutorio Altissimi, & in protectione DEI cœli commorantur. Quidquod ipse fassus sit Cypriano Justinam incantationibus oppugnantem, nullam suam artem proficere adversus eos, qui verè Christum colunt. Et ad exagitandum D. Ambrosium ab Ariana impietate conductus, re infectâ redierit, clamans impenetrabili muro igneo vallatum esse Ambrosium, ob cujus ardores nè appropinquare se illi quidem, multò minùs ad eum penetrare potuisse. Accedunt hîc etiam potentissima invocatorum ante noctes OO. SS. suffragia, per quæ lectulus singularis cujusque religiosi fit securior, quàm fuerit aliquando thalamus Salomonis à 60. fortissimis ex Israël armatis bellatoribus custoditus. Neque deest MARIA Mater gratiæ, Mater Misericordiæ, cum sua potenti & invincibili protectione. Neque S. Angelus Tutelaris solos aut incustoditos clientes derelinquit, qui cùm insomnis à natura sit, non dormitabit, neque dormiet, in nostra custodia. cùm verò idem sit fortissimus, non permittet sopitis nobis injuriæ aliquid inferri, aut violentiæ.

His Martinus ad securitatem & magnam fiduciam adductus, proponebat velle se in adjutorio Altissimi collocatum conquiescere, & in protectione Virginis Beatæ perdurare, Sanctorum item Suffragijs pro munimento uti. Potissimè tamen pio amore erga S. Angelum Tutelarem inflammatus cœpit cogitare, quomodo ejus custodiæ constans experimentum possit obtinere. id verò agendo, & in acta Sanctorum Angelorum ubique inquirendo, cùm in eventum quendam admirandum incidisset, in quo significabatur Joannem Carreram de Societate

Juvenem eò usque in familiaritatem ab Angelo suo Tutelari fuisse admissum, ut cum eo velut intimo Amico sua consilia conferret, sæpe ad eum de rebus suis dubijs referret, sæpillimè auxilia illius & postularet & impetraret; & insuper quotidie ab eo horis antelucanis excitaretur à somno: tum verò ingentibus desiderijs æstuarè, ad beatam sortem anhelare, suspirijs & lacrymis eam advocare. Castissimus, inquit, ille erat; talem & ego me præstare contendam. Et quia similitudo est mater amoris, hoc etiam addam, & quantum licebit mortali ad similitudinem Angelorum, amoris in Sancto meo Custode erga me, excitatricem, in me exprimendam aspirabo. Florentissimi illi ac elegantissimi Juvenes censentur: adlaborabo, nè me cul-

*Orland.
part: 1.
hist: Soc:*

pæ macula vel ruga unquam dehonestet; & ut castissima desideria, & sancta proposita à senio semper defendant. In albis comparent candidissimi; & me innocentia, puritas, candor mentis & corporis dealbabit. Pernices volant & alati; & ego præpetibus obedientiæ pennis ad omnes DEI nutus volare non cessabo. gemmis & cruce coronantur; & meum diadema erit: AMOR MEUS JESUS Crucifixus! Auro præcinguntur ad mammillas, cavebo diligentissimè, nè discinctus diffuentes affectus per omne genus sordium traham, & curabo ut eosdem per continentiam semper coërceam. concinunt illi perpetuò laudes Divinæ Majestati; & ego ad benedictiones & laudes Divinas nunquam conticescam. Vident denique & intuentur faciem Patris, qui in cœlis est: ambulabo & ego coram eo semper, & à conspectu DEI mei non avertar.

Non ferventiùs ista proponebantur, quàm sint deinde executioni mandata: unde consecutum est imprimis, ut noctem acturus hic alter Angelus, ubi cum conscientia rediisset in gratiam, decentissimè sive in culcitra, sive in tabula, sive in nudo etiam solo decumberet suis temporibus, & nec ullos corporis motus, nec mentis affectus admitteret, quos præsentis suo Custodi existimaret non probandos. Quod si non omnino sanctæ affectiones in eo violentè excitaren-

rentur, protestabatur vim sibi inferri, auxiliūque Tutelaris implorabat secundum testimonium, fortissimēque sanctis affectibus non sanctos oppugnabat. deinde sanctā aliquā cogitatione mentem occupabat, quæ in vigilia inchoata per somnum continuaretur. & exotica phantasmata excludens, immissionibus Sancti Angeli & sanctioribus speciebus corpore sopito cor vigilans præpararet. Si somnum causā qualicumque abrupisset, tanquam ad præsentem Tutelarem vertebatur, & eum salutans, mentem coram eo ad officia revocabat, & tam diu vel in divinis laudibus, vel in sanctis orationibus, vel in pijs considerationibus ea exercebat, donec liceret iterum indormire.

Si somnus eum omnino deseruisset, in prima vigilia ad citharam Davidicam hymnos & cantica in silentio Domino concinebat, & corollam aliquam DEIPARÆ contexebat. In secunda vigilia ad librum S. Antonij, sinē usuali lampade legendum se conferebat, & grandes illos characteres, Terram cum suis terricolis, maria cum suis incolis, aëra & sublunares ignes despiciebat; tum ingentes coelorum Tabulas & eis infixas sidera cum sole & luna decurrebat, superædificatamque his coelestem Hierusalem mirabatur. magnitudinem ejus stupebat, in enumerandis ejus exercitibus, numerorum speciebus desti-

68 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

tuebatur; felicitate & splendore Civium lætabatur; Regis verò ac Domini univerſorum Maieſtatem venerabatur, textui dulciſſimas Auguſtini & mellifluas Bernardi gloſſas intermiſcens, & jam cum Franciſco repetens : *DEUS meus & omnia*; jam cum Ignatio ingemiſcens : *Quàm ſordet terra, cùm cælum aſpicio!*

In tertia vigilia Crucifixum humilitatis & charitatis brachijs amplexatus, per eum quo nos dilexit, (cùm in ſanguine ſuo lavit,) amorem, obteſtabatur, ut venturus Judex præteritæ ſuæ vitæ culpas omnes ante obitum miſericorditer condonaret, & ad offenſas Patris deinceps per tempus vitæ duraturæ evitandas, gratiam efficacem copioſè largiatur. Addebat deinde ſacris vulneribus pia oſcula, & piſſimis illis Rhythmis, qui Divo Bernardo adſcribuntur & initium habent: *Salve mundi ſalutare*, eadem & reliqua membra Domini ſalutabat; ſeptem Stationes Paſſionis, ſeptem Sanguinis effuſiones, ſeptem verba in cruce prolata recolebat, & adorationibus à Divo Gregorio ordinatis quæ inchoantur à vulgata illa oratione: *O Domine JESU Chriſte adoro te in cruce pendentem*, complebat pietatem; ſi quid verò temporis huic devotioni ſuperfuiffet, id ordinandis actionibus vel deinde officijs ſequentis diei, & mox ſecuturæ publicæ ad operandum excitationi tribuebat.

CAPVT XII.

Altissima æstimatio Vocationis.
 Modus celebrandi Natalem anniversa-
 rium ejusdem Vocationis, qui natali
 cujusvis statûs applicari potest.

Vocationem Martinus noster non ali-
 ter vocavit, quàm adoptionē quan-
 dam specialem in cætum filiorum
 DEI, per avulsionem à statu vilita-
 tis, & assumptionem sui ad eximiam dignitatem
 & opulentiam statûs, ad securitatem & tranquil-
 litatem. hanc ut æstimare, ità omnibus modis
 firmare, virtutibusque nobilitare, ac deinde pro
 tanta doni excellentia DEUM benedicere, totâ
 Quindenâ, five dierum quindecim celebratione
 in usu habuit. septem dando præparationi, octa-
 vum diem solennitati, septem reliquos gratia-
 rum actioni & commendationi. Et præpara-
 tionis quidem dies ità instituit, ut per singulos
 & aliquid in se peculiariter collatione horariâ
 emendaret ac emundaret, & peculiari aliquâ do-
 te statûs ac vocationis suæ, admirandâ, æstiman-
 dâ & amandâ, aliquid temporis consumeret, &
 nihilominus contra tanti Boni corruptelas anti-

70 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

dota provideret. Cùmque *Primum* diem tri-
buisset excellentissimæ statûs sui dignitati, per
quam se ad consortium Divinitatis extolli sen-
tiebat; statuebat firmissimè cavendum sibi de-
inceps esse, nè splendorem tantum tàmque
sublimem, vilitate nativâ & animi ad res infimas
dejectione obscuraret.

Secundum diem dabat jucundissimis Sta-
tûs delicijs, per innumeros Divinæ dulcedinis
sapores & gustus se diffundentibus, in quibusvis
actibus, negotijs, temporibus ac locis. & cavebat
nè quando siliquis terrenarum voluptatum sva-
vitas tanta turbaretur.

Tertiò assignabat opulentiam Statûs inex-
haustam, tantum adjumentorum & instrumen-
torum secum afferentem, quantum abunde
sufficit ad assecutionem Summi Boni & depul-
sionem omnis mali. & providebat diligenter nè
quâ viâ ad diripiendam vel imminuendam se se
insinuaret tanquam fur egestas.

Quartò determinabat libertatem ejusdem
Statûs plus quàm auream, eximentem à legibus
concupiscentiæ & seculi, absolventemque à ser-
vitude Diaboli ac peccati, & muniebat se forti-
ter adversus insidias & violentias, per quas sibi
misera servitus strueretur.

Quintò afferebat inæstimabilem securita-
tem, per quam in adjutorio Altissimi, imò in
ipso

CAPUT XII. 71

ipſo quodammodo corde DEI habitantes, nihil habeant metuendum niſi ipſi propriâ voluntate abſtracti & illecti inde ſe eijciant, & per ſummam inſipientiam, & per ſumma pericula in ludendos ac lugendos æternum caſus præcipitent, adverſus quam temeritatem, vehementer ſe ipſum animabat.

Per *Sextum*, tranquillitatem placidiſſimam tractabat, quam in ſtatu hoc conſtituti aſſequuntur, ut nauta in littore aſſurgentes fluctus & procellas ridens, aut miles poſt vallum murumve aheneum hoſtilis gladij fulgura & ictus deſpiciens; aut Rex in thalamo pervigili, & invictâ fideliſſimorum armatorum cinctus cuſtodiâ ſvaviter requieſcens. & proponebat cum turbatoribus tanti boni nihil ſe deinceps velle admittere commercij.

Septimum tandem firmitate invariabili occupabat, per quam tanto pondere quiſque ſuo ſtatui affigitur, ut tanquam ei adnatus aut concretus divelli ab eo ſine violenta revulſione ægrè poſſit, oppoſitamque ei firmitati deſultoriam levitatem ac mutabilitatem deteſtabatur.

Exorto autem ipſo *die Natali*, in Oratione matutina, Actum *Adoptionis* itâ celebrabat, ut primò per abnegationem, ex memoria & affectu expungeret populum ſuum & Domum Patris ſui, omnibusque ad ſtatum ſecularem &

vilita-

vilitatem terrenam quocunque modo spectan-
 tibus, se abdicaret; tum nitidissimâ castimo-
 niæ stolâ corpus & animum convestiret, eique
 ex DEI promptuarijs oblata vestimenta & cal-
 ceamenta superindueret, & his auro radiantio-
 rem Obedientiæ torquem adjiceret, tum renes
 Regio continentiae cinctu adstringeret, femori-
 que gladium fortitudinis affigeret, & manu ex-
 ornatâ anulo æternaturæ Charitatis, caput de-
 nique gratiâ & cœlestium veritatum gemmis co-
 ronaret, ac tandem pijsimo osculo dato Divinæ
 manui hæc omnia conferrenti, & sacro silentio
 magnitudinem in se collati beneficij veneratus
 ad Divinum Sacræ Eucharistiæ epulum accede-
 bat, nec jam tanquam sub vili tecto sui mapalis,
 ut aliàs hospitem excepturus, sed tanquam su-
 per mensam ejus, in Regno ejusdem convivatu-
 rus. A sacra mensa recedens in conspectu
 Adoptantis DEI, reliquum diei consume-
 bat, applicans se ad horaria Officia ac negotia, non
 jam ut advena aut familiaris domesticus, sed ut
 in Domo DEI filius familias, gloriæ paternæ
 promovendæ ac tuendæ studiosissimus æmula-
 tor ac zelator.

Septendium subsequens, sive hebdomas
 gratiarû, non minùs devotè ab eo peragebatur.
Primam ejus diem cum Christo Domino ac Sal-
 vatore potissimùm transigebat eique ut amanti

Jonathæ redamans David cum ferventissimis amoris affectibus sublimem hanc suam conditionem & statûs eminentiam in acceptis referebat, condiens gratitudinem suam non Jubilo solum & mellitâ Bernardi, Augustini, aliorumque SS. facundiâ, sed congerens in eam quidquid uspiam & aliquando præstitisset aut præstare valeret redamantium erga amantes ingeniosâ potentia; ampliùs per exhibitum sibi amorem orans & obtestans, ut ipse qui beneficij tanti Author extitisset, apud Patrem Æternum in referendis gratijs suam insufficientiam, totâ quantâ polleret facultate, complere dignaretur.

Secundâ die ad Augustam Cœli Reginam Virginem DEIPARAM, faciebat stationem, cui sicut Salomon per materna vota ad Regni solium evectus, sortis suæ præsentis tam honorificæ se debere felicitatem profitens, totus in ejus encomia & laudes effundebatur, utq; totû se in Unigeniti sui gratia conservaret, & quod in se immerito admirandâ pietate inchoâisset, illud magnificâ liberalitate consummaret orabat.

Tertiâ die Divinam Sapientiam conveniebat, tanquam eam, quæ ingeniosissimo commento, ut Rebecca Jacobo primigeniam benedictionem tantum de Divinæ Beneficiæ bonis ac donis sibi procurâisset, cûmque in ea celebranda & prædicanda conaretur quidquid posset

74 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

set postulabat ab ea edoceri congruam relationem gratiarum Largitori DEO exhibendam, & hanc infinitate ejus inde continuari, ubi finita sua virtus & potestas defecisset.

Quartâ Divinam Misericordiam accedebat, profitens tanquam captivus Joseph in prima post Regem in Ægypto dignitate constitutus, ejus miseratione factum esse, quodd nec in obscuro ac tetro seculi carcere contabuiisset, & in tantam cœlestis gratiæ lucem eductus eò demum evaserit, quo summa humanorum votorum potest ascendere. Pollicebatur insuper, se has ejus misericordias decantaturum in æternum, petebátque eas sibi prorogari & extendi ad constantem & nunquam interrumpendum partæ felicitatis usum ac fructum.

Quintam Divinæ providentiæ addicebat, à qua pro munere suo terras perlustrante, & turbidum mundanarum vanitatum torrentem prospectante, tanquam Moses aliquis submergendus, è præsentissimo periculo ereptus, simile beneficium se consecutum confitebatur, in spem regni cœlestis hæreditandi, ad Regiam DEI domum translatus, cœlestibus in ea disciplinis instruendus, ac in Heroem cœlo, & filium Deo dignum formandus ac fingendus. In hujus potestate cum se perpetuò futurum gratanter polliceretur, orabat consilijs ejus ac ductu dirigatum

CAPUT XII. 75

tum in omnibus, tum ante omnia in gratijs Deo referendis, & in conservanda sua cum adoptantis DEI voluntate, ità ut nè in punctulo quidem vel ad momentum ab ea unquam discreparet.

Sextam Angeli Tutelaris adscito auxilio, novâ formâ gratiarum, ità peragebat. Cum cum Joiadæ servatori Joas & ad Regale sceptrum promotori comparasset, se verò libenter clientem ejus agnosceret, & statûs sui tam felicem mutationem ei quoque se debere non diffiteretur, postulabat ut hoc suis erga se favoribus adijceret, & omnes beatarum mentium Hierarchias permoveret ad solennes Divinæ Beneficiæ gratias, pro collato in se beneficio plenis choris & summa cum intensione laudum decantandas. Id verò cum se obtinuisse existimaret, ipse cum eis quas poterat corde & ore DEI laudes personabat.

Septimæ Sanctum Ordinis sui Patriarcham ac Fundatorem cum præfecisset, considerabat eum ut Daniel in Aula Babylonia, Præsidem Regiorum Ephæborum, se verò, ut adolescentulum ejus providentiæ ac tutelæ in omnibus commendatum. tum ei clarè commemorans, quomodo in æterna prædestinatione eidem Patri filius ipse adjunctus fuisset, & quomodo à Providentiâ in tempore ejus institutis ac legibus

fit subjectus, & quomodo denique utriusque felicitas peculiari æterno nexu in beata æternitate sit constringenda. orabat ut cum tota Universitate Sanctorum, quos ex mortalibus habet Immortales, patria Beatorum, honorem, gloriam, laudem & gratiarum actionem tantam, quantam nossent & possent DEI magnificæ liberalitati adornarent pro collato sibi beneficio vocationis & adoptionis, speratæque & aliquando obtinendæ in cœlo hereditatis æternæ.

Ità ille *Quindenam* suam mirâ ex cœlo luce illustrabat, & præcellas ac magnificas filiorum DEI cogitationes de statu suo in animoolvebat, tum ut se à vilitate mundanarum fardium abstractus in altitudine purioris auræ conservaret, tum ad agendas æternali affectu gratias, pro adepto magnifico adoptionis, seu vocationis statu animaret. Ex quo pariter affectu, varia encomia Religiosi statûs excogitabat, ut se in sublimitate illa Divini Beneficij, ad audenda quæque maxima, extimularet, & magnalia DEI ob altitudinem statûs Religiosi, alijs deprædicaret. Hinc illi familiare, Religiosum statum, Regium quoddam Orphanotrophium & nosocomium dictitare, tutissimum, omnibûsque immunitatibus instructissimum, nullique omnino violabile asylum. hospitium item Divinæ benignitatis opulentiâ instructum, & sub regimine blandi-

CAPUT XII.

77

diffimæ humanitatis, grati per omnia hospitaliter omnes acceptantis ac tractantis publicatum. Mercatum item quendam liberum ac liberalem, in quo sinè auro & argento, magnisque commutationibus, solâ mediâ bonâ voluntate, ad summas divitias, qui velint, adducantur. Et illustrissimum Æternæ Sapientiæ Collegium, in quo addiscuntur ea in terris, quæ scientes radiare faciant in cœlis. Et honorificentissimam Militiam, in qua generosè stipendia facientes, cum immortalis nominis gloria in cœlum triumphales invehuntur. Sed & basilicum quoddam vestibulum & Augustale atrium Curia cœlestis, & Aula DEI omnipotentis, in quod qui se insinuare velit, non maximis, nec longissimis temporis industrijs ad familiaritatem Regis Regum ac Domini universorum, imò & ad amicitiam & cognationem possit pertingere.

Festum porrò Natalis sui, sive diei Vocationis & Adoptionis ad Religiosum statum, svadebat omnibus Religiosis celebrare. promittens singulis non dubia cœlestium gratiarum incrementa ad vocationis cursum feliciter continuandum & consummandum à *Patre Luminum* consequenda, si grati extitissent pro beneficio vocationis, provocâssentque piâ gratitudine propensissimam ad plura & majora largienda

Divinam benignitatem. Urgebat verò etiam vehementer celebritatis hujus æquitatem tum profano ac vulgari exemplo hominum Natales suos, per quos mundo editi vivere simul & mori incipiunt, celebrantium; tum altero sacro & usitato Ecclesiæ, quæ Natalitia Sanctorum ex hac mortalitate ad cœlestem gloriam, & vitam immortalem translatorum festivis celebritatibus in memoriam revocat, non solum ut eis felicitatem eam gratuletur, sed ut etiam pro ea DEO largitori cum ijs reponat, quas potest gratiarum actiones.

C A P V T XIII.

Quomodo spiritum suum renovare solitus fuerit, alijsque renovandum svaserit.

Um eximiè peritus rerum earum, quæ ad animam tractandam pertinent, sciret facile in hac fluxa in malum ac segnitiam mortalitate veterascere posse spiritum; ideo semet frequenter excitabat, diebus certis, ad floridam spiritûs Juventutem. Spiritum porrò vocavit, eam Christi gratiam, quâ electi filij DEI animantur, & quâ excitante incipiunt, commitante continuant,

nuant subsequente perficiunt opera DEO placita & vitæ æternæ meritoria cuius spiritûs est.

I. *Qualitas, sive Rectitudo* ejusdem, quâ in sublimē ad DEUM erigitur; & *Sanctitas*, quæ omnium virtutum exercitio comparatur; & *Principalitas*, quâ filij DEI supra vulgarem & mediocrem nobilitatem, sanctitatēque ad summam & eminentem extolluntur. II. *Quantitas*; ut altitudo spiritûs eminentissimâ DEI charitate, profunditas demississimâ humilitate, latitudo undique diffundendâ obedientiâ, longitudo venturæ beatæ æternitatis desiderio mēfuretur & terminetur.

Vetustatis porro nomine intellexit eum gratiæ statum, quem habet existens quidem in homine, neque eum omnino destituens, sed sinē insigni vigore, sinē operationum excellentia ac frequentia, ad eumque modum languens ac deficiens, quo hominum ætate provectorum Vita occumbit potius, quàm currat aut consistat, nullâ strenuitate & activitate, aut actibus (sicut Juventus aut status Virilis) commendata. Renovationem ergo hujus spiritûs consistere in reductione ejus, ad eum statum, in quo tanquam recens & novus, excitatē ferventer, & excellenter commoveret efficeretque omnia, redderetque eos quos animasset, & quasi depulsâ senectute Juvenes, & post hibernam congelationem

lationem vernantes, & se latissimè in frondes, suavissimè in flores, copiosissimè in fructus explicantes.

Modum renovandi spiritûs & tollendæ vetustatis debere esse aiebat, per *Intentionem*, *Contentionem* & *Executionem* emendandam, si quid rubiginis sit contractum; adjungendam deinde detestationem suæ ingratitude, erga *Divinum Spiritum*, cujus profusæ in nos gratiæ, denuo conciliandæ & captandæ. In *Intentionem* solent irrepere dehonestamenta quædam, sive fumi à Carne, Mundo, ac Satana, item Sensualitates, Vanitates ac Malitiæ, quæ se fini actionum & vitæ ingerunt, ut non solus DEUS in omnibus intendatur. Et *Intentionem* hanc per additionem aliarum *Intentionum*, perficiendam esse, ut ferventior & illustrior in conspectu DEI compareat: quod Orationis exemplo, & Sanctæ communionis paradigmate sic declarabat. Orandum mihi nunc est ex Obedientia; obsequar ut sim *obediens*: sed & orabo ut DEUM confitear, *Fidelis*. II. Ut ab eodem salutis auxilia obtineam, *Sperator*. III. Ut ad eundem diligendum super omnia inflammer, *Amator*. IV. Ut eundem adorem & colam, *Religiosus*. V. Ut eum Patrem recognoscam, *pius filius*. VI. Ut eidem Domino subijciar, *Servus natus*. VII. Ut ei gratias pro beneficijs agam, *Gratus Client*.

Ad

Ad Sacram Communionem aditurus agebat: accedam inquit SS. Eucharistiam. I. Ut Pane vitæ animam meam vivificem. II. Ut ignorantia meæ à præfenti sole Justitiæ lumen mutuem. III. Ut Infirmitati meæ robur obtineam. IV. Ut concupiscentiæ ardores extinguam. V. Ut malitiæ meæ duritiæ ejus bonitate expungam. VI. Ut mihi & proximis vivis remissionem peccatorum obtineam. VII. Ut fidelibus piè defunctis ad visionem DEI quamprimùm obtinendam præstem suffragiũ.

Similiter alia opera incepturus, lectionem, Manuales operas, examen. Intentionem obedientiæ ordinariam alijs sanctis Intentionibus cumulabat, existimans non sinè rationabili fundamento tot se in uno actu DEO virtutes oblaturum, quot ei sanctas intentiones adjunxisset. Quibus insuper ampliavit valorem præstantissimus Chrysopæus, inaurando & aurea reddendo, unione meritorum Christi & Charitate; ut quidquid ageret, ex hac fornace Divini Amoris eliquatum produceret. Neq; isto adhuc auctario contentus erat, quodvis opus peractum hisce intentionibus, novâ politurâ condecorabat. Si exempli gratiâ, laborem aliquem DEI causâ confecisset, hunc, inquit, ego meum vilem laborem, hancque respectu indignam fatigationem in mare magnum labo-

82 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

rum & fatigationem Domini Nostri J E S U Christi, velut exilem guttulam iniicio, eique omnes Sanctos qui sunt, fuerunt, & erunt, & omnium etiam possibilium Creaturarum obsequia debitè & possibiliter præstanda adiiciens, humillimè Divinæ Tuæ offero & consecro Majestati. Idem in alijs quoque operibus & actibus factitabat, sperans se hâc Divinâ Chrysopæâ vile suum plumbum in præstantissimum aurum transformaturum itâ redintegratam voluit *Intentionem*.

Quoad *Contentionem* & conatum in operando, hunc (ajebat) segniorem facit: langvor, inepti respectus, anxietates, ineptæ interpretationes, remissiones, dilationes ac omissiones, quæ avertenda. *Executionem* retardat inepta ignavia sinè integritate operum, sinè elegantia, & excellentia. *Intentioni* ergo puritas, & rectitudo succedere debet, *Contentioni* fervor, *Executioni* constantia & elegantia cura.

Placandus verò Spiritus Sanctus, penitissimâ sui evisceratione. Quam quia ipse Martinus stylo eleganti, sublimitérque illuminato ad gustum posuit per alloquium: eandem ad verbum ex ejusdem sensu afferro, ut videatur, quantâ luce beata ipsius anima in rebus Spiritûs illustrata fuerit, quàm curialiter ut sic loquar, agere cum DEO didicerit. Sic ergo ille suâ dulci

Apos

Apostrophe post peractam spiritûs renovationem, ad placamentum Divini Pneumatis accedebat.

Benignissima, ait, *Spiritus*, de cujus munere sum id, quod sum, nè patiaris quæso benignitatem tuam dulcissimam & facillimam à maligna & agresti ingratitude mea superari; sed quod incepisti in immerito & tantopere, continuasti, dignanter hoc in supplici miseratus confirma, & perfice instanter! Tua sunt illa erga me merita, quando ab æterno in Divinæ Providentiæ arcano consilio, mea ordinabatur conditio postquam decretum fuisset, ut è possibilibus exemptus censerer in futuris, jam Tu te mihi ductorem parabas. Quando evoluta & revoluta secula Creationis meæ tempora & momenta advexerunt: Tu te proximo officio accingebas. Quando me conditum in malè materiata Patris Adami domo, originalem maculam contraxisse notâras, Tu abolitionem ejus pro me finè me sollicitabas. Quando exponi & abijci poteram, vel in infidelitatum solitudines, vel in errorum sylvas, ut in Christi Regiam lactandus mamillâ Reginæ Ecclesiæ importarer, Tu effecisti. Quando Rationis meæ diluculum appetebat, ut oculi mentis ad eam, quam tunc attingere poterant, DEI cognitionem levarentur, direxisti. Quando parvulus famens, doctrinæ

panem appetere incipiebam, qui mihi hunc frangeret, providisti. Quando provectior in confusa mundi Civitate cœperam ambulare, contigitque postea me interdum cadere, foedari, debilitari: Tu me brachio sancti consilij erexisti, ad sacrum Pœnitentiæ lavacrum adduxisti, in SS. Eucharistiæ mensa, copiosè roborâsti. Quando advertebas inimicos imbecillitate meâ provocatos, hostilitates adversus me exercendas strenuè disponere, perfecisti ut me quoque spiritus fortitudinis faceret non inermem. Quando illi dies imminebant in quibus alloquendus eram, ut sub vexillo Christi spiritualis miles conscriberer, quid tunc Tuus erga me amor non agebat? quid non argumentorum ad persuasivonem ordinabat? quid non amoliebatur impedimentorum? Te internuntio ac interprete convenit inter me & Christum, pactus sum, & promisi me signa ejus secuturum, ejus imperatis victurum, atque moriturum. Quando verò in me inciderunt, qui me ex conditione hac honorifica excutere, & à Christo separare, variarumque tentationum laqueis ad infelicitatis vias retrahere conarentur, nōne tu accurristi, & laqueos cautelâ evadere, tentationes resistentiâ frangere, & ex ijs proventū facere & augere docuisti? Per quæ tanta in me impensa munera tua eō ego sum adductus fiduciæ, ut sen-

CAPUT XIV. 85

ut sentiam te totius militiæ hujus meæ cursum
eò dirigere, ut feliciter eodem consummato
cum laude finalis perseverantiæ in ejus termino
constituas, & coronam justitiæ de manu remun-
eratoris DEI consecutus, eam tibi cum æter-
na gratiarum actione referam in acceptis. At
ecce nunc videor debere incipere contraria.
Non permittat id obsecro mitissima Bonitas tua!
non permittat, indulgentissima dulcedo! cui si
quid meum, si que ego obfistam, En tibi omnia
mea! En me totum ex asse tuum! nec super-
esse uspiam, nec unquam cupio, nisi Tuus.
En paradigma sublimis cum DEO ad meridiem,
conversationis, ex cujus luce, miras in reliquis
sensis, illuminationes & magnificentias quas-
dam spiritûs quo Martinus hic noster agebatur,
non obscurè colligere, venerari que poteris.

CAPUT XV. XIV.

Quâ devotione Sanctos Patronos
menstruos coluerit.

Onsvetum est, in Domibus Socie-
tatis, quodd Calendæ Mensis cujusli-
bet, sortes aliquas inferant, per
quas omnibus ac singulis Domesti-
cis unus aliquis Divorum Cœlitum, quorum

86 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

memoriam colit eo mense Ecclesia, Patronus quæritur, & repertus inter plures descriptos, in Sacra Urna offertur, doctrinam aliquam cœlestem secum ferens, & Divinum aliquod præceptum aut consilium de virtute aliqua exercenda, & oratione ad specialem aliquam intentionem fundenda innuens. Illustrat videlicet magnifica DEI iustitia, Sanctorum suorum gloriam, & quod eis vel Infidelium, vel Improborum detrahit irreverentia, hæc ratione quadantenus restaurat, non sinè magnis cultorum & devotorum spiritualibus emolumentis. Quidum ad ejusmodi Patronos, tanquam suos ad DEUM Advocatos, & in defectu consiliorum Directores, in adversitatibus autem Protectores, patentem quotidie aditum habent, plurimum per eos in quibusvis negotijs, suæ salutis possunt promoveri. Hos igitur Divos Patronos, domesticorum suspirijs conjunctus, ante sortitionem humillimè à DEO postulabat, & obtentos cum summa veneratione acceptabat. acceptorum autem tutelæ omnia sua in mensem integrum commendabat, & quotidiano ad eos recurso, primò venerationis & honoris causâ, tum necessitatum suarum exponendarum gratiâ, tanquam devotissimus cliens, suam eis probabat pietatem & fidem. Augèbat hæc omnia insigniter diei solenni eorum proprio, specia-

Speciali Sacra Communionem vel reali vel spirituali. orationibus ac mortificationibus & obedientia doctrina per eos allata, exercitioque virtutis per eos indicata, & imitatione singularis aliqujus exempli, quod ex perfectis eorum gestis in mortali vita didicerat. Ac tandem ad finem Mensis, cum Divus praesens alteri successuro, patrocinium erat relicturus, actis humillimis pro praestito beneficio gratijs, pijsimè supplicabat, ut deinceps causam suam non desererent, sed quae animadvertissent sibi necessaria vel conductura ad salutem, ea in conspectu Divinae Majestatis, quantà valerent charitate, & pietate, vellet quantumvis immerito clienti procurare.

Implebat haec omnia ferventer & constanter Martinus, non sine insigni additamento, quod ejus pia industria adinvenit considerandis & distinguendis qualitatibus obtentorum Sanctorum Patronorum, ex quibus cum statum dignitatēque, & gradum cujusque eorum praevidisset, tum se quoque congruenter ad subjectionem cum devotione correspondente conformabat. ita ut si quem ex SS. Angelis obtinisset, Patronum, Junioris Tobiae affectum induebat, & se totamque suam peregrinationem ejus directioni ac protectioni subdebat. Si SS. Apostolorum quempiam nactus fuisset, hoc est Principem à Deo constitutum super omnem

omnem terram, Aulicum servum vel clientem illi se addicebat. Oblato alicui Sancto Martyri tanquam Christianæ militiæ probato Duci & Triumphali Victori, Tyro ac Neoptolemus, ipse in hac sacra militia accedebat. Dum ex SS. Pontificibus aut Doctoribus quispiam obveniebat, ille sapientiæ cœlestis in eis magisterium veneratus, humilem ac docilem discipulum se exhibebat. Sanctum alium Confessorem consecutus, tanquam adolescentior Herus, majorem Domûs & suum Præfectum faciebat, ejusque arbitrio totam interioris Domûs familiam, sensus, affectus, & motus omnes subijciebat. Sacris Virginibus tanquam parvulus orphanus & patre & matre destitutus pupillus occurrebat; earumque tenerâ pietate foveri, & apud cœlestem sponsum in gratia reponi satagebat. Huic sanctæ forti, quam adeptus fuerat, memoriam præcedentis Mensis adnexuit, ut si quæ per fragilitatem humanam minus perfecta commisisset, eadem perfectiûs ope Sancti Patroni novirefarciret.

C A P V T XV.

Gradus in Litteris & Religione. quibúſve munijs fuerit occupatus.

IN Sanctuario quodam privato hæc Virtus luxit sibi, ac domesticis hac-
tenus, usq; dum ad publicũ prove-
heretur. factus Sacerdos Anno 1620.
ad Agni Paschalis ferias, sicut ampliores in se
ignes è Carbunculo illo Divino quotidianæ Ho-
stix (quam Sacerdos sacrosanctè immolabat)
exfuscitavit, ità populo, virtutem in publicum
productam magis ac magis spectabilem fecit.
Applicatus mox à Majoribus ad Philosophiam
triennio legendã (triennio itidem intra cursum
Philosophicum & Theologicum Humaniora do-
cuit) adeo sapientiam illam naturalem magnifi-
cè tractavit, ut non tam humanam, quàm Di-
vinæ Sapientiæ subordinatum opus versaret,
ostenderétque discipulis, qualiter è conditis re-
bus earum Conditor glorificari, magnificèque
coli deberet. Duo ex illo specialiter hauriebant
Discipuli; æstimationem doctrinæ ac virtutis;
quas velut ideam sibi positam in Cathedra illa Sa-
pientiæ suspiciebant, & constantem in ducendis
animis comitatem ac prudentiam veneraban-
tur.

tur. nullus unquam in gratiam reditus cum discipulis fuit, nullus in Professore vultus turbidior, non verbum quod tincturam aceti saperet.

Permeavit hæc virtutis & sapientiæ magna conjunctio ad aures usque Admodum Reverendi Patris Nostri Mutij Vitellesci Præpositi Generalis, qui præter Professorum Gradum collatum 1. Novemb: 1624. dignum publico honore P. Martinum judicavit & non usitato stylo Societatis (nam alioquin intra septa Collegij hæc solennitas plerumque agi solet) sed publicè in Templo Salvatoris Pragæ ad S. Clementem, more institutòque Carolo-Ferdinandæ Universitatis Pragensis, Supremo Theologiæ Doctoratûs honore insigniri mandavit, eâ gratiâ præsentē, quam D E U S fervo suo publicè superaddidit, ut plus Angelicâ suâ modestiâ, quàm triumpho reliquo Actui consueto, Universitatem & Pragam triurbem recreaverit, quod post 12. circiter Annos à promotione peractâ, ex Patribus nostris Actui præsentibus intellexi.

Mox tradendæ Theologiæ applicatus, incepit gloriosè ac feliciter splendorem illum Divinæ Sapientiæ è Pragenfi Cathedra dilucidare. sed emenso brevi spatio, in modestiæ amores regredi decrevit, ultròque advenis ex Hispania Theologis, loco dato, Nissam ad Moralem prælegendam concessit. At non tam litteræ quàm spiri-

spiritus Magisterium Divina Providentia Martino destinabat. cujus modestiam è speciosis Cathedralis declinantem, ampliori honore, Regimine scilicet animarum illustrare voluit. Factus mox Rector Collegij, ità statim suam prudentiam & spiritum Sancti Fundatoris, quem membris suis inhalabat, Societati commendavit, ut præter modicam intercapedinem, quâ spiritui præerat in Collegio, non nisi cum vita Regimen finierit. Binis vicibus obiit munus Socij Provincialis; semel Provinciæ nomine missus in Urbem Procurator; bis rexit Domum Probationis Brunensem, bis Collegium Pragense; semel Domui Professæ Præpositus, bis toti Provinciæ præfuit. eâ semper, ubique pietate, quæ omnes bonæ gubernationis partes animabat; eâ prudentiâ, quæ eum summis Viris parem faciebat; eâ suavitate ac mansuetudine, quæ indulgentissimum Patrem probabat; eâ fortitudine, cui DEUS nervos & auctoritatem addebat; eâ denique satisfactione, quæ inter Domesticos æquè ac Externos gratam ac sanctam ejus memoriam, magnûmq; desiderium in benedictione reliquit.

Regendi munus auspicabatur semper à decemdiâli cum DEO per Exercitia, ut vocamus, congressu; progressum verò eâ temporis divisione, ut suas singulis actionibus præfixas

haberet horas, quas exactè servatas, solis gravioribus incidentibus, interrupit. Sed eâ, quod mirabamur, dexteritate munus agebat, ut nunquam specialiter occupatus, nullis angustiis temporis pressus, soli penè DEO vacare notaretur. agebantur interim & videbantur agi omnia tranquillè ac securè, providè ac nervosè, miris & inexpectatis successibus; licèt dispositiones & ordinationes ad primam speciem vel difficiles vel penè impossibiles putarentur, & solùm ab eventu bono comprobarentur. Dici poterat de illo, quod ad similitudinem de S. Isidoro intelleximus: Isidorus orabat, & Angelus arabat. Martinus orabat, & DEUS gubernabat. Suscepit sanè tota Provincia in ejus Regimine tam locali quàm Provinciali, nunquam satìs laudatam (etiam à Visitatore Florentio Montmorentio) longanimitatem; in tolerandis subditorum defectibus & erratis, atque in ijs opportuno tempore corrigendis suavem fortitudinem: in rebus disponendis providentiam undequaque circumspectam: in visitanda Domo & lustrandis Operariorum officinis sollicitudinem minimè anxiam: in secretis taciturnitatem: in consilijs dandis cum promptitudine soliditatem: in rebus Instituti nostri summam peritiam: erga Infirmos tam spiritu quàm corpore eximiam curam, & singularissimam quandam in obsequijs

quijs diurnis ac nocturnis charitatem. In negotijs ferius & indefessus fuit, ex quibus nullum aggrediebatur, quod non haberet funditus perspectum. Rationes verò quas dictabat ad negotij alicujus expeditionem, certæ erant ac solidæ, ac maturè ponderatæ: quibus per preces tum proprias tum indictas alijs, à DEO impetrabat robur & firmamentum. hinc magnâ pollebat in rebus agendis energiâ, & nihil penè inchoabat, quod non ad optatum finem perduceret. Et quamvis huic Martino non defuerint intempestivi Censores Bricij, qui speculative solum ab eo geri multa sugillarent: fallebantur tamen evidenter, cùm ipse ità ordinaret facienda, dictaretque omnia, ut ab executione singulorum, amplissimâ quadam capacitate animi nusquam abesset; ac ità partes officij in subordinatos Officiales exoneraret, ut ipsi eum secum ubivis concurrere, & in effectus efficaciter influere, & ad qualvis etiam minutias descendere persentiscerent. Et licet omnia summa, & verò etiam sibi appropriata in Regiminis laude obtinuerit, in certis tamen aliquid singularius patefecit, quod in particulari asserendum existimavimus.

CAPUT XVI.

Regimini applicatus Rationem
gubernandi tenuit, per constan-
tiam animi & intuitum Glo-
riæ Divinæ.

QUamvis ab omnibus ferè Pater Mar-
tinus sanctè ac providè cum eximia
in quemvis charitate, gubernâsse ju-
dicatus fuerit: non defuerunt tamen
nonnulli; qui vel modum mirabantur, vel du-
ritiem in sensu & decretis vellicarent, dicerent-
que solennem illam (sanctis affingi solitam) ca-
lumniam: Quemvis Sanctum habere aliquid,
& verò etiam Patrem Martinum, de duritie
quadam sui sensûs, quam constantiam sanctam
appellare debebant, si arcana motiva & fines dis-
positionum, motionesque Divinas penetrâs-
sent, quibus DEUS suos servos, tanquam Pri-
mum Principium motûs in Regimine spirituali
gubernat.

Sensui fateor humano inepta, malèque
disposita videntur ea, quæ ad spiritum parien-
dum vel ad Divinæ Gloriæ incrementum à spiri-
tu & non à carne adhibentur. malè dicet secum

agi,

agi, querulus ille, quisquis sibi sublimiorem
 aeris Regionem destinat, nec assequitur, quia
 terrenis affectibus gravis, crassitudine terræ de-
 lectari non omittit. Sequius & ille, qui medio-
 rum ac finis proportionem ex oculo tantum
 metitur. pessimè dixerim ille, qui hebes vel
 omnino cæcus in penetrandis rationibus hujus
 vel illius motûs, moveri & gubernari debere à
 DEO & Superioribus animam, perfectionis &
 cœli studiosam, motibus sensui & appetitui sub-
 ordinatis desiderat, vultque cursum Provi-
 dentiae Divinae optimum, philautiae spiritu pes-
 simo tractari. fuit, non disiteor, P. Martinus
 constans & inflexibilis, ad complurium admi-
 rationem in dispositionibus certis, à quibus non
 posse dimoveri videbatur, sed ob rationes dis-
 positionis non temerè manifestatas, id faciebat;
 ut nimirum creatura, solius DEI nutum seque-
 retur, & à DEO solo cui se gubernandum tra-
 didit per se vel Vicarium regeretur.

Non adeo tamen immobilis fuit, ut non
 conaretur omnibus satis facere ad votum, expen-
 sis personis ac officijs, quibus homines capaces
 cupiebat, nè fortè occasione vacantis officij fo-
 ramen impleretur. Et *primò* quidem ponde-
 rabat, aptusne illi officio svaviter adimplendo
 esset? *Secundò* an locus illi faveret? *Tertiò*, an
 bene conveniret cum superiore, & superior
 cum

cum illo, qui mittendus esset. *Quartò* an bene combinaretur cum Socijs Collegis. An alia denique Consideratio in contrarium occurreret. Tum exequebatur immobilis ad retractandum. Iter verò faciens ad Collegia, magnâ itineris parte occupabat se inquirendo, quale huic vel illi Patri aut Fratri spirituale solatium adferri oporteret, & quomodo tota Collegij symmetria, quoad officia & personas, bene disponenda esset, ut DEO perfectè placeret. Ità in gloriam DEI & memoriam sanctam Patris Martini quispiam retulit de suo eventu. Sentiebat in se affectum à Juventute ad humaniores litteras usque ad perfectionem perdiscendas & tradendas. neque aliud opinabatur finitis suis studijs, quàm altiora ex Humanioribus quæ tractaverat, resumere, sed jubetur ad inferiorem classem repedare. Arripuit ex DEI gratia cancrum hunc spirituales resolutus; mirabantur alij cibum ejuscemodi offerri, quem postulat ex modestia opinabantur. sed se adeo ad hunc cancrum deglutiendum resolvit, ut omnes deinceps humanitatis cibi & pocula Rhetorici fluenti penitus nauseaverit. Tacuit interim pro more suo Pater Martinus, nullique suas destinationes patefecit, donec post tres menses in classe illa insumptos, altiori officio applicaret. Dixit jam aliquis durum fuisse in constantia sua

sua & agendi modo Patrem Martinum, qui charitatem Paternam, crustâ modicâ integebat, gustandum interim nucleum cortice tectum porrigebat. Non reddebat ergo rationem dispositionum suarum, sive quod jam propensionem ex apertura conscientiae, vel aliunde aptitudinem pro bono Societatis & personæ, præscivisset; sive quod vellet cœcâ-humanâ, sed à parte DEI penitus oculatâ Providentiâ duci quemvis curæ suæ commissum. Multò minus pruritu intempestivo utebatur, prædicendo, fovendo, ablandiendo dictis anticipatis & promissis infocundis, quæ mutationem ac pœnitudinem subire coguntur ob circumstantias, & inquietudinem cum insinceritatis suspicione cordibus implantant. Volebat nimirum in substantia & modo, solum DEUM gubernatorem esse illarum animarum, quæ bonâ fide, totas se DEO & Superioribus ex DEO & purè propter DEUM gubernandas tradidissent, nollentque se minimo motu vel afflatu alio moveri, nisi quem DEI esse supponunt. atque ideo pariter & ille successum habuit in his disponendis ac deducendis ad bonum finem, quia secretum gubernationis suæ, DEO soli communicabat, gloriâque ipsius velut regulâ & perpendiculò utens, constanter absque redditis rationibus, exequabatur.

Ejusmodi constantiae & immutabilitatis,
 N
 quam

quam Sancti habent, (præter consilium secretum & causas non pervias omnibus, quam rationem gubernandi sanctam vocaverim) causæ variæ reddi possunt. *Prima*; quòd decreta illa non temerè sed ex maturo consilio facta fuerint? quam constantiam ipse Spiritus Sanctus, manu teneri jubet dicens: *Esto firmus in via Domini, & in veritate sensus tui, & scientia.* Græcus legit: *In sententia tua certa, constans esto.* & alibi clariùs: *loramentum ligneum colligatum in fundamento edificiij, non dissolvetur.* sic & cor confirmatum in cogitatione consilij. per loramentum, vi catachresis, intellige vinculum seu subscudem quæ duo ligna colligat, nec dissolvi patitur. *Cogitatus sensati in omni tempore, metu non depravabitur.* Causa in promptu, quòd prudens ex consilio prudenter omnia prævideat, examinet, disponat & connectat, contraque omnes difficultates & eventus, sagaciter se præmuniat & obarmet. Non mirum igitur esse loramentum, vinculum & subscudem fortissimam, destinationes suas colligantem. Imitatur enim DEUM, cujus Providentia & provida dispositio certa & inconcussa persistit, attingens à fine usq; ad finem fortiter, & disponens omnia faviter, quia rerum omnium series & ordines adeo sapienter rationibus inter se connexuit, ut nullâ hominum vel Dæmonum vi everti possint. Et

Eccli. 5.
12.

Eccli. 22.
19.

hanc sapientiam inquit Cornelius noster, incon- in Ecclesia-
sticum.
cussam & inviolabilem Justis, quasi suis amicis
& filijs per gratiam aspirat DEUS: quo fit ut ip-
forum consilia quasi Divina, contra omnes Dæ-
monum hominumque vires & fraudes incon-
cussa consistant. *Secunda Causa*, per modum
paradoxi erit, non debere omnia prorsus agi per
Consilium & Rationem (præcisè) in majori præ-
sertim Superiore, vel in ordinandis officijs servo-
rum DEI, quorum gubernatio ad salvationem
miris ductibus dirigitur. Si ergo contra ratio-
nem videatur aliquid à sanctis ordinatum: non
ideo culpandi, sed curvato judicio suspiciendi.
Quod ut solet, Anglicè discutit ex Aristotele S.
Doctor Aquinas dicens: *quòd his qui moventur* l. 2. q. 68.
ar: 1. ex
Arist: l. 2.
Mor: eu-
demiorum
c. 18.
*per instinctum Divinum, non expedit consiliari, se-
cundum rationem humanam, sed quòd sequantur in-
teriore instinctum: quia moventur à meliori prin-
cipio, quàm sit Ratio humana.* Et hoc est donum
Divini Consilij, quod non à ratione, sicut consi-
lia humana, sed à Dono, à DEO inquam & in-
spiratione Divina movetur. Atque hoc servis
suis DEUS ampliùs communicat ultra captum
& cursum Rationum, quò illi magis DEO sunt
uniti. juxta illud: *Jam non dicam vos servos.* in-
tellige, spiritu servitutis præditos, in atrio do-
mûs servientes, sed *amicos*, Camerales. servus
enim nescit, amicus autem & longè magis per

excellentiā, ut vocamus, unitis communicat
sua secreta DEUS. sicut, humano more loquen-
do, non potuit Abraham amicum suum celare
de ruina Sodomorum.

Unde ipse Pater Martinus ad Magistrum
Novitiorum scribens, qui suos Tyrones liber-
rimæ ordinationi subjecerat, ut Pater Martinus
Provincialis disponderet quod vellet, sic exposuit:
*Circa Dispositiones de Novitijs factas, quod defini-
tionibus Superiorum sua arbitria subiiciat, rectè fa-
cit. Stat semper post parietem humanarum opinio-
num Divina providentia, & inde agenda disponit,
in quibus, dum manu ductionem Superiorum sequun-
tur subditi Religiosi, notorium est, eos, nec erroribus
terreri, nec damnis uri debere.*

Habes ergo causam constantiæ in sensu
& decretis, quam subinde immobiliter superio-
res exhibent, & Martinus noster exhibuit.
Quod non solis Superioribus Regularibus & Se-
cularibus, sed Justis etiam convenit, ut in actio-
nibus ac propositis suis, inflexionem ac molitiem
caveant, tenacitatem fervent, sicut idoneè Cas-
sianus admonet: *Mens inquit, viri Justī, non
debet esse similis ceræ, vel alterius cujusque materia
mollioris, quæ semper characteri signantium cedens,
pro ejus forma atque imagine figuratur, quàmque
in se tam diu retinet, donec aliorum super impres-
so signaculo reformetur; atque ita fit ut nunquam in
illa*

Collat. 6.
de necess:

illa sua qualitate persistens, ad formam eorum quæ imprimuntur, semper convertatur ac transeat; quin potius debet esse velut quoddam adamantinum signatorium, ut inviolabilem mens nostra figuram, sui semper custodiens Characteris, universa quæ incurrerint, sibi ad qualitatem sui statûs signet, atque transformet: ipsa verò insigniri nullis incur sibus possit.

Quod si tamen necessitas vel infirmitas alicujus postulabat subinde prudentem conniventiam & mutationem: etiam tali statu à constantia recedebat. Sic ad quendam Superiorem scripsit: *Non miretur me tot mutationes in Ordine Personarum facere; cogunt me ad eam plurimi Patientes, quos Pica parturientium egritudo quotidie aliter, atque aliter afficere videtur.*

CAPUT XVII.

Quæ specialiter in Regimine observaverit, respectu DEI, sui & Proximi.

Post præmissam cujusvis Regimini Decemdialem abstractionem, quæ retractus à negotijs soli DEO vacabat, tria hæc destinabat in primis, ut Mundities per Domum appareret ubique; ut quibus eas ex officio tractare non competeret,

burſæ & peculia privatis negotiatoribus penitus
 tollerentur; & ut ſinguli domeſtici quoad vires
 ferrent, ſatis ſuperque laborum & occupatio-
 num haberent. Munditiem enim ad ædifica-
 tionem; rigorem paupertatis ad benedictionem;
 onera ac labores ad quietem Domûs Religioſæ
 apprimè conducere, exiſtimabat. Et quia Re-
 gimen ut pleræque actiones humanæ tendunt
 in ſe, DEUM & proximum, qualiter ſe in hiſce
 tribus habuerit, videndum. Rationem tem-
 poris conſtantem habuit, niſi gravius negotium
 præmitti leviori poſtulâſſet. Matutinum tem-
 pus ad ſeptimam DEO, per Meditationem,
 Orationes vocales & Sacrificium deſtinabat. à
 Sacro & gratijs, Miniſtro Domûs exequenda
 per diem, commendabat. tum ſeria bihorio
 circiter, quæ deinde poſt preces à ſecunda horâ
 iterum reſumens interpoſitâ Domûs & Offici-
 narum viſitatione, ad medium quintæ, ſalvo
 ſemper cujuſvis aditu, trahebat. reliquum ho-
 ris matutinis & lectioni Thomæ à Kempis aut
 ſuccoſi alterius, & mandatis deinde in craſtinum
 Miniſtro datis, concludebat. Horas verò illas,
 quæ diſtrahendo animo à menſa conceduntur,
 non alijs penè quàm Infirmis quoad liceret, (Sab-
 bato veſpertino excepto, cujus horam abſtra-
 ctioni & ſilentio, in gratiam Divæ Virginis con-
 ſecrabat) ſuavi ſacundiâ donabat.

Secreti quoad sua & alios, mirè tenax. nulli sua communicans, nec ad ullum recurrens amicum, nisi DEUM. Litteras quæ à Superiore ad se mittebantur, nunquam alio præsentate aperire, aut legere, sed nec illa quæ altior Superior commendabat, subditis referenda, iisdem verbis referre, sed solam voluntatem innuere consueverat, nè frustraneâ indagine, ab inquieto aliquo verba posita ponderarentur. Nihil non consulto DEO & profunda ratione aggredi, sanctum habuit. quod si res consilium plurius postularet, vivacissimè proponere, nihil præcipitare, non affectum in partem inclinatum ostendere, non fumosis suggestis rationibus & in speciem plausibilibus moveri; circumstantias omnes enucleare, neque suum sensum & consilium manifestare, sed re DEO per preces, Consultoribusque commendatâ, statuere demum & constanter absque perturbatione ac negligentia exequi, quod auditis humanis & cum DEO collatis rationibus in Domino faciendum, judicâisset. tranquillius ex quocunque rerum eventu, cùm in electionibus consilij, omnia præmiserit, quæ sibi juxta DEUM, rationem, leges & consilia, iusta visa fuerunt.

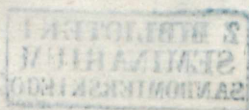
Respectu aliorum benignus & longanimis, in lenitatem & liberalitatem magis propensus. dicebat: quod sit factus Superior non ideo

Coll: 11.
c. 10.

Serm: 56.

ideo cessavit esse frater, nec exemptus ab illa Regula, quæ jubet in animo revereri omnes, & pro se superioribus in virtute haberi. Altè possidebat nimirum illam Cassiani sententiam: *Evidens indicium esse, anima nec dum vitiorum facibus eliquata, in criminibus alienis non affectu misericordiae condolere; sed rigidam judicantis tenere censuram.* Quanquam altioribus rationibus à Divina charitate postulatis, ad fraternum amorem se obligari videbat. Divinæ inquam longanimitatis & charitatis exemplo, quæ ut loquitur S. Damianus, *videt ignominiam tuam nec revellat. videt & tacet; videt nec manifestat; videt nec judicat; videt nec vindicat;* quantum Regulæ atq; animæ status tolerandum permittit. Ideo etiam in corrigendis quibusdam castigandisque humanis excessibus, modum suavem adhibuit, curando culpam legi cuidam, qui quempiam, lignum quod findi poterat (truncum intellige) compellâset. ità tibialibus à lectica unius ad alterius transmeantibus (intellige absque licentia mutuo acceptis) redditum imperavit. ità cuidam qui matutino somno faventior erat, in triclinio indulgit ut per notabilem mensæ partem, sacco stramine farto repausaret. Poterat dici de illo appositè quod de Communi, ut loquimur, Sanctorum Ecclesiæ, dixit S. Bernardus, & Sancto Malachiæ applicuit: dicens illum duabus alis

evo-

evolâsse ad sanctitatem: *fide & lenitate*. juxta
 illud Ecclesiastici: *In fide & lenitate sanctum fe-* c. 45. 4.
cit illum. Fide, inquit, calcabat mundum; leni-
 tate dura qualibet & adversa equo animo tolerabat.
 neque enim hominibus sine lenitate non plus quam
 DEO sine fide placere possibile esse. Et quia unum
 ex principiis habuit; nullam virtutem esse, à la-
 psu tutam, ideo compassionem habendam cum
 proximo ubique, subjecto præsertim sibi, nite-
 batur habere, sentiens illud Gregorij Magni:
Necesse est autem, ut cum peccatores quosque conspi- homil: 31.
cimus, nosmetipsos prius in eorum calamitate deflea- in Evang:
mus, quia fortasse similibus aut lapsi sumus, aut la-
bi possumus; oportet autem ut sollicitè discernamus,
quia distractionem debemus vitijs, compassionem na-
turæ. sic enim feriendus est peccator, nutriendus est
proximus. Themistius in Valentis laude, ait be-
 nivolos ac lenes, præclarioris esse naturæ, dicam ego Orat: 9.
 præclarioris virtutis & sublimioris sanctitatis;
 pluraque in animabus subjectis efficere, lenita-
 te ac mansuetudine, quam mille torvitatibus.
 ita ille de Principis Regimine: *Qui quidem omnes*
præclaram naturam hominum assecuti, id intellexe-
runt, nihil ad alliciendam voluntatem esse benigni-
tate ac beneficentiâ, longèque id esse optimum Princi-
pi, amore ac gratiâ subditos allicere, non metu ac ter-
rore dominari: hoc enim fit ut volentibus, illo ut in-
vitis ac detrectantibus dominetur; & benevolen-
 O tiam

tiam quidem viribus nunquam, benevolentiam verò quam plurimas vires expugnatas atque eversas esse comperimus. S. Ambrosius Solem mundi appellat *benevolentiam*; quo sublato, quid aliud quàm tenebræ, quàm humani commercij cessatio ac plenæ feriæ? quid inquam aliud, quàm bruta prodeuntia è cubilibus, ex umbrosis cogitationibus, inquietudines, suspiciones, phantasiæ, melancholiæ? *posuisti tenebras, & facta est nox: in ipsa pertransibunt omnes bestiae sylvæ.* ad tenebras & noctem phantasiæ; pertransibunt illa, quæ nigra omnia videbuntur; non quòd sint, sed quòd tenebræ sint. Pulchrè denique S. Hieronymus: *unus benevolentiae pilus magis trahit, quàm centum boves.* Bene nimirum voluit omnibus P. Martinus; bene affectu dulci; bene correctione mansuetâ; bene longanimitate & compassione ad illos, quos ejusdem gubernationi Deus crediderat. Quibus etiam accuratum præbuit ex se ipso exemplum, *ut non esset ex Dominantibus in Cleris, sed forma gregis factus.* memor dicti S. Chrysostomi: *eum qui regendos alios suscipit, tantâ decere gloria Virtutis excellere, ut instar Solis ceteros veluti stellarum igniculos in suo fulgore obscureret.* Neque solis debere lucere præsentibus, sed ex vita sua toti posteritati, *ut Vita Patrum, sint leges posterorum.* Id quod pariter D. Bernardus exigebat: *Non quales sint alij, sed quales ex vobis fiant*

1. Offic.

c. 32.

Ps. 103.

Nov. 1. 2.

in Verba

Pauli 1. ad

Tim. 3. 2.

fiant, quantum in vobis est cogitate, non solummodò qui modò sunt, sed & qui pòst, futuri sunt, quos in proposito sancto estis habituri imitatores: ex vobis enim, ex vestro exemplo, & vestra auctoritate, in religione hac pendere debet tota posteritas.

Præter affectum dulcem, longanimitatem, lenem correctionem, & exemplum bonum: Vitam etiam suam offerebat in proximi commodum & salutem. Operam certè Infirmis planè indefessam per se & Ministrum Domûs exhibebat, cui quinquies minimùm Infirmi visitationem per Diem, præter suas frequentes, commendabat, afflictos solabatur, & verò etiam absente Medico (peritus enim erat admodùm artis Medicinæ, ob investigationem mali & remedia collecta) sublevabat. Eo denique progressa fuit hujus viri, virtus charitatis in proximos sibi que subjectos, ut cùm ab eo ceu Provinciæ Præposito, pro ternis Nostreis in captivitatem Svecicam abductis, immane lytrum hostis petijisset, ipse numos quidem sibi suppetere nullos, ceterùm si ità juberet, Sancti olim Nolani Episcopi Paulini, vestigia lecturum se, & pro redimendis Christi servis sponte captivum propediem affuturum, Hosti responderit. Exactis denique in gubernatione annis vicenis, obnixè petijt, & obtinuit gratiam instituendi mentuam sui per sacra Exercitia collectionem, di-

cens: æquum videri, ut sibi hæc requies spiritûs, ante Requiem æternam concedatur. quo tempore ad pietatem transacto, instar minimi Tyronis Rectorem ejus Collegij, conscientiæ suæ Rationem redditurus adiit, & pro peste infectorum obsequio, adductis gravibus Rationibus, exponendum præsentavit. ità omnis ejus vita, de DEO, Societate nostra, deque proximo, perpetuum merendi studium fuit.

C A P V T XVIII.

Cura maxima suis subjectis providendi de spiritualibus.

PRæter suprà dicta & posita, multum ad regiminis facilitatem & verò etiā felicitatem conducere curam quæ tribus constaret, arbitrabatur. in providendo corpori necessaria, in ordinando quæ spectant ad mores, & in procuranda inter sibi subjectos exacta mentis puritate. Hinc salvâ rerum corporalium sufficientiâ, spirituali pabulo largè pascebat, animabátque suos dictaminibus ac principijs spiritualibus illustrando, quâ viâ in spiritu juxta exigentiam vocationis, gradiendum esset. tempore præsertim recreationi & Colloquijs indulto; quod colloquij tempus

pus tum ad familiaritatem in vinculo mutue charitatis contestandam concessum esse, arripique à perfectis agebat tum ut colloquijs suis liberalibus alios quidem illuminent, liberali verò inter colloquendum confidentiâ, celent conceptam de se opinionem, & fraternâ foris facundiâ, silentem intus sanctitatem obvelent.

Hos præterea radios à Divina luce inspergere solebat. Exempli gratiâ: DEUM esse in quovis etiam minimo & miserrimo Superiore aspiciendum, cui pareatur. Quomodo præcticè omnia nostra & Instituti nostri munia ad Gloriam DEI majorem dirigenda. Nullam pestem majorem esse in Religione, quàm senum & Doctorum Virorum mala exempla, cum Ideas illos Juventuti repræsentare in vivendi modo, sanctè oporteat. Nullam virtutem, quanquam nec ætatem à gravibus tentationibus & periculis graviter labendi, satîs tutam esse. Virtutem in Societate, primæ classis esse, ac Dominam; doctrinam verò secundæ classis, & ancillam. Nullam veram quietem in homine Societatis esse posse, nisi sit toto corde humilis & resignatus. Rem mirè pulchram in Societate suspici oportere: videlicet, tam varios Nostros, quoad nationes, ingenia & genios, concordés tamen & velut unius formæ. tam magnos & humiles, & absque numo pauperrimos.

110 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

Quantopere nos deceat internis actibus & victorijs compensare coram DEO, cū in exterioribus quoad victum, vestitum, habitationem, supellectilem rerum usualium, tam commodè provisum habeamus. In quanto errore sint subditi & quā injurijs Superioribus dum hos putant & dicunt politicos, difficiles, duros ac severos. Rusticum pudorem esse, qui despiciat, vetet, aut verecundetur invicem loqui & tractare spiritualia, nostros ægrotos consolari, hortari, pia inspirare, quasi superfluum nec necessarium foret, vel indecorum esset. Meditari ad æstum animi, affectuosè cum DEO agere, pias lacrymas eliquare, Nostris etiam competere. Quid sit practicè nos esse Jesuitas, JESU Socios & imitatores, duplici spiritu S. Ignatij Vitæ contemplativæ & activæ indutos. Quomodo alter alterum honore prævenire debeat, non, facta pro DEO alleviare, denigrare, ac deformare, omnes meliores se æstimare, magis idonea gloriæ Divinæ instrumenta revereri, & dulce cor fovere erga singulos, tanquam Mundi contemptores, DEI servos & filios. Quā facilè de terreno & mundano pulvere Religioforum corda soleant vel possint fordescere. Pulchrum esse in Societate, tot rerum mundi contemptores esse, licèt eximiè concionentur, conversentur, profiteantur. Qualiter multi erudiendi

CAPUT XVIII. III

erudiendi ad justitiam veram & non ad vanitatem.

Quomodo quisque seipsum custodire debeat in periculosis præsertim Missionibus, Villis, scholis, alijsque munijs, nè Divinæ Majestatis obliviscatur, rerumque æternarum ac Divinarum sive spiritualium, quæ in hujusmodi occasionibus perfectiùs & auctiùs sunt pertractandæ. nè se amittat alios quærens, nè similem secularibus in loquendo & agendo faciat, aut aliquid suo statu & gradu indignum committat. Quomodo zelus noster debeat esse ingeniosus, & excogitare industrias, omnes animas ducendi ad DEUM magis ac magis, perfectiùs ac perfectiùs, de virtute in virtutem, nullum statum omittendo, ex verecundia & metu. Profunditatis vitium, quo cellantur sua & aliena, valde periculosum esse. Vile vitium esse, censurare alios, cùm graviores viri & in spiritu provectiones id nunquam faciant, sed imprudentes, immaturi DEO & Societati, & qui minimùm pro DEO fecerunt aut faciunt. Spiritum vitalem assiduè ab homine Societatis trahendum è cælo, per Meditationes, Reflexiones solidas, gratiam precum & internos frequentatos actus. Recurrendum esse specialiter homini Societatis, pro auxilio, consilio, solatio, ad Beatissimam DEI Matrem, sicut per illam confidentiùs ad JESUM, primi

primi JESU Socij Apostoli recurrerant. Vir-
tutum facilè maximam esse : Vivere commu-
niter, non eximendo se ab ullo quod commu-
nitas facit, & vivere in communitate sinè quere-
la & singularitate. Gemitum Superiorum,
quo subinde in causa subjectorum difficultum,
coelum petunt, subditis non expedire, benedi-
ctionem eisdem retrahere. De spiritu Primo-
rū Patrum unanimi, zeloso, humili, obedientiæ
ac laboribus pleno, innovando in nobis. De fe-
licitate perseverantium in DEI gratia & obse-
quio, & quibus ea gratia ordinariè conferatur.
Manſuetudine nos superaturos omnes persecu-
tiones & adversarios nostrorum, benedictiones
hac viâ in nos derivandas, quæ alioquin ad adver-
sarios destinatæ fuerunt. Non ægrè ferre vigi-
lantiam & providentiam Superiorum, optare
imò ut sibi non fidatur à Superioribus, ut tantò
soliciores sint pro nobis. Abstinere ab omni-
bus clancularijs negotiationibus & pecuniæ
attactu, cùm pauperes spiritu sedere soleant in
pulchritudine pacis & à liberali Providentia DEI
ita habeantur, ut non deficiant omni bono. Oc-
cupanda ingenia Nostrorum esse, ad excogitan-
das industrias, quibus cultus DEI ubique & in
proximis augeatur.

Et quia duobus Nostros posse (quanquam
omnibus applicari potest) repentinè percelli ad-
verte-

verterat: Timore alicujus ac Doloze, quos semper tranquillos cupiebat, Duodecim arma quædam præscripsit, quibus se adversus earundem Passionum insultus obarmare possit Christiana Philosophia. retundendum ergo Timorem & Dolorem, hisce XII. Axiomatis agebat.

I. Nihil rerum transeuntium amare intensius.

II. In malis non censere, quod nobis majoris boni est occasio.

III. Omne malum in hac vita, siue culpæ siue poenæ evitabile videri, neque semper evenire, quod aliquando terret aut minatur.

IV. Malum poenæ si decretorium sit ac inevitabile, non est accersendum timendo. satis erit, si id præsens supportes sustinendo.

V. Idem malum magnum esse non posse, quod si magnum sit, diuturnum non futurum; parvum verò & breve, posse tolerari.

VI. Quæ mortalibus humana eveniunt, ab alijs tolerata sunt, & superata, cur nos eadem conditione nati ab ijs velimus esse immunes?

VII. Multum de sensu malorum detrahi, si animus ea negligens divertat ad cogitationem bonorum præteritorum aut futurorum.

VIII. Indulgentes siue Timori, siue Dolori, conditionem suam non faciunt meliorem, sed deteriozem.

IX. Qui præmeditando perspexit, & familiaria

114 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

sibi reddidit ventura mala, & qui depulsa præterita meminit, sustinuit minus.

X. Jure suo erga Vernam utitur Deus, cum eum in delicijs non habet, sed exercet & indurat; quis ei contradicat?

XI. Sapientissimè textum vitæ humanæ ex missionibus Prosperitatum & adversitatum Divina Providentia elaborat, quis artificium ejus reprehendat?

XII. Quæ pater optimus, amantissimis filijs censuit utiliter applicanda, ea sinè impietate revelli posse quispiam æstimabit?

Currentibus porrò stadium Religiosæ perfectionis, qualiter se animare, quid præ oculis habere, quomodo reliquorum cursum inæqualem aspicere & judicare, quale denique in initio languoris, & ingredientis se cujusdam deficientiæ, antidotum Universale sumere deberent, ingeniosum & efficax Recipe spirituale præscripsit. Quia inquit, non sinè perito aliquo Duce,

cui explorata sint ea in quæ proceditur, nec sinè filo gressus dirigente & aberrationes corrigente, incedendum est: aspiciate in autorem fidei & Consummatorem JESUM, qui cum numerosa multitudo sequentium se Sanctorum Anteambulo noster humillimæ & mansuetissimæ actionis, sustententiæ autem patientissimæ ac constantissimæ vestigijs, viam hanc tritam & no-

tabi-

CAPUT XVIII. 115

tabilem fuit, quomodôque illam ambulavit, ambulate. pro filo nobis funto: Divina præcepta, Consilia, Inspirationes, superiorumque monita & instructiones, quibus adhærentes non errabitis, nec hærebitis attendentes; sed & continuò usu sanctè agendi patiendique juxta horum ductum consequemini, ut & Deus per vos honorificetur, & unusquisque vestrum sanctificetur.

Quodsi à vobis in hac via ambulantibus videantur alij, vel assumptis aquilæ pennis volantes, alij svaviter gratiâ DEI eos portante equitantes, currentes alij, satîs lentè alij festinantes; Nemo hîc minor majori fortem suam invideat, suâque tenuitatem portet cum dolore; nemo inquam contemnat minores; aut arroganter ob suam felicitatem insolescat; sed æmulemini charismata meliora pro mensura gratiæ quisque sibi datæ, nec pigritiæ vestræ acetum affundat dentibus aut fumum oculis eorum, à quibus spectamini in via, vel de via expectamini.. Si verò vobis accidant infirmitates, lassitudines, tædia, timores, dolores; cavete nè Providentiæ universæ gubernantis ductus & dispositiones agnoscere, venerari, eisque accommodari negligatis, aut pallio Divinæ Providentiæ contegi, & undiq; muniri desinatis, aut viatico Pancratico seu omniponte confectione uti obliviscamini, cu-

116 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

jus descriptio valde commendata & experientia approbata, hæc habetur:

RECIPE felicitatis æternæ clarificatam substantiam, Visione, apprehensione, fruitione DEI integratam.

Adde species pulchritudinum omnes, suavitatum omnes, satietatum ac securitatum omnes, Incorruptibilitatum & Claritatum omnes, amœnitatum & harmoniarum omnes, boni cognoti & incogniti omnes. Omnia magnitudine, pretio, pondere, duratione infinita.

Fiat compositio ex omnibus, & asservetur in recenti memoria, indeque de ea in quavis Viatoris alteratione assumatur quantumlibet. (plus utilius assumitur quàm minus) & attentâ ac seriâ consideratione masticeatur. Probatum est usu tali ejus plurimos calamitosissimos & afflictissimos, per aquas & ignes, tormenta & mortes, nec non mortibus acerbiores cruciatus jucundè & sinè mœroribus transiisse; & plurimos item ex adverso in via defecisse, quod per ignaviam & imprudentiam, usum remedij hujus neglexissent.

Ægris Nostreis hæc instillanda esse præscribebat: aiebat causas ægitudinis diligenter investigandas esse. & in Juventute quidem, communiter mali causas esse posse, vel exhaustionem virium, vel aggravantem corporis plenitudi-

tudinem. quarum illam, si causâssent nimij motus & labores, aut vigiliæ prolongatæ, aut nimia abstinentia; pro Remedio restaurationem virium fieri debere per quietem, cessationem, somni productionem, congruam alimentorum assumptionem. Alteram verò si produxissent vel diuturnæ sessiones & otia, vel excernendorum intempestivæ retentiones, vel usus copiosioris alimenti: assumendam esse corporis (per ambulationem vel laborem convenientem) commotionem, aut diætæ & abstinentiæ, usque ad digestionem, usurpationem, aut certè gravantium usitatam & facilem egestionem. Si occultius aliquid & nocentius languori aut morbo putetur subesse, tum ad valetudinarium dirigendum ægrotum, sub cura Medicorum tantisper futurum, donec ei vel sanitas restituatur, vel aliter de eo Divina Providentia disponat. Sed ingressum valetudinarij non auspicandum, nisi depositis in lavacro poenitentiae nævis & maculis, etiam levissimis omnibus, atque sic purum ac immaculatum se illic sistere oportere. Constitutus ibi humillimè se offeret, sive ad flagella, ut hæc promeritus Reus, sive ad probationes & experimenta ut Christianæ patientiæ Discipulus, & Coronarum Coelestium Candidatus.

Præterea legibus loci se omnino accommodabit, quæque Superior ac Medicus ordinaverit,

118 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

& Infirmorum Curator executus fuerit, universa venerabitur, probabit, acceptabit. Si quando verò vel nauseaverit omnia, vel exotico appetitu concupiverit nocitura, conabitur amaros & dulces calices exorbere, & mollitie omni amandatâ, illecebras & cupedias sibi interdicere. Si medicamenta ad votum non relevarent prefuras laborantis, de Catholico oleo patientiæ Christi, debere illis aliquid affundi. Si verò morbus nimius plus extendi videretur, forti alligaturâ longanimitatis, molestas opiniones comprimendas esse. Decentiæ porro nunquam Infirmus obliviscatur, quoad potest in verbis, signis, situ, motibus, necessarijsque operationibus; nec publicis querelis, lacrymis, ejulatibus indulgebit, nec corporis nudationes, extensiones, contractiones, jactationes indecoras admittet; ceterâq; omnia & agat & patiatur tanquam constitutus coram castissimis, modestissimisque spectatoribus oculis Angelorum.

Si desertus ab omnibus in solitudine cum doloribus, sinè auxilio & solatio luctari cogetur: Inclamet vicinum Dominum CRUCIFIXUM, apud eumque liberaliter querelas omnes effundat; de sui derelictione, deque singulis doloribus à planta pedis usque ad verticem capitis se se cruciantibus. Et nè varietate Consolatorum careat aliquando, evocet etiam alios subinde.

v. g. Noëmum ex arca toto in orbe solum cum pauculis conclusum ; Jobum ex sterquilinio. Nocte verò intempestâ maximè Tobiam senio-rem cæcum, vel Danielelem ex lacu leonum. Si caleret nimium, Laurentium ex craticula ; si frigeret, Melithonem natu minimum ex 40. Martyribus in Armenia congelatum. Aut Franciscum Affisiatem sudores vendentem.

Si siccesceret, Basilium ex Casarea Cappa-
docia, aut Bernardum ex Clara valle. si hume-
sceret Jonam ex ventre Ceti, aut Paulum ex
Melitenfi naufragio ; si alijs modis torquebitur,
vel aliunde alios, vel Timotheum Epheso, vel
Româ Gregorium invitabit. Vix enim alibi in
similibus, certius invenitur vel auxilium vel so-
latium, quàm apud eos qui similia vel majora
sunt perpeffi. Ubi convaluerit, non hæreat in
Valetudinario propter delicias, aut horrorem re-
sumendorum ciborum consuetorum, sed po-
stulatâ missione & soterijs celebratis, in quibus
pro sanitate reddita, Deo gratias rependit in or-
dinem se reponet.

Nostrorum deniq; morbos spirituales, ad 4.
precipue reduci posse fontes, si oriantur. *Primū*
esse posse : apprehensiones fovere & suspiciones,
de futuris contingentibus, ex minima occasione,
& affligere se propter umbras. *Secundus* : factis
superiorum affingere intentiones quaslibet, &
in

in caligine, tenere seriem consequentiarum, quæ carent fundamento. *Tertius* ex uno facto etiam inculpabili & excusabili, conficere universales propositiones, & ad criminationes planè posse descendere. *Quartus*. Non credere bonis consilijs; habere suspecta omnia, quòd excusetur alter, vana esse solatia & huiusmodi &c.

C A P U T XIX.

Qua ratione cum Difficilioribus suæ curæ subjectis egerit.

VT Difficilioribus careret, cavebat summè nè otiosos domi suæ, quantumvis debiles, vel ætate, fractiores haberet. Sicut verò debilibus, virium refectionem ad paternam charitatem suggererebat, ità relictis otij cuiusvis osor, prudenter occupationem inveniebat. Dicebat enim, otium omnem virtutem labefactare, cum semper in pejus pronus sit sensus, nisi à ratione exerceatur, & honestis curis occupetur. Et idè vel coràm, vel per litteras aptam cuivis occupationem, scriptionem, compositionem, aut aliã actionem, nè talenta jacerent suffosa, destinabat; cum nihil optatiùs in hac vita accidere nobis possit, quàm rectè agere pro DEI gloria, & in DEI servitium totas quas habemus reliquas vi-
res

res conferre, nihil ad nostrum commodum detorquendo. In quo maximè suo exemplo alios instruebat, vir semper cum DEO & pro DEO laboriosus. utque id ipsum alij suo exemplo præstarent, adhortabatur, promittens ità futurum ut quisquis alienæ virtutis Author esset; juxta illud suprà relatum ex Bernardo: Non quales de Convers. ad clericos. sint alij, sed quales ex vobis fiant, quantum in vobis est, cogitate. non solummodo qui modo sunt, sed qui pòst, futuri sunt, quos in proposito sancto estis habituri imitatores: ex vobis enim, ex vestro exemplo, & vestrà autoritate in Religione hac pendere debet tota posteritas.

Quod si necessariam aliquam medicinam adhibendam esse judicaret ægro in spiritu Religioso, eam citra omnem respectum admovebat, effusos præsertim coërcendo, & intractioni ad collectionem spiritûs addicendo. memor dicti S. Leonis Papæ, qui *Inferiorum ordinum culpas, ad* Epist. 31. *nullos magis referendas esse, quàm ad desides, inquit, negligentèsque Rectores, qui multam sæpè nutriunt pestilentiam, dum necessariam dissimulant adhibere medicinam.*

Si quos autem nactus esset violentos, sive ob naturam nondum ad virtutem formatam, sive illam, quæ impatiens curæ ac formæ, rumpi solet ac deficere à vocatione, variam operam, ut diligens Medicus adhibebat. In Pervicacibus

Q

corri-

corrigendis, utebatur hâc praxi; 1. commen-
dabat illos Angelo suo Custodi & illorum, & eos
agere sinebat, ac patienter expectabat, dum lo-
queretur, moneret, & nihil ipse proficeret
2. dicebat DEO: ecce, DEUS optime, mihi
monenti, regenti, resistitur, non obeditur, non
persuadeo. nempè video quàm nihil possim! Osi
quid boni efficiatur, tuum erit! tibi laudem
omnino referam omnem, nihil indè decerpam.
Domine mi, mea quæso peccata tuam in alios
Bonitatem non impedian. nec idèdò suavissime
DEUS, res hæc minùs feliciter cedat, quia illi
me peccatorem applicui: quod peccavi ego,
non fecit alius. misericordiæ tuæ abyssus infinita,
miseriæ meæ rivulis non exarescat.

Contra *Dyscolos* subditos, & in omnia Su-
perioris acta malignè censuranda attentos, hac
arte ad eos in ordinem redigendos, uti consue-
verat. Primò, quoad suam personam, ita se
moderatè, prudenter, ordinatè & religiosè gere-
bat, ut nihil ex passione, omnia ex præscripto
Regularum agere videretur, & nemo prudens
posset aliquid carpere. Deinde, dyscolis pro sin-
gulis erratis & defectibus commissis, infallibilem
poenitentiam publicam imponebat, eamq; sen-
sim augebat & iterabat, quoties ipsi repetebant
defectum. faciebátq; ut seridò intelligerent, Su-
priorũ fortitudinem non cessaturam resistere
insolen-

insolentiae, donec se ad formam & normam Religiosae vitae recte componerent.

Si, quibus bene fecisset, experiretur *Ingratos & difficiles*, nunquam querulabatur, sed advertibat eos esse homines, & confirmabatur in suo principio Religioso, ut totaliter se in DEO fundaret, ne esset necesse, humanas consolationes quærere. Duplici exemplo in solatium usus.

1. DEI, qui cum nobis in omnibus optime faciat, tamen ei pro gratitudine referimus peccata & offensas. 2. secularium ducentium malas conjuges, à quibus per vitam non possunt separari, coguntur trahere Crucem non propter DEUM. quanto magis superior pro DEO & in causa DEI ferat malos & protervos nonnunquam & ingratos subditos, quorum etiam despectibus, quivis praelatus, praefectusque alijs, saginari debet? solabatur imò seipsum, conabaturque sibi coram DEO satisfacere illo principio: Etsi Angelica opera praestarem, nunquam satisfaciam omnibus; nec aequalibus qui more vulgi per incidentias loquuntur & judicant de rebus; nec superioribus aliquando; qui ex malis informationibus res bene factas improbabant. Nisi autem hoc solatium in DEO quæratur, conficimus nos, & gratis. tribus imò inveniendam pacem: si non placeo; si superiores, aequales, subditi, mea acta

non

non probent; si obruar varietate occupationum & difficultatum.

Contra *turbationem animi* & *munerationes* adversus Superiores, hoc antidotum ac remedium præscribebat. Monendos esse ejusmodi turbatos homines, nè sua gravamina passim effutiant, apud eos, qui non possunt juvare. dum enim sic passim queruntur, tria damna incurrunt. *Primum*; nomen hominis imprudentis, quòd ibi querantur ubi non sperant auxilium & consilium, instar muliercularum. *Secundum*; incurrunt periculum, nè superior rescians has murmurationes, tantò ampliùs illos premat. *Tertium*; incurrunt periculum causandi aversiones à superioribus apud alios, & faciendi divisiones à Capite inter subditos. unde timeri potest casus Reservatus. Ut igitur hujusmodi juventur, hoc ut faciant, consulitur. i. Annotare & conscribere catalogum omnium suorum gravaminum & difficultatum, quas hactenùs sustinuerunt à Superiore. in quo addant simul omnes molestias, quas imposterum timeant, sive verè sive in apprehensione. Hæc passus sum: hæc patior: hæc patiar. Hac chartâ instructi accedant liberè (si tantùm filialis animi habent) ad Superiorem, servata debita observantiâ & submissione, tam in verbis, quàm in modo proponendi: exhibeant legenda illa gravamina: petant

petant levamentum & solatium. & certè sentient Patrem, aut saltem Superior dabit illis causam facti sui, & umbras dispellet. 2 Si non habent tantum cordis & filialis affectus, putentque se non posse cum Superiore tam sincerè agere; accedant eum cui domesticè monere interest, exhibeant consignationem gravaminum: petant hoc mediante rem istam inter se & Superiorem componi. tunc certè aliquantulum sublevabuntur, suspiciones corrigent, seponent diffidentias & turbationes. 3 Si nec hoc medium placet; habent ad quem ultimatè recurrant, mediatum Superiorem, & communem omnium Patrem: cui sincerè ac sine fuce, omnia sua gravamina perscribant, ut is pro Paterna sua in omnes cura, aut ipsos cum suo Capite conjungat, aut ex hoc loco vel officio amoveat. Si turbatus non sit capax, ut hæc media velit adhibere, tunc *responde stulto juxta stultitiam suam*, & rem DEO committe.

CAPUT XX.

Alia Dictamina & Illuminationes
ad Regimen pertinentes.

Cum potiore vitam in Societate gubernando transegerit, summa cum opinione sanctitatis ac prudentiæ, imò & successu ab omnibus laudato, non mirum fortè videbitur, si aliquamdiu materiæ huic quoad Regimen inhæreamus, & processus ab illo factos in memoriam prodamus.

Quærebatur ab illo: si superior immediatus rationabiliter procedat secundum Regulas cum subdito; is autem extorqueat à mediato superiore, licentiam aliquid agendi contra superioris mentem: Utrum immediatus, mediati superioris licentiam datam deberet statim ratificare? Negabat. Sed possum, inquit, & debeo me opponere usui istius licenciæ mei subditi. quia prudenter tunc suppono superiorem mediatum non scire has & illas circumstantias, ob quas ego subdito meo, hoc vel illud negavi. quas si sciret, non dedisset illi hanc facultatem, aut si superior mediatum sciat illas circumstantias, & sinè debita præmeditatione, motu passionis præventus, velit hoc ipsum fieri, quod sit periculo-

periculosum subdito meo, vel societati, vel contrà Regulas, Ordinationes &c. tunc non sum, licèt videar esse inobediens, si me pergā opponere huic voluntati mediati superioris. quia tunc scio Universalem obedientiam à Generalibus & Instituto nostro declaratam, velle aliud, quàm velit Provincialis v.g. & subditus meus sive ex ignorantia, sive ex inconsideratione, sive ex malitia. Ergò ego tunc sto pro parte obedientiæ majoris, quam cupio servare & salvare, quam illi alij, volunt per suam obedientiam particularem subruere. Petit exempli gratiā subditus meus à me licentiam, liberri-
mè finè ulla restrictione conversari cum Externis; ego illi nego in illa amplitudine conversationem, quia scio illum periculosè hîc & nunc ambulare. obtinet subreptitiè licentiam à superiore mediato, debet tunc permittere ut ipse cum manifesto suo periculo, quomodocunque conversetur? Minimè.

Imprudens clamores Querulantium, quòd superior immisceat se in officia subordinatorum officialium, putabat sic illuminandos. si illud: *immiscet se in officium aliorum* significat, quòd superior non permittat quidquam agere, u. g., Procuratorem suum, sed solus agit omnia Oeconomica, & sic de ceteris: eo sensu verum est superiorem non debere se immiscere in officia subor-

subordinatorum & immediatorum officialium. si autem *immiscere se in officia*, debet significare: superior suâ providentiâ, directione, & consilio influat in acta & negotia inferiorum officialium, reprobât reprobanda, vetat nocitura, non ratificat perperam acta, vult de omnibus actis informari, cum ipsi soli ultimato incumbat respondere pro singulis: hoc sensu tenetur superior se immiscere in omnia officia, & irrationabilis est querulatio officialium, ignorantium quid sit esse superiorem.

Horâ Considerationis dicebat hæc potissimum expendenda esse. 1. Spiritus noster. 2. Cultus DEI quoad Externos. 3. Æconomia & Provisiones in omni parte. 4. Familia Externa. 5. status Rusticorum subditorum. 6. scholæ. sodalitates, seminarium, quâ Consideratione annotandum, quid Corrigi, quid Provideri, quid exequi oporteat.

Censebat, nunquam à Superiore contristandum esse subditum aliquem probum, habentem desideria perfectionis, qui sibi ob suam devotionem interdixit liberaliores refectioes, vel indixit alicujus cibi ac potûs abstinentiam, ut cogatur dispensare in suo bono proposito in gratiam aliquorum id urgentium prætectu quocunque; sed re vera hoc spectantium, ut sub ejus pallio liberè satisfaciant suæ gulæ, & bonum hunc

hunc Religiosum, vice aliâ in exemplum citent. Nam virtus inquiebat, Domi nostræ, Domina est; aliorum libertas & sensualitas, est ancilla. quando ergo non possunt simul manere filius liberæ & filius ancillæ, *Eijce ancillam.*

Dicebat, se minimùm temporalis rei solitudine angî, cùm sciret sibi neminem à DEO per superiores mitti, cui non etiam necessaria submitteret; id quod difficillimis temporibus expertus est. Erat in suos utî lenis & placidus, itâ intra Religiosæ modestiæ finis abundè liberalis. undè fiebat, ut DEO (cui fidebat impensè) subministrante, Collegium ad commoditatem sustentaret. In necessitatibus tamen gravioribus Collegij, præter industriam in omnem occasionem, subsidium aliquod procurandi, præcipua ejus erat fiducia, in Recursu ad orationem, quàm perquadraginta privatas, centum, etiam nonnunquam horas à sibi commissis institui curabat in Oratorio privato. quibus exemplo antecessit, vel ad Novum Annum, vel ad Octavarium Assumptæ, vel S. Fundatoris celebritatem.

Erudiendæ Juventutis negotium plurimi faciebat, Magistrisq; commendabat, ut meminissent totius Reip. seminarium sibi esse concreditum, Virtutibus & litteris informandum. Quod ut majoribus animis ritè procurarent,

oneribus alijs levabat, salutem eorum consulebat, opportunas recreationes indulgenter concedebat. ferre tamen non potuit, prædicationes tractationis vel abundantia. quas loquelas extincti spiritus signa, vel minimè lucentis, arbitratur. unde bucolica vocans penitus excerabatur.

In Regimine multa patienter dissimulans, ad sereniora errantium tempora reijciebat. sed reducto ad malaciam subdito, velut malleus conterens petram ad officium revocabat. nullo tamen unquam verbo vel signo facto, quo inordinato motu agi & agere videretur, licet suavi verbo solidæ severitatis fundum attingeret. sed neque ullis superiorum vel subditorum scriptis litteris turbabatur animo. sed ijs acceptis & opportunè lectis, expendebat rem coram DEO, quæ scribebatur. si errorem suum deprehenderet, emendabat tranquillè; sin secus, prosequabatur sua moribus antiquis; ratus hanc esse mentem superiorum, ut benè fierent omnia. se autem hinc & nunc bene facere coram DEO agnoscebat. etsi interea minoris spiritus homines illud ipsius proprio iudicio, & velut imperfectæ obedientia, attribuerent. Non tangebatur nimirum ullo humano respectu, qui solum DEUM & Regulam in omnibus respiciebat.

Politicum spiritum mirè damnabat, veluti humani generis & totius Reip. pestem, apud

eos præsertim, qui sapientiores hujus seculi videri volunt, rationem interim status ad contemptum DEI suis malevolis ac rudibus consilijs (licet ad faciem plausibilibus) perducunt, Principum, populorum & suarum animarum Proditores; nec bonum finem nec bonum medium in pseudopolitia sua tenentes. finem politiæ veræ, non aliud debere bonum esse, quam commune; cui bonum privatum servire aliter non debet, quam medium. quia totum habet jus in partes, ut à suis partibus conservetur, etiam cum jactura partis. hinc sæpè patimur abscindi manus, pedes &c. Atqui DEUS est bonum commune magis quam Respublica & Monarchia & terra & Cælum &c. ergo hic esto finis tuus Politice, nō velis ei reluctari, qui habet potestatem, perendi tua & te; & cum occiderit corpus, in super animam mittendi in gehennam. sic refutabat nervosè Pseudopoliticos, & in compendium exactissimum totius Politicæ instructos cautosq; cupiebat Magnates ac Ministros, evellens errorem, qui astutiam vocat prudentiam. docebatque, verum Regimen consistere in sincera intentione Divinæ Gloriæ & servitij.

CAPUT XXI.

De perpetua Conjunctione cum
DEO, & studium magnificandi
DEUM in omnibus.

Ariè potest accipi conjunctio cum DEO. per justitiam & gratiam baptismalem, conservando animam à lethali peccato, à prima in baptismo parta innocentia. & talem habuit P. Martinus, teste R.P. Andrea Schambogen vitæ secundùm DEUM arbitro. semper DEO vivens & unitus, nunquam mortuus vel disunitus. alteram conjunctionem habuit, per adhærentiam intentionis suæ, DEUM in oculis & pro fine actionum habendo, potentiâsque suas intendendo, juxta illud S. Davidis, quod pro symbolo appropriato, appositè Iconi primùm excusæ adsculptum fuit

Psal. 15. Providebam Dominum in conspectu meo semper.
Potest & illa conjunctio vocari, quâ in omnibus actionibus, locutionibus, dispositionibus, & ipsâ formâ gressûs sanctitatem ac DEUM spirabat, quod nullus non fatebitur. fuit nimirum velut Moyse juxta S. Paulum ad Hebræos, in quantum vivendi modo *Invisibilem tanquam videns sustinuit.* fuit ex hujusmodi, de quibus scripsit S. Augustinus: *Tales, ait, convenit esse DEI cultores,*

Hebr. 11. 27.

rom. 9. 6. 9.

cultores, & servos, mansuetos, graves, prudentes, pios, irreprehensibiles, immaculatos; ut quisquis viderit eos, stupeat & dicat: Hi omnes sunt Dij, quorum talis est conversatio: ità se homo DEUS exhibere debet & agere, ut nemo sit, qui eum videre non velit, qui eum non audire desideret; nemo eum cum viderit, non DEI esse filium credat, ut verè in eo Propheticum illud impleatur: fauces plena dulcedinis, & totus desiderabilis. Concluserat secum in Tyrocinio, ut pro sapientia DEI zelaret ad mortem, ut inquam se totum sanctitati traderet, nihil in humanis respiciendo vel æstimando, nisi solum DEUM solamque sanctitatem. *Consiliatus sum*, inquit, *ut facerem illam* (intellige sanctitatem & perpetuam cum DEO conjunctionem) *zelatus sum bonum & non confundar. Colluctata est anima mea in illa, & in faciendo illam confirmatus sum.* Colluctata est. Græcus legit: *acriter pugnavit anima mea pro illa. & in faciendo, Vatablus legit: & in operatione mea exactus fui. Animam meam conjunxi ad illam, & in agnitione inveni eam.* sive ut idem legit: *conjunctum cum illa cor adeptus sum ab initio.* ità fecit ut vidimus à tempore Tyrocinij, quando se resolvit ex principiis illis duobus *Observantia*, ut se positivè totum per momenta omnia spiritui ac DEO traderet; & odio *Negligentia*, ut nè in minimo remissus esset. Et quia juxta S. Ambrosium *fontis de-*

Eccli 51.

l. de Abr.

devotionis est virtutum omnium exemplar: cū perpetuò plenitudinem orationis & pietatis eructârit, hic vir divinus, non mirum est omnes virtutes illum ad excellentiam adeptum esse. Hauriebat hanc plenitudinem devotionis & conjunctionis ex præsentia crebra coram SS. Sacramento, tanquam ex fontana plenitudine Divinitatis, sive dum vacuus à gravioribus occupationibus erat, sive quando periculum aut necessitas domestica postulabat.

Plures fuerunt viri gravissimi, qui servatam Brunam ab obsidione gravi Suecica, secundum vires bellicas propugnantium, sanctis viri precibus attribuerunt. quem etiam sublimem in aëre supra Templi nostri Brunensis apicem, contra hostes orantem se vidisse nonnulli, ut infra videbimus, jure jurando testari voluerunt. maximum certè fuit solatium populo, sub insultu tempora in sacram Ædem nostram confluenti, quando sanctum ut aiebant virum vel orantem conspexerunt, vel tusientem audierunt. Augustus ipse Cæsar Ferd. III. pro incolumitate Brunæ sollicitus, primam quæstionem fecit, quis è societate Regimen Brunæ haberet. cūque P. Martinum Stredonium inaudisset: salvam fore Brunam ob sancti viri præsentiam exhilaratus adjecit. Poterat de illo dici quod de S. Epiphanio Episcopo Ticinensi dixerat

exerat Theodoricus Gothorum Rex: *Ecce hominem, cujus totus oriens similem non habet, quem vidisse premium est, cum quo habitare securitas. fortissimo muro Civitas Ticinensis, (nos dicimus, Brunensis) incolumi isto vallatur: quos oppugnantum nulla vis possit obruere. Non mirum est victicem spiritum habuisse, cujus virius, adolescentia & senectus totaque vita* (sic S. Augustinus de Scipione, Romæ Italiæque liberatore, Hannibalis victore, Carthaginisque domitore dixerat) *Dijis dedita, templisque nutrita fuit.* Hærebat ergo extra studium gravius, in Ecclesia, suæque sacrificia thymiamatis, è thure, galbano, onyche & stacte, è fide inquam fiducia, charitate & humilitate, Divinæ Majestati adolebat. non jam victimas illecebrarum mactare opus habens, sed quod de Thymiamate Ven. Beda explicat, *Orationum spiritualium & celestium desideriorum odoramenta, per ignem interni amoris in conspectu sui Conditoris adolens.* In omnibus certè Divinis Officijs ipse semper primus & præsens aderat, in Litanijs, Vesperis, sacris decantatis, precibus publicis. Pensum Canonicum ferè in odæo Templi, de genibus flexis persolvebat mentis ardore tanto, ut quoties solum se putabat, multis singultibus & longis suspirijs, Templum imple-ret. Per solidos 29. annos sacerdotij sui, vel sacris operari sanus ac valens, vel æger Divinissimo

136 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

fimo Epulo quodtidie, rarâ quâdam devotionis
majestate communicare, nunquam intermisit.
Ab annis compluribus, itâ sanctê apud se statue-
rat, quod & servavit constanter: orabo & adora-
bo DEUM in spiritu & veritate: psallam voce &
mente psallam: accedam ad S. Communionem
ceu fontem gratiarum, cum ingenti desiderio,
vel ut cervus ad fontes aquarum. assistam san-
cto Altari cum reverentia Abyssali, ut Throno
DEI supernæ Potestates.

Et valuit plurimum exquisita hæc pietas
ad commovendos secularium animos, quorum
plerique quo die sacrificio ipsius adesse poterant,
eo se peculiari quodam beneficio affectos cre-
debant, & contra casus adversos, decursu illius
diei sufficienter munitos. fuit Persona quædam
Catholico nomini virulentè infesta, quæ dum
fortè in Templo nostro ad aras operantem videt
P. Martinum, gestusque omnes decoræ pietati
elegantè conformes intuetur, domum redux,
tundensque pectus, sanctitatem Viri domesti-
cis admirabunda deprædicavit, affirmans, San-
ctum se hominem in vita sua vidisse nusquam,
nec ab ullius præsentia salubrius unquam fuisse
commotam. Ipse fateor annis octodecim antè
quam moreretur, Pragæ divinas peragentem
cæremonias Feria 6. Parasceves tanto cum gu-
stu ob tantam majestatem & pietatem, quæ de
singulis

singulis actionibus promicabat, observavi, ut ad illa usq; tempora majus solatium è spectaculis non habuerim. Abyssavit se, imò aliquando excessibus sui amoris in Majestatem DEI adeo, ut à quibusdam conspectus fuerit (quod infra fusiùs declarabitur) elevatus à terra Sacrificij tempore, dum Pragæ ad Aram S. Patriarchæ Nostri, sacrificium & seipsum immolabat. constat hoc ipsum ex pauculis, quæ parcâ manu, summè ut vidimus secretorum tenax adnotavit, non defuisse viro luces & ignes Divinos, qui cœlum in corde, delicias spiritûs in Martino excitabant.

Emanabant deinceps è consortio illo Majestatis, decreta varia, quæ magnificus ab ingenio & affectu Amor erga DEUM & pro DEO, *pulchritudinis studium habens dictitabat.* Inde resolutiones in animo generoso pullularunt sequentes. videlicet: DEUM ubique circumferre, magnificè ac sanctè, sancta omnia tractare; pro decore Domûs DEI studere, inexplebili gustu Tempia exornare; Aras varias erigere; Divorû reliquias decentiùs collocare; elegantes apparatus adinvenire; varias Devotionis illecebras, temporibus Annisacrationibus, Triduo præsertim antecinerali, passim per Provinciam erigere vel collaudare. Afferebat etiam Hominum Societatis proprium esse, in externo etiam cultu Majestatis Divinæ ubique amplificando, & in

*Eccli. 44
6.*

adinveniendis varijs industrijs, quibus hominum frequentia alliciatur ad videndum & gustandum in Templis nostris DEUM tam benè de nobis meritum, humanas vires & ingenium immorari & immolari debere.

Illius ingenio & affectui debetur, elegans illa totique Triurbi Pragensi magnifica visa, S. CRISPI M. Translatio, cujus sacrum Corpus ex Collegio Clementino, nostris Patribus è Triurbetota, Sacerdotali apparatu ornatis, clericisq; linteatis, per Pragensẽ Pontem in Ecclesiam Domûs Professæ, transferri fecit. Ille sanctos illos Bohemiæ Patronos, magnifico scalp pro sub arcubus in Templo Salvatoris collocavit. Ille Aram ibidem majorem; ille tholi seu Cuppulae Author fuit, cujus etiam precibus ab immanibus ænearum fistularum globis svecicis, immunis stetisse dicitur. Ille Martyria Brunæ sub conopæis erexit. Et sicut in DEUM ausibus suis, ita in Matrem DEI liberalis ac Magnificus fuit, cujus Templo Brunæ adornando, multam operam impendit, omniâque festa specialibus jejunijs anteivit. Neque his contentus, novas DEO magnificando & propitiando Inventiones excogitabat, centum horarum preces sibi aliquando imperans, quam piissimam horariam hecatomben temporibus succisivis Divinæ Majestati, etiam in hoc Sacerdos magnus, immolabat.

bat. Et licet paucula tantum quæ interior agebat coram DEO, ab extrinseco notari potuerint: colligere tamen licet, etiam ex istis, quanta & qualia mente cum DEO petraçtaret, quantaque intus pro DEO moliretur. Assiduum præterea eidem fuit adinvenire ac texere corollas, quibus gloriam Divinam redimire studebat. corollas puta, ex Vita Divæ Virginis, ex Mysterijs ac Titulis ejusdem. Corollas sanctissimæ Trinitatis, Christi Patientis, SS. Quinque Vulnerum, Sancti Spiritûs, SS. Sacramenti, corollas Defunctorum, & Novissimorum. quibus ille armis instruebatur maximè, quando periculosa itinera hostili tempore, Provinciam gubernans, solo Rosario ac fiducia in DEUM comite, absq; ullo militari præsidio, peragrabat.

Molem autem negotiorum, non sinebat sibi unquam dominari, sive ad angustias temporis & animi contestandas, sive ad difficiliorem ad orationem regressum; sed vel *intra ipsa negotia*, *Altare sibi* ut loquitur S. Chrysost. *constituebat*, homil. 79. ad pop. vel connaturaliter in sanctuarium cordis, à finitis molestioribus negotijs remeabat. Quod de S. Antonio Archiepiscopo Florentino, scriptor vitæ prodidit, hoc securè de P. Martino sentire possumus: *Nulla fuit unquam tanta negotiorum moles, & incurrentium causarum implicatio, ut vel tantillum hominem DEO plenum, retinere posset,*

quin in sublime totus speculatum cœlestia raperetur. Habebat scilicet reconditum quendam mentis angulum, quem intactum servabat, ad quem negotiorum strepitus, & curarum pastoralium anxietas non irrepebat, ut ubi actitandis causis (& negotijs) desisteret, eò tanquam ad asylum tutissimum, & ab hoc exteriori homine, ad eum quem Paulus interiori appellat, recurreret.

Qualiter denique conjunctus DEO fuerit, ex ipsiusmet litteris colligimus, nihil illum intendisse, quàm solum DEUM. sic enim Brunâ 12. Decemb. Anno 1645. ad P. Andream Schambogen scripsit: *In datis à R. V. 26. Novembris, legi cum solatio Patris & filiorum ejus spiritualium exultum pietatem. D. DEUS noster illam coronet & adaugeat! Ad me quod attinet, aliud non quero, quàm ut totus sim Domini mei, & ex ejus sancta dispositione totus servorum ejus, sive vivuus sive mortuus.*

CAPUT XXII.

Abstractio à Creaturis, Sensuum Corporisque despicientia

Um inhaerere DEO decrevisset, non mirum est, omnes illum creaturas, nisi quantum cum DEO conjunctæ fuerant, ex animo & affectu suo eiecisse. Spectacula, corporis relaxationes, quantumlibet Perfectis concedi solitas ac permissas, campestres ambulationes, & hortenses gratias, in solitudinem suam & suspiria coram sanctissimo Sacramento commutabat. Si Juventutem spectaculorum pyriorum avidam, sublimiora domus conscendere adverteret: currite inquit, currite, ut præter elementa nil aliud videatis Romæ cum Provinciæ Procuratorem ageret, totam Romam suos intra parietes conclusit, omnibus se illis spoliens, quæ piissimus etiam affectus in virtutis amplioris excitationem videre satagit. Dum verò ibidem domesticæ charitatis gratiâ ad sacram Romanam supellectilem collustrandam invitatus compareret, mansit inter reliquos ultimus, obiterque spectavit, nec signa ulla encomij & appreciationis dedit, aded quidem taciturnus, ut sacrarij Præfectus tandem miraretur, Germanum illum Patrem, ita P.

Stredonium intenderat, nihil mirari, nec artificio ullo, quantumvis sacro, moveri.

TO Solet aliquis è Patribus & Magistris Domicilij custodiendi gratiâ, mutatis vicibus, domicilij relinquere, ut reliqui focij concessam intra hebdomadæ labores, diem hortensi auræ, animisq; impendant, vegetiq; denuo ad munia sua domum reviviscant. Solus hanc sibi solitudinem domesticam per æstatis tempora impetravit, domumq; sanctis suspirijs custodivit, eam sibi amænissimam ratus animæ suæ relaxationem, quoddam affectus suos uberius per ambulacra & Ecclesiam laxare posset.

Cùm theatrum elegantius pro veneratione Augustissimi Cæsaris Ferd. III. ad vetus ædificium ex opposito fenestræ suæ, cui superior affidebat, adornaretur, nè semel oculos conjecit, ut structuram, & elegantiam arbitraretur. Unico spectaculo recreari visus, quando è fenestra chori Clementini, deductas per aream, castrâq; sua metantes sodalitates MARIANAS, piû oculis lenocinium spectavit, & Exercitum MARIANUM (itâ Processionem Sodalium in classes divisorum vocabat) facibus & corollis ad modestam pietatem instructum, collaudavit. Ad illecebras porro sensuales, statua veriùs aut Angelus, quàm homo fuit.

Potûs extra mensam, quocunque anni tempore, penitus ignarus. tantâ in cibo parfimoniam, ut miraculo potiûs vivere, quàm cibo ac potu crederetur, vitamque suam, ad 62. annû, meris jejunijs deduxerit. Quod si hospitem domi suæ Dominum quempiam nactus erat, colloquijs suaviter jucundis & urbanis præscissionibus, moras temporis attemperabat. juratus alioquin osor gulæ, & lautitiæ cujusvis, quam extremis cavillis denigrare, & exosam omnibus reddere impensè conabatur; ferebátque ægerrimè vel mentionem fieri lautæ ut ajunt tractationis; cujus appetentiâ dicebat inuri probrosissimam notam gastrimargiæ Viro Religioso, quem summè dedeceat obsoniorum illecebrâ conformari huic seculo in cura corporis, quod ex obligatione statûs sui, castigare & in servitutem redigere oporteret. Sæpius ingemians monitum Divi Augustini, alimenta sumenda veluti medicamenta, & gustum nostrum servandum esse dapibus coelestibus. observatum sanè constanter fuit, precationem antè & post mensam dici solitam, tantâ cum devotionis & erga DEUM, nos per dona sua pascentem gratitudinis significatione, ab eo semper recitatam, atque si DEUS ipse alimentis superadditus mense fuisset illatus. planè illud sentiebat; quidquid absq; sacre precationis benedictione

ditione fumeretur, complurium in anima & corpore morborum pabulum esse ac fomitem; subindèque recensabat, catalogum bene longum, tum alienæ tum suæ ætatis Religiosorum, qui quodd vel clanculum absque scitu Majorum, vel communiter ac palàm absque oratione, cibi potusve quidpiam cepissent, sæpenumero fascinos, & philtrea glutivêre, ægitudines & insanias hausêre, neq; prius digerere bolos illos valuerunt, quàm vitam ipsam egressissent.

Hac victûs parsimoniâ & vitâ semper jejunâ, plures gratias, beneficiâque sibi mercatus fuit, *animam nimirum*, ut de sobrijs Democritus ajebat, *sapientissimam*, productiorem vitam, & quod plus vixerit 62 annis, quàm alijs todidem viventes, cum ob cibum parcissimum, plus alijs vigilaverit, diurnam & nocturnam vitam, modicissimum somnum si excipias, DEO & meritis tradendo.

Et licet ob eandem victûs parsimoniam, tenui pariter valetudine, quoad vixit frueretur, sæpiusque fatiscens corpus imbecillas vires prodere publico deberet: animus tamen sibi semper erectus, à terrenis constanter in DEUM abstrahebatur, & extremas etiam morientis ætatis lassitudines, forti magnôque animo ferebat. nunquam corpori, nunquam sibi blanditus, nunquam de corporis defectione querulus aut
folici-

sollicitus. vincebat nimirum annos animus, & S. Bern. Epist. 253. ad Guari-
 frigente jam corpore, fervebat sanctum in corpore
 desiderium, artubusque fatiscentibus: durabat ta-
 men incolumis propositi vigor, nec sensit rugosa
 carnis infirma, spiritus promptus. Ut quid enim
 metuat veterani domicilij ruinas, qui fabricam spi-
 ritalem videt in dies in sublime conscendere, profi-
 cere in aternitatem? contemnebat scilicet tum
 corporis sui fatiscentes ruinas, quod in melius
 ædificium brevi transferendum sciebat; tum
 omne illud in mundo, quod sibi, DEUS non
 esset; cujus solius magnitudinem grandi animo
 ambiebat.

Neque in contemptu rerum illarum,
 quæ illecebras sapiunt, altitudo illa P. Martini
 constitit; supra eventus omnes seipsam mens
 levavit, quando nullo sinistro eventu vel peri-
 culo, à DEO distrahi, vel turbari potuit; quod
 obsidionis Brunensis tempore speciatim in illo
 animadversum, quando ita precibus & consi-
 lijs Religiosis, Commendanti Heroi secunda-
 bat, ut ille fulcrum se ac recursum consolatio-
 nis in Patriarcha suo (ità P. Martinum appella-
 bat) habere diceret, quem terrenis eventibus
 superiorem venerabatur.

C A P U T XXIII.

Virtutes solidæ in Patre Martino.

Cum se totum soli DEO, absque omnibus respectibus humanis, eviscerationibus confidentiæ humanæ postpositis commisisset, solumque DEUM pro scopo, refugio, consiliario intimo, & receptaculo sancto elegisset; communicavit eidem vicissim DEUS gratiam supra vulgarem consuetudinem, ut supra communem hominem Divinum aliquid, sanctumque in eo transluceret, omnibusque summis & infimis authoritatem ordinariâ majorem, cum horrore quodâ reverentiali conciliaret. quam authoritatem tuebatur P. Martinus suavitate, parcite verborum, humilitate internâ & externâ, omne quod honorem vel plausibilem conversationem saperet, effugiendo. si suâ in potestate occasionem exercendæ humilitatis videret, eas avidè arripiebat. Tyro alterius anni à Provinciæ Moderatore interrogatus, quâ vocaretur? respondit: Martinus Nequam. Observaverat in eo quispiam, quod triennio humaniora Pragæ docens, pro more Magistrorum, nunquam editiorem

tiorem Cathedram conscenderet, sed stando in terra, omnia perficeret. Jussus à P. Ferdinando Albero Provinciali satisfecit quidem obedientiæ unico ascensu, sed mox ad Modestiæ planum descendit. Familiaria post mensam colloquia, cum Juventute Religiosa Vir grandævus ut plurimum instituebat. Si labores viliores, solis aliàs Juvenibus consuetos in concinnandis vel glutinandis chartis ad publicas repræsentationes ordinari advertit, mox ultrò semetipsum Juventuti, maximis defunctus officijs, associavit. Absoluto Pragensi Rectoratu, illam sibi anguli & habitationis partem sub tecto elegit, quæ aliàs infimo cuique per necessitatem angustiarum decernebatur. In nulla re sibi ministrari à quoquam passus. si ob virium debilitatem vel officium, alienâ manu ad everrendum cubiculum uti adigeretur, ipse in pulvere abstergendo socium agebat. Ægritudinis tempore, pro ministratâ sibi frigidâ, humiles gratias reddebat, memorémque se fore gratiæ sibi præstitæ pollicebatur. Dicta porrò vel facta, quæ ad sui contemptum præter opinionem & expectationem præsens inaudiebat, suavi renidentéque vultu excipiebat. Contigit nonnunquam ut Juvenis quidam Religiosus, (magisne grossus an levis judicandum relinquo) levitatis consortem ratus, collo P. Martini, eo tempore sui Superioris,

148 VITÆ R. P. MARTINI SREDONII SJ.

intra tenebras se appenderet. arripuit omnino pondus P. Martinus, truncumque illum bipedem, cetera debillimus tacite gestavit, usque dum ad lucernam deferret. cujus ad lucem: *satis*, inquit, *es ponderosus mi frater*. Æneam haud dubie maluisset, quam Anchisen agere grossa illa levitas. Tyronum ac Domûs Probationis Brunensis, (ut etiam inde modestiam animi advertas) fuit amantissimus. illis se per litteras frequentius commendabat; illorum precibus valetudinem ac vires, in regimine, viarum Discrimina per hostium cuneos superata tribuebat. Unde in hunc sensum plures litteras ad Brunenses dabat:

Datas à R. V. 9. hujus accepi, cum dulcissimis amoribus Domûs vestræ, quibus maximam ex parte caducam vitam meam credo sustentari. **D E U S** vobis rependat suam charitatem, & in ea olim unitos faciat in æternum collatari!

Et iterum: peramanter R. V. totiusque benedictæ Domûs vestræ SS. Sacrificijs & orationibus me commendo, quibus maxima ex parte videor attribuere debere mearum peregrinationum successus. **D E U S** tribuat & augeat in nobis suam charitatem.

In alijs sic habet: Ecce me hodie 4. pomeridianâ Czeikovicij extra pericula preces vestræ depofuerunt. Benedictivos à Domino ora-

tores

tores, & Benedictus Dominus, qui non amovit orationem suam à vobis.

Hæc aliquando litteris suis adjunxit: Obruit me charitate & gratijs suis R. V., quibus si paria refundere me oportebit, valde metuo nè moriar obaratus, & R. V. jure mecum agat in æternitate!

Assumptus vice altera in Regimen Provinciæ, sic se precibus Tyronum commendavit, sic officium suum publicavit:

A kalendis Januarij quo mihi nov-antiquum onus portandæ provinciæ impositum est, cogor & tacitos amores & interruptas curas Domûs Vestræ publicare ac resumere. maectatissimus sum, si me orationibus vestris non fulcitis; si firmaveritis, amantissimum vestri & studiosissimum mancipium effecistis. Quod si vota vestra me, ex nidulo meo lugentem turturem, vel ex sepulchro silicernium aut cadaver, ex parte in lucem extraxerunt, næ vos tenebimini pro rata lætitiâ salutaris Domini, aut spiritû vitæ coelitus affectui vestro obtinere! Amplector R. V. cum omnibus RR. PP. ac FF. veteranis ac Novitijs reverenter & amanter in Domino, precorque singulis pro novo anno eum spiritum, quem S. Ignatius in Societate JESU voluit vigere! & demum me comendo SS. Sacrificijs

150 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

ficijs, & orationibus eorundem Pragæ 4. Januarij. 1648.

Inter reliqua, quæ humilitatis veræ lineamenta genuina referunt, est usus rerum mundi pauperrimus. statuat se fingit humilis, cui nihil de jure debetur, nisi quod per gratiam adjicitur. Et re vera, lydius lapis humilitatis, est experimentum voluntariæ paupertatis. cùmque humilis ad exinatitionem suâ & ad nihil tendat, omnia interna & externa removet ac tollit à se, ut verum nihil, tantò citiùs & puriùs acquirat, solo sui nihili contentus, & solo DEO dives volens haberi. Talis fuit in omnibus P. Martinus. qui se ut statuat integri veriùs rudibus amiculis, quàm ornari permisit nullius minùs quàm rerum mundi ambitiosus. Vestes interiores simplices & longo usu attritæ; magnoque artificio opus ad persuadendam ei cujuscunque novæ vestis admissionem. in qua nihil unquam velut sibi minus idoneum mutari sinebat, sed omne illud censebat optimum, quod absque pretio in usum commodabatur. crepidis in annos plures non usus. pallio velut certo & appropriato, ut mos eo tempore ferebat, semper abstinuit, Coci vel Janitoris Domûs, mutuo, quantumvis curto ad ludibrium vanitatis in publico contentus. libri precatorij, lyptanotheca rudi funiculo è collo pendula, & corolla

rolla penitus vulgaris, chartulæ pro Adversarijs
 è litteris residuæ. Munuscula, quæ pietatis pro-
 movendæ inter alios velut instrumenta, solent
 etiam à perfectioribus aliquando distribui, non
 admisit nec dispertijt. Quodsi consuetudo Pa-
 ternæ charitatis declarandæ gratiâ dandum ali-
 quod suis Xeniolum judicaret, id tenue præ-
 stabat, icunculam v. g. chartaceam ejusdem
 formæ ac pretij summis & imis, pretium stren-
 næ paupertatis affectu dulciter compensans.
 Si loco vel officio abeundum esset, mox ipse vi-
 lem suam, solis aliquot chartis malè fartam sar-
 cinulam Ministro Collegij lustrandam obtulit.
 Effuderat se scabrities quædam squamea, sca-
 bieiei ad instar in manus P. Martini per annos ali-
 quot, adeo ut publicè in triclinio etiam chiro-
 thecis (accisis summitatibus) uti cogeretur.
 Sed hæ tam fuscæ ac viles, ut viliores ferre non
 ampliùs decuerit.

CAPUT XXIV.

Patientia finè vultûs inmutatōne. Obedientia exacta, constans in Virtute tenor
& rigor.

Humilitati & Paupertati cognata est Patientia, quæ de nullo præsumit, à nullo nisi à seipso lædi permittit. Hanc ille, ut compendio eloquar, ità heroicam habuit, ut nulla minima impatientia in viro notaretur, etiam à sagacibus. R. P. Nicolaus Lancicius, vir à scriptis Asceticis, scientia Instituti, rerumque Societatis, à magnanima charitate, notissimus ac DEUM spirans, diligenter in Provincia nostra, cui aliquot annis concessus fuerat, observavit singula Patris Stredonij, quem ab omnibus sanctum dici & haberi audivit. fassus denique est, se nihil imperfectio- nis deprehendere potuisse, omni illâ quam clanculum adhibebat, sagacitate. Ampliùs probare virum voluit, dum Brunæ lecto sub Rectore Stredonio teneretur. aut si nihil eruere posset, correptionem saltèm acriorem ab illo venabatur. Cibus ergo sibi aliquando illatum sprexit, abiecitq; cum ficta exaggeratione charitatis neglectæ, quam aliàs Divus Patriarcha Noster in infirmos tantopere præcipiebat. Monitus

nitus de hoc facto P. Stredonius, planè conticuit, & pro more dulci affectu Lancicium agrū invisit. Videns hic aleam suam minùs prosperè cecidisse, factumque in speciem imperfectum, silentio premi: exaggerationem neglectæ ab Infiruario charitatis, fortiùs resumpsit, ut monitionem & correctionem sui à præsente Superiore hic & nunc suo, eliceret. Sed fefellit expectatio P. Lancicium. P. enim Martinus, partes Infirmi contra Infiruariū tuebatur: omnino, inquit, Pater; meretur monitionem Infiruarii, ut ampliorem R. V. charitatem exhibeat. monebo illum, duplicariq; charitatem jubebo. Falsus deinde Fideliori suo P. Lancicius, strata-gema instructum, inexpectatâ Patris Martini virtute concidisse, quem denique fateretur sanctum esse. In Infirmitatibus verò suis, quas vivens haurire cœpit, bibitque de hoc calice usque ad supremum diem, adeo patiens ac resignatus fuit, ut nè minimo signo dolorem indulgentiùs prodiderit. cilicijs imò hirtis ac setosis, infirmum semper corpus, asperè, ut alia taceantur, tractavit.

Soliditatem Virtutis ampliorem ex officijs Obedientiæ colligere licebit. si enim magnus, qui res omnes & seipsum vincit: longè major, qui seipsum ita penitus annihilat, ut nec suus sit, nec sui quidquam retineat, sed alterius sit

totus, & ex alieno placito vivat, sentiat, & iudicet? sicut societas, ita Martinus noster, hanc Regiam imò Divinam Virtutem pro Capitali censuit. de hac ut magnificè sentiebat, ita ob ejusdem observantiam, sub ultima vitæ tempora per modestè gloriabatur. Superiorum certè nutibus, parendi voluntatem simul ac voluptatem adjunxit, constantissimam; vitam se amittere malle sæpiùs contestans, quàm obedientiam. De hac semper velut authoritate Majestatis Divinæ obarmata, magnificè sentiebat ac loquebatur: eam societatis nostræ & pupillam & cor & solem vocitabat. Cujus proinde sequaces omnes oporteat esse filios lucis, claros, diaphanos, in rebus etiam minimis directionem & lumen accipientes à superioribus, quibus inscijs & clam quidquam agere, Basilianâ phrasi, sacrilegum appellabat. Consueverat (quod ipse ad extremos vitæ dies aperuit) ab inita Societate, Superioribus omnibus esse & vivere *Filius consolationis*, eorum nutus prævenire, & dulci corde eorum voluntatem facere in omni tempore. Martino quidquam commisisse, rem omnem cum fide, labore & constantia, perfecisse fuit. Malè contentos cum Superiorum ductu, mirâ dexteritate flectere noverat ad obsequentiam, & ita exaudire querulantes, ut & Moderatoribus integer affectus atque ex-
istima-

istimatio constaret, & subditi deinceps non haberent difficultatem ad intellectum & affectum captivandum in obsequium obedientiae. Castimoniae virtutem quod attinet, hanc in ea perfectione atque integritate à baptismo in sepulchrum usque habuit, ut modestè innuerit, se ab Angelo solâ felicitate superari. addidit aliquando: Propensiones meae inquit, quia mihi videor fortitus animam bonam, me ad omnem honestatem inclinant. & quia huic sedes est etiâ corpus incoinquinatum, ut id tale efficerem per continentiam, continuò laboravi & laboro; tulique laboris non vile pretium, Cingulum puritatis, quo præcinctus nec ardeo si succendar, nec effundor si implear.

Inter solidas virtutes, ausim & illam numerare, quæ in minimis à quibusdam habetur. Constans inquam minimorum observantia & tenor ac rigor perpetuæ Virtutis. quod sanè in varietate occasionum, illecebrarum, acerbitalum, miraculo vulgari majus, censendum dixerim, dum semper sibi æqualis animus ex virtute in virtutem progressus à Tyrocinio, ad senium usque perdurat. Habent etiam nonnunquam suas maculas aut nebulas soles; habent, inquam, sancti viri pulvisculos leves, quibus nitidissima vitæ imago aspergi leviter potest, & immutari. Sed Martini animus, nun-

quam alius notari potuit. quam ego facile principem Virtutem inter solidas, post charitatem, constantiam illam virtutis appellare non dubito. semper sibi (ultra 40. annos, quibus vixit in Societate) censorem esse, semper in fræno sensum, semper animum vigilem, nunquam in illud in quod fert natura, inclinari: credet ille quod Martyrij genus esse possit, quàmque holocaustum excellens in omnibus Deo præstetur, qui unam vel alteram diem aut hebdomadam, sibi vitæ legis irretortâ virtutisque amulli, vivere, loqui & agere decrevit. Omnes denique jure merito ex hoc principio solidas in viro illo virtutes dixero, cùm in omnibus parvis & magnis, solidus ac constans velut *statua Virtutis*, ut S. Paulum S. Chrysostomus vocabat, ad finem vitæ perseverârit.

Homi. 6.^a
de laud.
Pauli.

CAPUT XXV.

Miraculi speciem habentia. prædictiones & sensus de Augustæ Domûs Austriacæ successibus futuris.

Um ità magnificè de Deo sentiret, & cum solo Deo ambulare, se penitus despecto, citra ullum creaturarû ambi-

ambitum P. Martinus decrevisset : impertiri vicissim DEUS magnificentiæ suæ Magnalia eidem visus fuit , dum eidem gratias humanâ vi majores communicavit. Quantum à creaturis avulsus , ad Creatorem & sublimia Spiritus illius contenderet , à primis annis Sacerdoti; DEUS ad miraculum patefacere incepit. Illustrissima Domina D. Elisabeth. Dorothea Comitissa Halleweilliana. Nata Wratislawiana de Mitrowic, testatur (verba sunt ex Germanico in latinum, ad verbum, quantum fieri potuit reddita) Secundum Conscientiâ, audijse se ex Dorothea Herula Mrackiana Matertera sua; visum ab illa bonæ memoriæ P. Mart: Stredoniũ sacrificij tempore per angelos ulnæ spatio à terra elevari & longiusculum itâ sustentari. Etiamnum dum hæc scribo superstes R. P. Tobias Gebler Societatis nostræ recensuit ; quod sibi A. R. D. Decanus Nepomucenus sub articulum mortis manifestâisset ; vidisse se in sacello veteris Convictûs Pragensis P. Stredonium in aëre levatum eo tempore , quo se ad excipiendas Alumnorum Confessiones ; orando præparaverat ; dixisseque Alumnis reliquis , adessent propere , suumque Patrem Confessarium in sublimi suspensum viderent. confessum deinde se levitatem illam eidem P. Martino , à quo monebatur,

batur, ut quæ vidisset silentio premeret; gratiâ illius id factum esse, ut ita imbecillis virtus spectaculo illo à Deo lactaretur. Visus imò frequentius in aërem sublatum ad æstum orationis. semel in Italico Pragæ sacello, quod D. Adamus Libertinus P. Andrea Stredonio, germano Patris Martini; & iterum in Templo Salvatoris quod eidem Illustrissima Domina Barbara de Stollin sanctè affirmavit. Memini anno 1630. Pragæ divulgatum, sacrificantem ad aram S. Patriarchæ Ignatii, relictis in suppedaneo crepidis, cubitotenus elevatum fuisse.

Sacro sanctè testabantur duo Cives Brunenses Burchardus & Gröschelius, se jure jurando firmare velle, tempore gravioris Svecicæ obsidionis, circumfusus luce inter orandum sæpius conspectum, etiam supra pinnaculum Ecclesiæ Nostræ. Ultimus certè Gothici Martis globus ante flectentem in ambitu Collegij concidit, immotusque à casu perstitit ac requievit, quasi victoriosus Patris Martini precibus supplex homagium præstaret, victumque se fateretur. Quarum orationum vis & efficacia, eò demum processit, ut duplici etiam loco præsentiam illius eodem tempore demonstrârit. quod disertè asseruit Andreas Coadjutor Societatis nostræ, qui à Litanijs vespertinis, cubiculum Patris Martini Pragæ ingressus, deprehendit

dit eundem facie radiantem, miraque & insolitâ suavitatem alloquentem. regressus ab illo in cubiculum Infirmorum, prodeuntem sibi que obviantem habuit attonitus ex eo, quod duobus locis eodem tempore, Virum sanctum conspexisset.

Habebatur etiam opinio, quod arcana cordium humanorum penetraret subinde. duos è nostris poenitentes aliquando monuit, accessisse illos ad Sacramentum poenitentiae absque iusto dolore, quod fatebantur. Equidem de me ipso pro Gloria DEI affirmare ausim, attonitum me factum in ultimo alloquio secreto, quod mecum fecerat sub ultimam infirmitatem suam Brunæ, dum vultu in insuetam rendentiam collecto, spiritu & facie plura indicans, de arcanis meis ad erubescentiâ quidem meam magnam (quanquam ad solatium in substantia) loquebatur. itaque loquebamur invicem, me conticente, ut quod innueret involucro verbi, hoc arcano sensu assequerer & cognoscerem, non solis DEUM uti verbis ad arcana colloquia exprimenda, signis extrinsecis lucidiora.

Emiserat in manibus P. Martini Professionem P. Andreas Schambogen Brunæ 1646. 21. Octobris, vire eidem inter charos unicus. hic eodem tempore monitus fuit, de quibusdam sibi eventuris in rebus animi quæ impossibilia fore

fore credebatur, sed facta tandem mirari debuit, & hoc ipsum proprio chirographo testatus fuit. ^{suppl.} Cum arctius insultibus Brunam premeret Hostilis impetus, preciosiora cimelia sua Collegij abditis concedere volebant amici quidam Nostri, & pro custodia, Rectori eidem supplicabant. sed asseverando respondebat P. Martinus Rector, hostem non tantum non ingressurum urbem, sed cum pudore abcessurum; ac proinde nullam esse tantam opus diligentiam in thesauris condendis, quod vir primarius (D. Gabriel Schram) ex oraculo accipiens, cimelia sua condere supersevit, authorque pluribus fuit, ut consternatos expectatione ruinæ animos altius attollerent.

Laborabat ejusdem Schramij conjux Elizabetha ex partu admodum periculosè, juxta mentem Medicorum ac Matronarum, quæ parienti mortem certam ominabantur. Erexerit tamen illam ad fiduciam Confessarius cognatus, P. Joannes Major eo tempore in Collegio Ecclesiastes, jussitque partum Collegij Rectori P. Stredonij precibus recommendari. Dum hæc P. Martino referuntur, remittit cum Numismate Sancti Ignatii ad infirmam & vovere jubet annuam Communionem. auditâ postmodum formulâ, quâ in voto fuisset usa, denuo remisit Patrem cum promisso; fore, ut mediæ

noctis

noctis tempore abortum pareret incolumis futura. Rifu quidem ab astantibus hoc solatium acceptum, qui non aliud, quàm extinctam Matrem præstolabantur: sed nox media pro dicti veritate ac fide stetit, foetumq; mortuum incolumi Matri præsentavit.

Cùm ob sæpius nominatum quadrimestrem Svecicam obsidionem, pleròsque Tyrones è Collegio suo in Silesiam & Poloniam mittere adigeretur, dixit eisdem pro solatio, redituros omnes post annum, conspecturosque invicem tempore lætiori, quod eventus probavit.

De occasionibus currulibus & commodis, nunquam speratis & præconceptis, providebat Nostri cum charitate hospitalitatē exercens, donec opportunè adesset. & impossibile fuit quasdam aliquando rescire, quas tamen prædicebat, & hospitibus destinabat, sæpius attonitis.

Duraverat aliquamdiu annonæ caritas in Provincijs nostris, belli præsertim tempore. sed prædixit constante sibi verbo, levitatem annonæ admirandam secuturam & videndam ab illis qui annum septuagesimum hujus seculi vidissent. ad lamenta ferè popellus experitur, expertusq; fuit hanc levitatem in frumento, cujus modius alicubi sacci preciū æquasse dicitur.

Mirè autem hilaris, Glacij narravit, Nostri pluribus audientibus in Triclinio ad præsentiam

sentiam cujusdam Hospitis Domini secularis, quo tempore me secundæ ut vocamus, mensæ, adesse contigit, conclusam esse Germaniæ pacem universalem, quæ (quod attoniti postmodum comperimus) illa ipsâ die, quâ hæc narravit, conclusa fuit.

Augustissimæ Domus Austriacæ plurimum erat addictus. Reperietiam chirographum R. Patris Andreæ Schambogen, viri pro sancto habiti, & ejusdem R. P. Stredonij Confessarij, amicissimi, & post illum (uno mediante) Provincialis; qui chirographo illo testatur, asseverasse pluries P. Stredonium: *futuram adhuc gloriosam Serenissimam Domum Austriacam, & domituram feliciter hostes omnes*; atque in eam cadere consolationem sacre scripturæ. *Cum te consumptam putaveris, orieris ut lucifer.*

Scio gravissimos viros de facto vivere, qui asserant, ad Augustissimi Cæsaris Leopoldi tempora, P. Martinum respexisse; & in particulari Leopoldum (velut alterum Phœnicem) à P. Stredonio nominatum esse: Quod probari fortasse potest anno maximè 1670. quo chirographum illud in lucem prodijt. & ex contextu Jobi antecedente & consequente, qui sic habet: *Et quasi meridians fulgor consurget tibi ad Vesperam: & cum te consumptum putaveris, orieris ut lucifer. & habebis fiduciam, propositâ tibi spe,*
& de-

Et defossus securus dormies. Requiesces, & non erit qui te exterreat: & deprecabuntur faciem tuam plurimi. oculi autem impiorum deficient, & effugium peribit ab eis, & spes illorum abominatio animæ.

De Turcici imperij excidio, clarè & cum exultatione Spiritûs agebat, inchoandam brevi ruinam ipsius, ideòque Societatem eo nomine hortabatur ad Græcæ linguæ studium, quodd essent (secundùm reliquas linguas) Constantinopoli Christianam doctrinam aliquando explicaturi; illisque Regionibus reddituri gratiam à Constantinopolitanis Præfulibus SS. Cyrillo & Methudio, hisce partibus olim invec̃tam.

CAPUT XXVI.

Gratia Curationum & Commmercium cum Defunctis.

DEcubuerat Henricus Ullrich Tyro Coadjutor Societatis Nostræ Anno 1627. in Decembri, ad mortem, à Medico & chirurgo desperatus, & jam per noctem, vigilantix duorum commissus, ut extremo expirantis periculo adessent. Precatus illi fuerat bonam noctem P. Martinus circa Nonam Vespertinam, monuitque solum

164 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

DEUM desperatis humanis mederi posse, quem etiam ipse pro incolumitate precaturus esset. Surrexit mox sanus alterâ die, ad præsentium stuporem, & viginti aliquot annos supervixit.

Qualiter sanitatem obtinuerit R. P. Wenceslaus Hermanus, 4. Maij Pragæ 1649. hisce in Gloriam DEI, acceptæ suæ sanitatis beneficium testatus fuit: Anno, inquit, 1649. 2. Aprilis, feriâ 6. Parasceves, mitissima DEI manus, dignata est mihi largiri minimas sacratissimæ Passionis Christi reliquias, & morbo graviore me visitare, qui tamen à pluribus Medicis agnoscere non potuit. uno mense crescente sic occultè malo, vehementerque aucto, tandem rem deprehendit Collegij Medicus, dixitque pulmones dorso accrescere. & licet malum incurabile assereret, duo tamen præscripsit remedia. Unum fuit: emplastrum calefactivum. alterum: vehemens corporis agitatio & concussio. primum negligenter. alterum, non tantum malum non sustulit, sed etiam graves dolores & ardores capitis causavit, qui me lectulo affixerunt. Dúmque illis tribus diebus & noctibus continuò affligerer, & adhibita remedia proficerent nihil: 4. Maij in vespertina consueta recreatione, fuit apud me R. P. Martinus Stredonius, afflictumque solatus dixit: me ex hac infirmitate sanum evasurum, & adhuc aliquam.

quamdiu Crucem Christi portaturum. Dein horâ octavâ abire volens â me, propius ad lectulum accessit, utrâque manu tempora mea attigit, & caput meum sacrâ cruce signavit; quâ ego cum consolatione interna singulari, fiduciaque in DEO, & Viri sanctitate, exceptâ, statim notabiliter melius habere cœpi; paulo post obdormivi, & nocte totâ suavi somno transactâ, manè, omni ardore & dolore capitis liber surrexi. tullis cum gravibus dorsi doloribus notabiliter caput minui, & paucis diebus post, malum utrumque se perdidit, nec ab illo tempore quidquam reliquiarum doloris ejusmodi sensi. hæc ego illis diebus annotavi, & ita omnia contigerunt, licet ea coram Medico, qui suis medicinis sanitatem meam adscripsit, subticuerim. Wenceslaus Hermannus.

Deciderat anno 1642. unus è Tyronibus, Christophorus Mitschke, ad subjectam fossam 20 cubitos profundam Brunæ, ex ambitu altiore in cellarium futurum, jacuitque exanimi similis. ad quem effatus P. Martinus : DEUS, inquit misereatur tui. mox venam aperiri jussit, & incolumem reddidit. Sanctè, ut loquimur, affirmavit Georgius Senel Coadjutor Noster, jam, & eo tempore, quo R. P. Martinus Stredonius ultimùm Brunæ infirmabatur, Apothecarius, gravissimis dentium doloribus, per plures an-

nos se laborâsse, & repentinè liberatum esse, cùm collectum strophio sanguinem Patris Stredonij genis suis post plures annos ab ejusdem morte applicuisset; itaque secum actum esse sub applicatione strophij agebat, quemadmodum discutitur ac dissipatur formicetum, malo illo in mille velut formicas diviso ac penitus dispulso.

Jam ad Umbras veniamus. Cùm ex officio Provinciam Bohemiæ moderaretur, sciverat de suorum morte, antequam nuntiæ mortis litteræ appulissent. agebatque modestè, nihil novi sibi esse, cum Umbris agere.

Rogatus fuerat à germano suo P. Andrea, quid de Matre sua sentiret, verùmne diceretur, visam sæpius domi suæ post mortem? Respondit incunctanter, Matrem suam aliquo tempore in Purgatorio fuisse, quòd ex aliqua incuria reddidisset abortum.

Incesserat P. Martinum aliquando Sacri tempore, desiderium rescindi, quid in altera vita cum amicissimo sibi P. Georgio Sigismundi ageretur? & mox audivit vocem: *Dextera Domini exaltavit me.*

Postquam sollicitè curâisset piè defuncto Patri Philippo Streit Elogium Vitæ religiosè exactæ confici, defunctus Patri Martino sese noctu videndum exhibuit, agens operosè gratias pro honore sibi impenso, & Deo in servo suo

fuo laudato. Quod ipsum P. Martinus clarè narravit, voluitq; Elogio Patris Streit adjungi.

Proprio chirographo R. P. Andreas Schambogen reliquit, audivisse se ex ore Patris Andreæ Duboison, viri apprîmè Religiosi, Melchiorum Reichel Coadjutorem Societatis, Pragæ Cœcum, pridie mortis, quam obiit peste correptū Anno 1649. curâsse sibi ægroto ad colloquiū advocari ipsum P. Duboison, & aliquos alios Nostros, inter quos fuerat Leonardus Spatz Coadjutor; illisque narrâsse somnium vivacissimum quod habuerat. se nimirum mortuum venisse ad terribile Purgatorium; post dies quinq; mortuum etiam fuisse P. Provinciale Stredonium, venissèque ad Purgatorium ac dixisse: Charissime Melchior, quid hîc agitis in Purgatorio? expedite vos & mecum festinate in cœlum. seque mox cum ingenti animarum turba secutum fuisse Animam P. Stredonij ad Gloriam, & subito expergefatum. Respondit somnio eventus. Melchior ille, obiit quinque diebus ante P. Stredonium. ille Pragæ, hic Brunæ, cùm eo tempore Pragæ, nè minimo rumusculo notum fuerit, P. Stredonium ægrotare.

CAPUT XXVII.

Pulchra Doctrina P. Martini de Bonæ
ac Malæ Mortis differentijs.

Um sensim appropinquare dissolutionem suâ à corpore notaret, & verò etiam prædiceret, scribebat Vir humillimus, ad amicos suos Patres, quibuscum arctior vixit, ut documenta sibi ad bonam mortem subeundam communicarent. Magister potiùs à discipulis instructionem postulabat ex animi demissione, cùm quoad viveret, semper se ad bonam mortem præpararet, & modo quidem ut subjungimus, cuivis ad imitationem dignissimo. Definiebat ac distinguebat Mortem variam, bonam & malam. inter hanc utramque, multiplices esse Mortes bonas & multipliciter malas. Mortem Naturalem ajebat esse, subjectum artis quod formatur, & bonum fit per præsentem Divinam gratiam; malum verò per gravem offensam DEI atque culpam. Mors ea cùm certissima sit, & inevitabilis, hora verò ejus sit incertissima, nullum vitæ nostræ momentum gratiæ vacuum, & bene moriendo ineptum esse decet. Mortis claves ac potestatem, cùm solus Vitæ
Largitor

Largitor ac rerum omnium Conditor, Moderatôrque ac in solidum Dominus possideat, nemo ejus injussu statuere de ea quidquam potest, neque debet. Genera & modos Mortis Divina sola Providentia distribuit ac dispensat; ab ea proinde modi moriendi qui displicent, deprecandi; qui placent, postulandi; & quos illa nobis decreverit humiliter ac reverenter acceptandi. Bene mori, est, transire per mortem naturalem ad vitam gloriæ beatam, immortalē & æternam, cui vitæ, tanquam tabulæ mors nexus est, cardo gratiæ; quo perditō, perijt nexus & tabula. Malè mori est, per mortem naturalem præcipitari in æterna mala & spoliari in æternum fruiione Summi Boni, ruinam causante offensâ DEI atque culpâ. Bene moriturus vacare debet omni gravi culpâ, & abundare gratiâ; illa autem vacabit, si admissam pænitando, & DEO propitiando evacuabit, & non consentiet in admittendam. abundabit istâ; si eam ambiat, si limen misericordiæ Divinæ ejus causâ non terat solùm obiter, sed pulset etiam importunè & constanter; si obtentam æstimet, ac conservet, conservatam quotidianis augeat incrementis, auctam invariabili perseverantiæ dono stabiliri procuret, ac firmari. Hæc principia & præcepta, ut fructuosa fierent & observatu facilia, subdivisit subjectum artis memoratæ,

Y

trifari-

trifariam. In mortem videlicet, Bonam, quæ sit: 1. Læta. 2. Secura. 3. Fervens. 4. Tranquilla. 5. Æquanimis. 6. Humilis. 7. Pia. In mortem malam, quæ est 1. Bruta. 2. Elata. 3. Intricata. 4. Lutulenta. 5. Amara. 6. Furens. 7. Desperata. In mortem denique mediam, quæ sit 1. sivè improvisa sivè prævisa. 2. brevis vel longa. 3. placida vel violenta. 4. sicca vel cruenta. 5. pauper vel opulenta. 6. mitis vel acerba. 7. ignobilis vel honorata.

Declarabat autem mortem esse *Latam*, eam, quam morientes hilariter obierunt, ut D. Joannes Evangelista in sepulchrum tanquam in lectulum se demittens. D. Theodorus Martyr, *Benedicam Dominum in omni tempore, decantans*. Bernardinus Senensis, & Vincentius Ferrerius, uterque ridens. Venerabilis Beda: *Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto* modulans.

Securam verò eam, in qua nihil timoris appareret. Qualis erat D. Hilarionis: *Egredere anima mea quid dubitas? Septuaginta prope annis Christo servivisti, & mortem times?* seipsum animantis. Divi Martini: *Nihil in me funestere peries, Abratia me sinus excipiet*, Sathanæ insultantis. Divi Ambrosij, *Nec mori timeo, quia bonum Dominum habemus*, astantibus confitentis. D. Augustini ad mortis nuntium: *Non erit magnus magnum putans, quòd cadunt ligna & lapides, & ligna moriuntur*, philosophantis. Fer-

CAPUT XXVII. 171

Ferventem : autem eam , quæ in fortiter agendo pro DEI gloria evenisset. qualis erat D. Stephani Hierosolymis disputantis. D. Timothei adversus Dianam Ephesi declamantis. D. Ignatij in Romano Amphitheatro bestias adversum se provocantis. D. Cypriani coram suis Carthaginesibus , dicto super sententiam Persecutoris , *DEO gratias* , generosè pro Christo caput securi subijcientis.

Tranquillam dixit perturbationibus vacuam , qualis erat D. Pauli primi Eremitæ in oratione defuncti ; Divi Athanasij post multas jactationes in sede sua decedentis. S. Joannis Eleemosynarij ad Regem Regum se vocantem , quietissimè proficiscentis. D. Paulini Nolani : *Levavi oculos meos in montes* , placidissimè moriendo pronunciantis.

Æquanimem & voluntati Divinæ conformem , qualis erat : cum *Gloria tibi Domine de rebus omnibus* , in exilio occumbentis Chrysostomi. Et in Catabulo , seu publicorum jumentorum stabulo Pontificis & Martyris Marcelli ; post prolongatas ægritudines magni Gregorij , & decantantis in custodia : *Omnis Spiritus laudet Dominum* , Coelestini.

Humilem qualis erat D. Francisci Assisiat , post lectam Passionem Dominicam ex D. Joanne , pauperrimè in nudo solo decumben-

tis. Et : *Voce mea ad Dominum clamavi*, perorantis. Divorum Anselmi & Caroli super cilicio & cinere morientium ; & B. Ferdinandi Magni Castellani Regis , qui æger in Templum delatus Regia ornamenta DEO humillimè restituit & æternam lucem ab eo precatus, cilicio indutus , & cinere aspersus mori voluit.

Piam denique & devotionis plenam ; qualis erat plerorumque omnium Sanctorum , & inter eos laudati à D. Gregorio Servuli, inter Psalmos & cœlestia cantica exspirantis. Divi Ludovici Gallix Regis per : *Introibo in Domum tuam, adorabo ad Templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo*, æternam beatitudinem inchoantis ; & impiè interfectorum inter piè sacrificandum D. Clementis Ancyranı, & D. Stanislai Cracoviensis in Altari , & in oratorio fraternâ manu enecti, Divi Wenceslai.

Ex adverso malas inter mortes : *Brutam* censerı voluit eam, quæ sinè cognitione aut memoria , cultûque DEI contingeret ; qualem obeunt Infideles & Athei , qualêmque in Mundi sapientibus ijs damnavit Apostolus, qui cùm DEUM cognovissent , non sicut DEUM glorificaverunt, nec gratias egerunt. Ad quorum classes pertinent omnes ij, qui morientes nullam de DEO habent cogitationem salutarem.

Elatam verò, quâ decedunt superbi & ambitio-

bitiosi; ut filij Core, Dathan & Abiron, Abfolon, Aman, & qui se DEUM appellari fustinebat, Herodes.

Intricatam autem, quam obeunt curis secularibus, & temporalibus negotijs cogitandis, etiam tunc occupati, cum earum oblitos, DEI potiùs memores esse oporteret. Qualis fuit ille Evangelicus horreorum dilatator. & Chrysaorius apud D. Gregorium postulans inducias usque manè, nec impetrans.

Lutulentam, quâ extingvuntur voluptatibus immerfi, cum ebrio Amon primogenito David, Balthasare Babylonico, Evangelico Epulone, Udone Magdeburgensi infelici Præsule.

Amaram, quam experiuntur illi, qui odia, invidias, hostilitates, cum vita finire omittunt, sed ea continuanda, & ob id etiam luenda ad æternitatem secum transferunt.

Furentem, quâ pereunt in flagranti crimine Iracundiæ occumbentes, quales sunt, duellantes, rixantes, conviciatores, aut mala proximis machinantes.

Desperatam denique, quâ infelicissimè tolluntur, qui DEI bonitate & misericordiâ contemptâ, converti ad eum nolunt, & cum Caino majorem suam esse iniquitatem quàm quæ venia tolli possit, contendunt, vel cum Juda Iscariote, ejusque sequacibus, laqueis, præcipi-

tij, aut alijs violentis vitam sibi eripiunt, aut clausum sibi cœli ostium infernum apertum edicunt, aut traditos se jam atro satellitio, aut cruentis infernalibus bestiis lamentantur.

C A P U T XXVIII.

Qualiter Bonam Mortem per decursum Vitæ, sibi precatus fuerit.

Bonam sibi, & ex bona omnes illas mortes precabatur P. Martinus, quas etiam, ut videbimus, felicissimè obtinuit à DEO. Quod enim eleganter ascetico spiritu distinxit, hoc praxi per vitam constanter usurpavit.

Latam ergo mortem precari sic est aggressus, & quidem hanc die Dominico, reliquas sequentibus ferijs. circa eam verò sic occupabatur. Ubi negotijs Regularibus finem faciebat signum capeffendæ quietis, ad se ingrediens, & secum habitans, ità animam alloquebatur:
Hunc tibi crede diem mea mens luxisse supremum.
 Repetit te ab hoc corpore, cui precariò concessa eras, legitimus possessor DEUS. & de corpore quidem frater mortis somnus, & sarcophagi propinquus lectulus, quid acturi sint per ingruentes istas tenebras, ipsum viderit. Tibi
 autem

autem quomodo rationem tuorum in corpore gestorum reddas, est providendum. Eamus sanè, & adoratâ DEI Providentiâ, conscientiâ nos sistamus, & ab ea reprehensibilia in nostris cogitatis, dictis, factis, omisissique & infectis animadversa exquiramus. Quod maculosum aut defectuosum, alitèrque nobis noxium indicarit, cum ea ad thronum misericordiæ sinè mora accurramus, & ut ibi sanguine Salvatoris emundetur, ex meritis ejusdem suppleatur, & immensa DEI benignitate, quàmprimùm justificetur, evincamus. De nostro etiam satisfactio, quam tempus admiserit, continuò adjungatur. Castigetur cogitatio reprehensione, detestatione, confusione; cor contritione. Dicta & facta ac infecta, similiter in se, ac in causis, à quibus prodierunt expientur, & quæ membra sive oculi sive lingua, sive manus servierunt iniquitati ad iniquitatem; luant statim poenas voluntarias conciliandæ justitiæ. Hinc ad sacrum Poenitentiae Tribunal, ultimùm absolvendi prosterneamur, & à S. Matre Ecclesia magno isti nostro & periculoso itineri viaticum, imminenti quæ luctu & agoni Sacrae Unctionis extrema auxilia humillimè postulemus, & tandem dexteram ardenti Sacro Cereo; fidem verò ac fiduciam nostram Diviniore flammâ luculentiorē, quàm unquam aliàs instruamus.

Perfe-

Perfectis ritè his omnibus, & obtento aliquo de præsentè Divinâ gratia argumento, subijciebat: *Nunc letus moriar Domine DEUS meus, quia inveni gratiam in oculis tuis. Nunc dimittis servum tuum Domine, &c. Letatus sum, &c. Te DEUM laudamus. In manus tuas Domine commendo & repono spiritum meum. Quem si retenturus sis deinceps, sis benedictus in æternū! si vitæ producendæ redditurus, sis iterum benedictus in æternum! Pro eo tamen loquar ad Dominum DEUM cūm sim pulvis & cinis. si ità placitum est antè te, & si inveni gratiam in oculis tuis. da mihi mortem Letam & finem perfectum, Domine Deus omnipotens. Quanta audivimus & videmus erga dilectos servos tuos, ex militantis hujus Ecclesiæ Castris adducendos clementiæ & beneficentiæ argumenta! Fuerunt qui ab Unigenito Tuo visitati, animati, recreatique sunt! Fuerunt qui ab ejusdem sanctissima Parente lustrati & peruncti, angore animi, & corporis cruciatu expediti ab hoste maligno, vel insultante, vel insidiante liberati. Fuerunt, qui frequentiore Angelorum ministerio, quàm valetudinariorum officijs sunt adjuti; qui ab eisdem delato sacro viatico sunt reffecti, ac in tentationibus ad victoriam roborati ac defensi. Fuerunt qui Sanctos Apostolos, Martyres, & Confessores, medicos, consolato-
 res,*

res, viæ ad æternitatem comites sunt experti. Fuerunt qui ad Sanctarum Virginum choris in cœlestia cantica audienda sunt invitati! Minor ego sum & indignissimus beneficijs tantis. pro eis tamen, & magnificæ tuæ gratiæ, venerabundus gratias ago, eamque Sanctis tuis, quos ita mirificasti reverenter gratulor. Sufficit mihi, quod alioqui merui, si me non proijcias à facie tua, & Spiritum Sanctum tuum nè auferas à me, qui me bonus deducat in terram rectam, & adducat in montem sanctum tuum, & in tabernacula tua.

Feriâ 2. Eodem modo se exercebat, nisi quodd obtentâ Divinâ gratiâ pro *lata*, *securum* se mori pronuntiaret, & Psalmis memoratis alios substitueret, securitatem, spirantes. Videlicet: *Inte Domine speravi* 30. *In Domino confido* 10. *Ad te levavi animam meam.* 24.

Feriâ 3. Similiter agebat se libenter mori subijciens Psalmum 41. *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes.* & 93. *Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum.* & 96. *Fundamenta ejus in montibus sanctis.*

Feriâ 4. Cùm tranquillam Mortem peteret, præmittebat: *In pace in id ipsum dormiam & requiescam.* Psalmum 39. 15. & 17. *Expectans expectavi.* *Conserve me Domine.* *Diligam te Domine.*

Feriâ 5. Usurpabat : Fiat voluntas tua cū Psalmo 22. 26. 45. Dominus regit me; Dominus illuminatio mea. DEUS noster refugium & virtus.

Feriâ 6. In spiritu humilitatis & animo contrito. cum Psalmo 76. 56. 97. Voce mea. Misere mei, quoniam in te confidit anima mea. DEUS DEUS salutis meæ, decurrebat.

Sabbato. Introibo, inquit, in Domum tuam in holocaustis. additis Psalmis 122. 125. 37. Ad te levavi oculos meos. In convertendo Dominus captivitatem Sion. In conspectu Angelorum psallam tibi.

Alterâ Hebdomadâ, quâ malam mortem deprecaturus erat, vivacissimè imprimis eandem apprehendebat, cum consequente infinitate malorum. & cū diem Dominicum transgisset, cum frequentiori DEI memoracione Brutam Mortem averfans ac deprecans canebat: *DEUS DEUS meus ad te de luce vigilo. Feriâ 2. præmissis per diem humiliationibus orabat: Domine non est exaltatum cor meum. Feriâ 3. contra Intricatam opponebat Psalmum 14. Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo? Contra Lutulentam Feriâ 4. Salvum me fac DEUS, 68. Feriâ 5. contra amaram Psalmum 5. Verba mea percipe Domine. contra Furentem Feriâ 6. Psal: 131. Memento Domine David Sabbato contra Despe-*

Desperatam, Psalmum 61. Nonne DEO subiecta erit anima mea?

*Tertiâ denique Hebdomadâ in ea mortis genera, quæ media, sive Indifferentia superius appellata fuerunt, bona effecturus, perfectissimam sui abnegationem, & plenissimam voluntatis suæ in manus & arbitrium DEI resignationem exercebat. Et cum earum electionem à DEO sibi proponi imaginaretur, humillimè ignorationem delectionum prætendens, determinationem Domino relinquebat. & in 1. quidem exemplo Christi usurpans, *Verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu vis Pater.* In 2. cum Davide: *Paratum cor meum, Paratum cor meum DEUS,* acceptare videlicet, quod tu decreveris. In 3. cum Heli: *Dominus est, quod bonum est in oculis suis, faciat.* In 4. Cum Joab: *Dominus faciat, quod bonum est in conspectu suo.* In 5. cum Judith: *Secundum voluntatem suam, sic faciat nobiscum misericordiam suam.* In 6. cum Juda Machabæo: *Sicut voluntas fuerit in cælo, sic fiat.* In 7. Cum Ecclesia: *Pater noster, fiat voluntas tua, sicut in cælo & in terra.**

Vides mi Lector, quanta in hoc viro lucis sublimitas, & accuratio per vitam ad subeundam illam aleam æternitatis! quantum Viri sancti, pro puncto illo periculi pleno solliciti fuerint! Vides, inquam; quid P. Martinus, DEI

180 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

semper & coeli memor in suis cogitationibus & conatibus voluerit, ut tandem bonam ac beatam mortem, de qua pauculi non magnopere laborant, assequeretur! Qualiter autem in ipso mortis articulo se gesserit, qualiter cursum vitæ finierit, qualiter aleam æternitatis jecerit, adverte atque idem conare.

C A P U T XXIX.

Suprema ægritudo & Pia Mors Patris Martini.

Non dissimilis integerrimæ vitæ occasus fuit. quem P. Martinus tam certâ notitiâ prævidisse animo, quâ diutinâ præparatione faustum sibi ac beatum adornasse visus est. Nam iterum ac sæpiùs disertè asseruit, Anno seculi Quinquagesimo, eodemq; Jubilæo (quo lætam reflorescentis Pacis & Reip. Christianæ faciem Orbi refulsuram piè ominabatur) minimè se futurum superstitem. ad proximè imminentem Convantum Generalem nonum, in Urbem se non iturum: hæc & illa, quæ nominabat, Provinciæ Collegia; se ampliùs non visurum: Brunam se se ad sepulchrum paulò post profecturum, ibiq; ossa sua depositurum. Postremo vitæ suæ mense, ante omnem gravioris morbi suspicionem, pro

pro familiari colloquio piave lectione quotidie, solum de gloria coelesti, gaudijs Paradisi, felici aeternitate, statuque Beatorum in Patria, tractabat. In Collectione annua, cui ante semestrem vacabat impensius, accuratas pro vita aeterna Rationes componendas, unice cordi infixas habuit. Erat hoc insuper rarum ad beatum obitum dispositionis paradigma illustre. Ultimo ab Quinquennio proripiebat ipse se noctibus prope singulis estrato, & ante DEIPARAE Virginis Imaginem in genua provolutus, statum hominis moribundi in seipso vivam meditatione exprimebat. mox in spiritu ad fores Misericordiae Divinae accedebat supplex, & mortem peccatorum pessimam deprecatus, bonam ac pretiosam Mortem Sanctorum DEI, sibi donari enixissime flagitabat, illud cum affectu ingeminans: *Rex meus & DEUS meus: Dona mihi animam meam pro qua oro, & beatam ex hac vita migrationem, pro qua obsecro!* Hunc in modum tempus Resolutionis suae avidè praestollantem, deque provincia quam tunc secundò administrabat, rectè ordinanda, cogendamque propediem Congregatione Provinciali operosè sollicitum, laboribus ac itineribus insigniter fractum, tabidamque tussi secundum pulmones exulceratum, phthisica tandem febris, eaque cum crebra syncope tertiana duplex, Tertiò Idus Augusti aggressa est,

tenuitque lectulo doloris affixum consequentibus diebus omnino quatuordecim.

Prolixum hîc foret Ephemerides texere, & singillatim recensere piè sanctèque dicta, gesta que ab ægroto his diebus; quos ipse sibi ad perpoliendam Virtutem, ad fructum ferendû, in patientia, ad dandum D E O gustum, ad exhibendam ejus Justitiæ plenam satisfactionem, magno D E I munere sibi concessio gratus agnoscebat, & lætabatur. Altero mox ægritudinis die Sacrosancto Christi Corpore, ceu Viatico in Domino morientium, inusitato pietatis fervore vesci cœpit, eandemque postea devotionem continenter & assiduè ad ipsum usq; diem obitûs servavit. Et licet primo triduo adduci nō potuerit, ut ad solatiû in loco ubi decumbebat Sacrificium offerri pateretur, quod diceret ejusmodi privilegium solis magnis Prælati convenire, se pauperem Religiosum velle in sancta humilitate permanere, & virtutem Sacrificij è vicino Templo per pia desideria attrahere: cessit tamen deinde pietati, ut illud ipsum quo ad supervixit, libenter admitteret quotidie. Officio Divino vel invitâ vi dolorum, ex toto aut saltèm ex parte in dies faciebat satîs religiosissimè: statâ meditandi seseque colligendi intervalla temporis servabat perfectè; neq; ulla nocte quieti se dabat priùs, quàm Sanctos omnes
ex ordi-

ex or line Litaniarum affectuosissimè invocâset, unâmq̃ue paginam ex Imitationis Christi Libello & Sanctis Hagiophilæ affectibus prælectam, cum magna cordis teneritudine ponderâset. Binis diebus Dominicis per omnia Brunæ pulpita Concionatorum, expetiijt suffragia pro ægrota quadam Persona Religiosa (seipsum denotans) ut miseratione Divina, beatam ex hac vita migrationem adipisceretur. Causam insolitæ petitionis rogatus, respondit, velle se hoc qualicunque exemplo suo, Ecclesiæ pro Infirmis preces implorantis, morem sanctum atque usum comprobare, & ineptam elidere per-
 svasionem quorundam putidè existimantium dedecere Religiosos precibus secularium commendari. Præter crebras reconciliationes Sacramentales, maturè instituit generalem Exhomologesim, ut etiam hac in parte (quemadmodum aiebat ipse) non deesset officio probi Christiani & boni Religiosi. Illâ peractâ, Christi è cruce pendentis Effigiem adferri petijt, coram qua mellifluos Divi Bernardi singula Christi membra salvere jubentis Rhythmos prolixis & amorosis affectibus solidæ horæ spatio pronunciavit.

In decursu morbi sibi ad extrema præsentissimus, eâ fuit Religione & Resignatione in DEUM, eâ fortitudine & patientiâ in dolores, eâ
 submis-

submissione & mansuetudine in omnes, ut earum virtutum exempla similia se non vidisse unquam, sanctè fassi sint, qui ægro constanter adhæserunt. Certè dum humi sibi strato lectulo in horas prope singulas conceptis verbis DEO grates dicebat, pro beneficio *Nobilis* Creationis, *Preciosæ* Redemptionis, & *sanctæ* Vocationis: dum orabat centies per amaritudinem mortis Christi, suæ sibi mortis acerbiter dulcorari: dum agonem suum Misericordiæ Divinæ, ejusque Matri instanter commendabat: dum cœlestes spiritus, & Primos decem Patres nostros (primum Christi ad roborandam Ecclesiam Manipulum) supremæ luctæ suæ Auxiliatores advocabat: dum obsecrabat identidem conferri sibi in hac vita Gratiam consummatam, & in æternitate Visionem DEI beatam: Angelo humanâ carne induto & ægrotanti apparebat similior, quàm homini!

Postquam expetitæ sæpius Sacræ Unctionis factus est compos, fractâ voce, clarâ tamen, & pijs lacrymis distincta, egit gratias pro duplici beneficio, eoque prægrandi, quod ei utraq; Mater, Ecclesia & Societas, contulisset; illa per (vasa Gratiae) Sacramenta, sibi administrata; hæc per maternam dulcedinem, quâ sese per omnes virtutum, doctrinarum, & officiorum gradus amantissimè deduxisset.

Solatia deinde sua, quæ in Morte haberet, patefecit. *Primum* quidem, quodd videret sibi, ut aiebat, centuplum reddi illius charitatis, quam ipse ægris nostris solitus fuisset ubique impendere. *Secundum*: quodd, si unquam aliàs, nunc certè haberet voluntatem suam cum Divina conjunctam, & in illa perfecta voluntatis resignatione & conformitate, haberet fundatam certam spem suæ salutis æternæ. *Tertium*. quodd Superiorum suorum voluntatem fecisset in omni tempore. *Quartum*. quod non meminisset se ullum mortalium voluisse unquam ex proposito aut scienter premere vel affligere. *Quintum*. quodd conatus fuerit coram & cum DEO ambulare, fideliter exequendo ea, quæ spectant ad Cultum Divinum. *Sextum*. quodd illum DEUS exercuisset à morbis, itaque docuisset ipsum modos, piè se consolandi in doloribus & molestijs morbi, ambulando per Christi vulnera, & mendicando misericordiam & gratiam ab singulis Angelorum & Beatorum Choris. *Septimum*. quodd à Beatissima Virgine DEI Matre, ab ipsa infantia mirabiliter fuisset educatus, ejusque vixerit Clientulus. *Octavum*. quodd florem Virginitatis, speraret se illaturum sepulchro illibatum. *Nonum*. quodd moreretur filius S. Matris Ecclesiæ, omnibus extremis Sacramentis ab ea ritè

munitus, & ut ipse agebat, *Regiâ mamillâ* Ecclesiæ lactatus, tot alijs in Infidelium sylvis relictis. & filius S. Matris Societatis, à qua materna prorsus pietate fatus & promotus fuisset, per omnes litterarum, doctrinarum, virtutum, officiorum gradus.

Dictavit deinde Rectori Collegij (Reverendo Patri Andrea Schambogen, charissimo suo in spiritu filio) formulam verbis ac sensu gravem, ex qua deinde, vitâ functi nomine, palam in Triclinio pro erratis veniam postularet Declinante tandem in vespertinum die 25. Augusti, æger è dolore, velut sopore excitatus, ubi se toto corpore frigidum, & velut absumpto humido radicali marcidum sensit, alacri ac læto vultu de imminente fatali & ineluctabili hora, adstantes ultro monuit, petitâque pelvi, manus ac faciem abluit, ac fatiscens corpus, ad vegetam alacritatem excitare conatus fuit. Tum quasi ei tempus, modumque moriendi DEUS dedisset in manus, accenso pro more Cereo, ritè secum præeunte recitari iussit Commendatitias animæ emigrantis, preces Ecclesiasticas; utque eadem à reliquis Domesticis per Templum ac Sacellum distributis, ad initium singulorū mortualis iteratò dicerentur, amanter postulavit & obtinuit copiosè. Quinque ipsas horas ducebat lethales anhelitus, & voce præclusâ

clusâ, præsentî semper animo ac vultu in Salvatoris imaginem defixo, (quam notabili tempore vivacibus adhuc oculis ejusdem, egomet præferebam) ea omnia dabat signa, de quibus antea convenerat, cupere se & absolutionis postremæ beneficium, & participationem Indulgentiæ plenariæ, & piorum affectuum inspirationem. Quod ubi ei fortiter luctanti præstitum, & oratio sinè intermissione facta fuisset à Nostri ab eo, ultimum actum cum insigni præsentium ædificatione transegit. Post sonora enim suspiria & vocem validam, ut olim S. Callius Episcopus (quod Georgius Magnus refert) Christum expirantem imitatus, totâ facie decorè inflammatus, erecto aliquantisper capite, reliquôque corpore, obversæ Cruci velut obviaturus, utramque manum (quarum alterâ implexam Corollam precatoriam, alterâ Sacrum Cereum gestabat) ad pectus sensim ac modestè decussans tracto suspirio placidè expiravit, horâ post noctis medium primâ, ad diem Augusti 26. mansitque corporis vultus ad venustissimam Modestiam compositus, viventi quàm mortuo similior.

Sepultus est in Templo Nostro Brunensi ritu Societatis consveto, habuitque sepulturam celebrem & Prælatorum & Procerum frequentâ, opinionem sanctitatis de ipso conceptam

188 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

palàm contestantium, plurimùmque Civitati gratulantium, quòd ejus Viri corpus haberet Inquilinum, cujus potissimùm precibus, meritis, & sapientissimis consilijs, in ea quam quadriennio antè pertulit, obsidione hostili, secura atque immunis perstiterat.

Parentavit in Procerum & Prælatorum frequentia Reverendissimus Dominus, Serenissimi Archiducis Leopoldi Guilielmi, Episcopi Olomucensis Suffraganeus, Episcopus de Miutino. desumpta ex mortuo facies, secutàque paulò post nonnulla miraculi famam & speciem habentia, ex ejusdem Iconis applicatione. dolores capitis ac vertigines depulsæ, bis podagra Illustrissimo Domino Joanni Jakartorosky Sub-Camerario, Viro de Moravia optimè merito ejecta. Restituta sanitas capitis, apostemate laboranti Illustrissimæ Dominae Zarubianæ pulsæ febres. R. P. Andreæ Schambogen destituto à Medicis Gitschinij Anno 1651. in Junio, post factum per ejus merita votum. & (quod primum commemorare oportuit) redditæ vires uni languenti à jejunijs & orationibus commendatæ Matronæ, dum jacentes intrà tumbam corporis Reliquias, cœlesti odore afflata, Rosario attigisset.

CAPUT XXX.

Sensus & Elogia variorum de Patre
Martino.

Icet universim ab omnibus pro Sancto conclamatus fuerit, quoad vixit P. Martinus noster : operæ tamen precium existimavimus , aliquorum sensus in particulari de ipso exprimere , ut tantò magis virtus Viri prodeat in apricum.

Augustissimum Ferdinandum III. securum de Bruna minimè capiendâ , licèt fortissimè insultibus Gothicis & Transylvanicis quateretur , fuisse diximus , quod ejusdem Sancti, ut aiebat, Viri meritis , persvaserit sibi conservandam in postestate Brunensem Civitatem.

Excellentissimus D.D. Ludovicus de Suches, Turcarū ex parte Domitor, & Brunæ contra Svecos Conservator, in obsidione Brunensi, reclinatorium suæ fiduciæ, imò & consolationem in periculosa Martis alea, secundum artem Militarem habuit in Patriarcha illo, rebus & eventibus sublunaribus majore, quemadmodum hoc nomine Patrem Martinum vocitabat. Et quia idem Excellentissimus Heros rogatus

190 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

â me Viennæ nuper, quam habuisset de Venerabili hoc Viro, magni ponderis auctoritatem scriptioni meæ addidit: litteras ejusdem ad R. P. Rectorem Brunensem Matthæum Zeidler, hoc in negotio dabat, fideliter refero & infero, quæ sic habent.

Reverende in Christo Pater.

Posteaquam Anno 1645. Hradistio ad propugnationem Brunensis Civitatis, (cujus mihi curam & Commendam ut ajunt, Dominus Baro de Schönkirch cesserat) contra Svecos, assumptus eram, nactus fui occasionem innotescendi R. P. Martino Stredonio Collegij Rectori. Hujus Viri virtutem & exemplarem Vitam, ita mox suspexi, ut conversationem & ingressum familiaritatis sæpius captaverim, secundum graviores occupationes meas, quas victoriosus eo tempore ad Jankoviam Svecus (die nisi fallor 5. Martij ad annum 1645.) occupatâ Moraviâ, & cis Danubium Austriâ, per cceptam obsidionem Brunæ, tutelæ meæ commissam, ab initio Martij ad 23. Augusti mensis insigniter facessivit; quanquâ Numine propitio, ita virtute ac magnanimitate propugnantium fractus fuit, ut licet duo Exercitus ad infringenda & subjuganda moenia, (victoriosus nimirum Svecicus & conjunctus

Etus Pakoczianus) grandibus bellicis machinis, quæ globos 40. librarum eructabant, instructi, obvia quæque obstacula, Urbis & Arcis quaterent, nihilominus vires omnes suas militares necquicquam proficere, sed hebetari adverte-rit. Cui certè, in resistendo, virtuti, robur addidisse videntur, ferventes Patris Stredonij preces & jejunia continuata, quibus Cœlo pro tutela & securitate obsessorum, vim inferebat adeò, ut Hostis ipse adhibito quovis Martio conatu ac periculis injectis, inconcussam & infractam animis Civitatem, de tutela Divina quidpiam spirantem, denique, observârit. Defensionis illius tempore, quodcunque minimum à gravioribus occupationibus intervallum habui, visitationi & colloquio cum Patre Martino attribui, semperque ab eodem malaciam & securitatem animi reportavi. Qui sicut amorem ac æstimationem meam, singulari affectu præferebat, ita omnes errores sectæ meæ Calvinisticæ (quæ in hæresi adoleveram) magnâ dexterritate ac discretionem attrectabat. primusque fuit, qui opinionem meam, quam de secta huiusmodi tenueram, in dubium vertit. Unde illi Viro primas conversionis meæ, secundas tribuo Reverendo Patri Georgiæ Pellingæ ab eodem substituto, celeberrimo aliàs Ecclesiastæ, quem in Castris mecum habueram, retenturum.

192 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

turûsque fueram, nisi Clatoviæ in itinere militari vivere desisset. Et licet in animo concluderim primam meam Catholico ritu Confessionem eidem Patri Stredonio instituere, ab eoque velut notoriè Sancto benedictionem pro futura vita excipere: quia tamen Pragæ evocatus & in Provincialis munere distentus Pater Martinus adesse mihi non potuit: coactus fui R. P. Carolum de Grobendanque pro hoc pietatis actu Znoimæ deligere.

Atque hæc habui quæ Reventiæ Vestræ de P. Stredonio informationis gratiâ, referenda judicavi. Et sicut adeo exemplarem vitam duxit, ut nullus dubitare possit, quin Sanctorum coronæ in cœlo sit adlectus, ità pro mea parte, nullam Considerationem habeo, ut non ejusdem preces Sanctorum more implorem, quibus mihi Divinam misericordiam promereatur. Pro mnemosyno verò tam illius Effigiem, quàm aliquorum beatæ memoriæ Patrû ex veneranda Societate, apud me ac meos posteror, diligenter servare ac venerari non intermittam. Viennæ 12. Aprilis, 1671.

REVERENTIÆ VESTRÆ

Studiofissimus

Ludovicus de Souches.

Illu-

Illustrissimus DD. Stephanus Comes de Wrbna generosas illas, per medios hostium cuneos, suppetias, quibus pulverem tormentarium Brunæ laboranti paucis militum manipulis intulit, Patris Martini precibus attribuit, & ob hoc ipsum fidele ac generosum Cæsari obsequium ad opportunitatem præstitum, Angeli, Brunæ succurentis, nomen à R. P. Martino accepit. Quem verò sensum Brunensis Civitas de Municipali suo septennali, P. Martino, ac perpetuo tandem à morte inquilino habuerit, hisce tabulis publicis, quarum Transumptum huc transferimus, testari voluit:

NOs Consul & Senatus Regiæ Urbis Brunæ in Marchionatu Moraviæ, Universis & singulis salutem perpetuam & omne bonum.

CUm ea quæ decora majorum gesta, perfectione morū & vitæ integritatem præferunt, non modò præsentī memoriæ colere, verū etiam probæ posterorum sive imitationi, sive recordationi ac solatio commendare conveniat: congruit meritò, ut nos quoque illa quæ ad virtutum præstantiam simul, ac vitæ sanctimoniam spectare censentur & ipsimet partim experientiâ propriâ comperta gerimus, partim à Senioribus nostris virisque alijs omni exceptione majoribus tradita observamus, ad universorum

rum notitiam deducamus, & deſuper in perpetuū robur fidei, publicū veritatis teſtimonium perhibeamus. Nam uberrimum ævo noſtro Orthodoxæ inſtitutionis, & ſacrarum familiarum florem (in quo inclyta Societas Jeſu inſtar roſæ præfulget:) & indè emanantem Divini cultus odorem, Urbi huic Cœlitūs conceſſum Zelo Catholicæ Religionis gaudentes, & ſi tanta quanta DEUS Ter Optimus Maximus in Electis ſuis operari dignatur, exprimere nequeamus; nihilominus: Noſcentes quàm eximijs DEI & Naturæ muneribus, donis, gratijs, moribus, virtutibus & ſpiritūs Sanctimoniam ornatuſ exſtiterit, piæ memoriæ Venerabilis Pater MARTINUS STREDONIUS Societatis Preſbyter, natione Sileſius Glivicenſis, Parentibus Senatorij Ordinis natus; ad requiſitionem & inſtantiam Admodum Reverendi Patris Matthæi Zeidler, ejuſdem Societatis Jeſu Collegij Univerſitatis Olomucenſis pro nunc Magnifici, antè verò hîc Brunæ Collegij & Domûs Probationis Rectoris; fidem facimus & teſtamur: Nobis optimè & recenti ſcientiâ conſtare, prælibatum Venerabilem Patrem MARTINUM STREDONIUM S. M. munere Rectoratûs in hoc Brunenſi Collegio binis vicibus functum fuiſſe videlicet, & in primis ab A. 1627. die 5. Menſis Sept: uſq; ad A. 1629. itidē 5. Sept: poſtea verò ab A. 1641. die 24. Martij,

Martij, usque ad Annum 1646. diem primam Mensis Julij, & sic, tempus ambarum vicium in unum computando, tribus mensibus supra impletos septem Annos, spatio utique probandæ vitæ sufficientissimo Nobis in Urbe ista cohabitasse. Qui licet primitivo officij spiritualis sui intervallo allatam huc de se aliunde sanctitatis opinionem, copiosis virtutum suarum Encomijs ita solidè firmaverit, ut his solitis pensatis nefas & piaculum esset, illibatæ vitæ ipsius memoriam, vel minimâ alicujus dubij labe aspergere, attamen omnia hæc magnificæ laudis specimina in postremo Reſtoratûs sui cursu, novis supervenientibus mirificis facinoribus, non tantum splendidè illustravit, sed etiam apertis Divini Spiritûs misterijs altissimè superavit; Veritatem hujus locupletissimam, vox famæ perennis & Notorietas publica asserunt; Constat namque ipsum intemeratam piam omnique spirituali perfectione eruditam vitam egisse, varias Corporis mortificationes & vitæ austeritatem sustinuisse, illudque fame & siti continuò macerasse ac penes in officium & preces devotas continuò diu noctuque incubuisse, vigilantissimum oculum & sollicitudinem tum de Collegio sibi commissio, tum de salute proximi gessisse, & sacris suis conversationibus, pijs consilijs, nec non illibato vitæ candore &

exemplo ceu morum & sanctimonix norma in-
 fallibili, omnes Urbis incolas plurimum ædifi-
 casse, insuper etiam, quod in vita ejus singula-
 riter considerandum est, Spiritu verè Propheti-
 co claruisse: Dum enim retroacto 1645. Anno,
 mox post cruentissimum prælium & stragem
 Jankoviensem in Bohemia, Svecici exercitus
 Dux Leonardus Dorstensonius, tunc rugientis
 Vandalici Leonis arma per se formidabilia, &
 suppetijs adhuc Transilvanicis fortiter roborata,
 in oppugnatione Urbis hujus, flagrantissimo
 de recenti victoria Marte movisset, eandemque
 horrenda belli industria & hostili ferocissimo
 apparatu invadendam, obsidione gravissimâ
 cinxisset, felix & gratus DEO Vates præmemo-
 ratus Venerabilis Pater MARTINUS STREDO-
 NIUS obsessum inimicâ feritate gregem Catholi-
 cum & Urbis incolas magnanimiter solatus, &
 prædicendo pollicitus est, nè timerent, Urbem
 hanc nequaquam ab hoste immani expugna-
 tum aut occupatum iri, quod ipse rei eventus
 mirificè comprobavit, siquidem potentissimus
 hostis, licet nihil quod ars, vires, & versutia mi-
 litaris requirere videbantur, intactum inten-
 tatumque reliquerit, attamen post diram diu-
 turnamque videlicet 16. Septimanarum spatio
 incessanter continuatam obsidionem omnia
 quæ molitus erat, incassum egit, & re infectâ,
 invi-

invictis obsessis extenuatis extremè tam proprijs quàm Transilvanicis copijs, corrupta, alibi obtentâ victrici laude, castra levare, & dedecoroso recessu obsidionem solvere coactus fuerit. Intra ipsam obsidionem autem, hîc verè pius & carus DEO amicus futura contingentia tam conformi successu prænuntiaverat, ut quotiescunque obsessos in hostem irruere contigerit, is instinctu & dictamine supremo, Victores nè, an victi redituri essent præviderit, & nunquam à scopo veritatis aberraverit. Tanta etiam fervor ipsius & fiducia erga DEUM fuerat, ut imminente toties, quoties vel ante mœnia cum obsessis conflictu, vel validissimo inimici assultu, humi toto tempore prostratus cœlestis brachij auxilium orationibus & suspirijs imploraverat, adeoque hinc & inde congregiente certamine, ipse etiam Athleta Orthodoxus & veteranus Christi miles, strenuo labore, & victrici Gedeonis gladio, utpote à Numine Cœlesti toties exauditus, pugnaverat. Quod si igitur ijs, qui pro patria & ejus conservatione, sive in expeditione, sive partitâ victoriâ in quietate occubuere, perpetuæ gloriæ vita tribuatur, meritò hæc eadem, & omnino Cœlestis sæpè nominato Venerabili P. MARTINO STREDONIO velut indubitato DEI præeunte Urbis hujus

198 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

Conservatori, & totius ab ejus incolumitate, tunc dependentis patriæ impertienda est; Considerando præsertim quod is non tantum uti retulimus, piè, devotè & sanctè vixerit, Christo & unicè dilectæ Sponsæ ejus Ecclesiæ Catholicæ spirituali generositate indefessè militaverit, verum etiam vitam hanc temporalem quum secundò Provincialatûs in Societate munereungeretur Anno nempe 1649. die 26. Mensis Augusti horâ primâ antelucanâ migrando in lucem inextinguibilem, placidè cum æterna comutit, corpus in Crypta ad magnum Altare templi Soc: Jesu reconditum quiescit, & instar speciosissimæ gemmæ, & thesauri pretiosissimi, in præsentem futuramq; Urbis custodiâ interveniente ejus citra omne dubium in Cœlis gaudente anima, devota veneratione custoditur. Hæc omnia uti præferuntur Nos in antecessum nominati Consul & Senatus fide nostra & Sigilli magni infra appressi munimine in perpetuam veritatem corroboramus.

Actum Brunæ 23. Mensis Novembris, Anno post reparatam Salutem, M. DC. LXXI.

Expeditum in Officio Consularis D. Joannis Georgij Mezger à Brisach.

L.S.

Georgius Ignacius Kossinsky,
J. U. D. & p. t. Syndicus.

Sicut

Sicut autem à summis & imis conclamatum fuit de sanctitate vitæ Patris Martini velut indubitata, omnibusque notoria, ita specialissimè Major Nobilitas eundem viventem ac mortuum, venerabunda suspexit; puta in Regno Bohemiæ ceteros inter, Excellentissima Domus Martinitziana, Slawatiana, Sternbergica, Kolowratiana, & plures aliæ: in Silesia, Illustrissima Familia Oppersdorffiana & Wlczkiana, utraque semper Catholica. & hæc quidem Toparchiâ suâ, Natali solo Patris Martini proxima, eo affectu reverentiali complexa est Virum, ut Sacellum memoriæ ac Honori ejusdem construere ac dedicare jam jam voluerit, nisi Divina Providentia & Ecclesiæ Ritus, publicos hujusmodi honores, tantisper latere vellent. Interim Sancto Francisco Borgiae titulum honoris Martinus cessit, & Illustrissimus D. Georgius L. B. de Wlczek, in suprema Silesiæ Curia Assessor, Ducatus Oppolienfis & Ratiboriensis Cancellarius, sic acceptavit, ut Sancto quidem Borgiae (primùm quod scio in Hereditarijs Cæsareæ, Regiæque Majestatis Provincijs) Sacellum erigere aggressus sit; Vitam autem hanc ipsam Patris Martini, luce publicâ per Typum donârit.

Ad domestica Elogia descendo: Admodum R. P. N. Mutius Vitellefcus pro Angelo virum

200 VITÆ R. P. MARTINI STREDONII S. J.

virum habuit, Angelumque (scribens in Provinciam nostram) vocavit.

Quidam è Patribus Nostris quid de Patre Martino, vitâ functo sentirent, scribere ac dicere rogati, hæc attulerunt. Dico me sentire (dixit quispiam Vir cum DEO conjunctus) coram DEO meo, quodd omnis ejus sermo, omne ejus silentium, omnis ejus actio, fuerit plena sanctitate, plena ædificatione. Et puto in ejus actionibus vivum exemplar S. Patris Nostri Ignatij reluxisse, & specialiter ex Divina gratia concessum esse his partibus in hoc Viro exemplari, qualis fuerit S. P. N. Ignatius.

P. Andreas Metsch, Vir magnæ orationis & Apostolicæ prædicationis sic sentiebat: Verus imitator S. Martini, de quo & illud bene dici queat: O beatum Virum, cujus anima paradysum possidet! oculis ac manibus semper in cœlum intentus, hic Vir Angelicus, Apostolicus, mortificatus.

P. Henricus Lindanus, Minister Patris Martini Brunæ Rectoris, ità Laureto ex Pœnitentia scripsit: Intellexi mortem Sancti Patris Nostri Martini Stredonij, cujus obitum cum tanto animi mei dolore intellexi, quanto debbam obitum tam cari Patris mei, & cui me debere tantum fateor, quantum nulli. Sed Sanctus Vir in cœlum abiit, ut certò mihi audeo

deo persuadere, propter summas virtutes quas in illo observavi, toto quadriennio, quo cum illo vixi: & cum Missam pro illo dico, Religioni mihi duco, quasi pro indigente illam offerrem, facio tamen sub conditione, ut satisfaciam obligationi meæ, quam ad illum habeo; & potius ut pro me apud DEUM intercedat, quàm ut pro ipso DEUM interpellem. Amisit Provincia vestra Virum incomparabilem, & quo majorem non credo me vidisse. Faxit DEUS, ut cum illo in cœlo pariter gaudeamus, si non paribus meritis, saltem ut boni filij cum optimo Parente. Elias fuit ipse; nos sumus Elizæi, ut veniat super nos spiritus ejus duplex, Prudentiæ & Amoris DEI.

P. Hieronymus Faber, Rector quondam Wratislaviensis, vir magnæ probitatis & in DEUM fiduciæ, sic ait: Vir omnium horarum, sinè affectûs inordinati aut passionis indicio. sibi severus, alijs benignus. cum DEO conjunctissimus, prudentiâ pollens universali & admirabili, futurorum non omnino ignarus vates.

Pater Ludovicus Schwartz, Vir columbinæ probitatis. Observavi, ait, eum fuisse raræ & profundæ Virum prudentiæ, ac demissionis sinceræ, cum DEO mirificè semper conjunctum, affabilem, amabilem, in colloquijs & congressibus, in Regimine fortem ac suavem

amantemque boni & solatij subditorum, cupidumque ac sollicitum provisorum necessitatum alienarum. Verbo: superiorem talem, qualem S. Ignatius in suis requirit Constitutionibus. Item hominem neglectorem, osoremque sui, boni communis nihilominus studiosum. Virum paucorum verborum apud homines, & linguæ domitorem insignem. multæ verò orationis & pietatis ad DEUM Cœlitæque. Virum, qui bonum animarum promoveret erga proximos foris, quamvis & solitudinem domi in suis urgeret, curaretque in tempore ac loco. Virum occultæ sanctitatis magis, quam notæ multum hominibus. suâ enim poterat mirè tegere ac dissimulare, quæ laudabilia viderentur. Virum denique cui accinere post omnia elogia possimus illud: *Qui pius; prudens, humilis, pudicus, sobrius, castus fuit & quietus, vita dum præsens vegetavit ejus corporis artus.* Cetera, quæ in solemni illo Hymno sequuntur, DEUS providebit, ubi placuerit notam magis facere servi sui virtutem, sanctitatemque per Orbem, à qua bene passim inter Nostros audiebat. quam opportunè Dominus faciet innotescere, ampliusque clarescere.

Rector olim Iglaviensis Collegij: Quod sanctæ, inquit, memoriæ R. P. Martinum attinet, ego nihil magis suspexi, quam perpetuam in
omni-

omnibus casibus animi tranquillitatem, & in DEI voluntatem, omnimodam resolutionem, sui per omnia similis semper. Ad decorem Domûs DEI, semper vigilavit, & videbatur quasi in eo augendo perpetuò insistere. Et puto nullum esse in Provincia Templum Societatis, quod ejus operâ vel adhortatione non fuerit exornatum. Mortificationis studium fuit singulare in illo, ceterâsque virtutes puto resplenduisse in summo perfectionis gradu.

Pater Instructor (quondam) *Tertia Probationis*. Si quis inquit modum R. P. Martini Stredonij vivendi & gubernandi conferat cum S. Ignatij virtutibus & Regulis nostris, tam illius quàm harum sensa, bene expressisse judicabit.

Rector Collegij Nissensis & socius ejusdem in Provincialis officio post plurima particularia virtutum exempla & documenta virtutum recensita, subdidit: Quocunque me verto, sive considero dies & Annos quibus in Societate vixit, sive functiones & munia, quæ in ea obivit; sive exempla & documenta virtutum, quæ nobis dedit; sive ea omnia, quæ & fortiter egit, & patienter toleravit: ubique mihi quasi importunè occurrit, pulcherrimum illud Sanctæ Matris Ecclesiæ de SS. Confessoribus elogium: *Ecce homo sinè querela, verus DEI cultor. absti-*

nens se ab omni opere malo, & permanens in innocentia sua.

Denique fama communis tam Nostrorum privata, quàm publica Externorum coronat Elogium piè defuncti Patris. Illum enim, tanquam Virum Sanctum semper suspexerunt, & prædicârunt. Serium in omnibus, in spiritu solidum, prudentem in consilijs, in negotijs expertum, moderatum in agendo, in regendo sedulum & longanimem, in amore & honore proprio, mortificatum. Qui novērunt illum à 20. quique à 30. & 40. Annis, affirmatè laudant omnes ejus in studio virtutum inconcussam constantiam, dicuntque illum sibi semper similem, & unum eundemque fuisse, & ab inita via perfectionis nec latum unguem deflexisse; ac semper fuisse gravem & serium, ab humanis abstractum, cum Deo conjunctum.

Alius quispiam Noster. Erat P. Martinus, speculum Virtutum omnium Societati Jesu, rerum omnium contemptor egregius, odoratissimus fructus ex arbore S. Ignatij, Moyses orans pro populo DEI. In rebus quæ mundus magni facit, videbatur planè Angelus, rebus enim hujusmodi sublati, & cum dolore aliorum, adeo perstitit immotus, ut omnes admirarentur.

Pater Melchior Jaschke, Vir à zelo & ab humili-

militate ac studio disciplinæ commendatus, hoc
judicium scripsit: R. P. Martinus Stredonius,
per omnem vitam pietatis & devotionis exer-
citijs addictissimus, nihil unquam intermisit,
quod vel DEI gloriæ aut proximi salutis promo-
vendæ sibi persvaderet opportunum. Res Di-
vinas reverenter tractabat; decorem Domûs
DEI dilexit; & omnium commodis serviebat,
sui solius & propriæ commoditatis negliens.
Sive Collegium, Domum aut etiam totam
Provinciam Præpositus regeret, ut comem
& svavem sese exhibebat obsequentibus, ita
pertinacibus cum longanimitate strenuum ac
fortem. Cibo potuque vixit parcissimo. mor-
ribus & vitæ innocentiam Angelo similior. In
adversitatibus constans & imperterritus. & li-
cèt omnia sus deque versaret volubilis fortunæ
rota, DEO summo & immutabili Bono fixus
adhærebat. In ægotis curandis maximè pro-
vidus, quos frequenter invisere & solari, tum
consilio & medicamentis erigere, tum alijs
commoditatibus solebat exhilarare. propter
vitam religiosè transactam, nec non sanctam
prudentiam, tam Nostris quàm Extremis,
adeoque Proceribus Provinciæ Bohemicæ, ma-
gnæ fuit & venerationi & æstimationi.

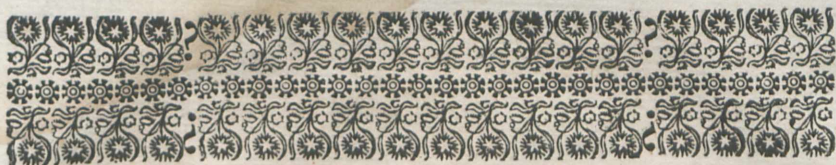
Patientiæ in continuis penè morbis, fuit
omnino singularis, & paupertatis amore, vul-

garibus medicinis contentus. Divinæ voluntati & vivus & moriens, vixit conformis.

Et ego postremus omnium, sensum meum de hoc Viro quem viginti Annis noveram, sæpiusque observaveram, adjungo: Omnia me in illo DEUM solum spirantia vidisse, atque audivisse. Omnium, universaliter loquendo, tam Secularium quàm Religiosorum Domesticorum, etiam primariorum sensu, pro Sancto habitum esse. Reverentiam quandam sacram quocunque tempore videretur, humanâ majorem spirasse. Méque gratias agere Divinæ Majestati, quòd talem in terris vidissem, & cum illo conversatus fuissem, è cujus similitudine atque idea, conijcio, de alijs Sanctis ab Ecclesia Sancta canonizatis; qualiter nimirum illi, in Mundo virtute sua luxerint, quos nobis videre non licuit, sed per fidem & historiam ac traditionem, memoriâ & cultu duntaxat, venerari conceditur. Speroque in DEO, quòd sanctâ suâ providentiâ, mentes plurium sit excitaturus, qui gratias varias per ipsius merita sunt petituri & impetraturi, Magnûmq;

DEUM in hoc Sancto Viro
glorificaturi.

A. M. D. G.

ERRATA

sic corrige.

- Pag. 31. lin. 41. *aternorū*. lege *aternorum*.
Pag. 116. lin. 10. *cognoti & incognoti*. lege *cogniti & incogniti*.
Pag. 124. lin. 13. *illos*. pro *illos*.
Pag. 127. lin. 21. *Imprudens*, pro *Imprudentes*.
Pag. 129. lin. 11. *finis*, pro *fines*.
Pag. 135. lin. 6. *Victicem* pro *Victricem*.
Pag. 142. lin. 9. *impetraxit*, pro *impetravit*.
Pag. 143. lin. 19. *ingemians*, pro *ingeminans*.
Pag. 145. lin. 3. *tatamen*, pro *tamen*.
Ibid. linea 24. *Abracia*, pro *Abraha*.
Pag. 191. lin. 26. *Georgia*, pro *Georgio*.
Pag. 197. lin. 24. *partita victoria in quietate*. pro *parta, quiete*.
Pag. 198. lin. 12. *commutit*, pro *commutavit*.
Pag. 199. lin. 6. *Eccellentissima*, pro *Excellentissima*.
Pag. 205. lin. 5. à fine. *Extremis*, pro *Externis*.

ERRATA

the corrigee.

Page 110. line 10. "a small" should be "a small"
Page 110. line 11. "a small" should be "a small"
Page 110. line 12. "a small" should be "a small"
Page 110. line 13. "a small" should be "a small"
Page 110. line 14. "a small" should be "a small"
Page 110. line 15. "a small" should be "a small"
Page 110. line 16. "a small" should be "a small"
Page 110. line 17. "a small" should be "a small"
Page 110. line 18. "a small" should be "a small"
Page 110. line 19. "a small" should be "a small"
Page 110. line 20. "a small" should be "a small"
Page 110. line 21. "a small" should be "a small"
Page 110. line 22. "a small" should be "a small"
Page 110. line 23. "a small" should be "a small"
Page 110. line 24. "a small" should be "a small"
Page 110. line 25. "a small" should be "a small"
Page 110. line 26. "a small" should be "a small"
Page 110. line 27. "a small" should be "a small"
Page 110. line 28. "a small" should be "a small"
Page 110. line 29. "a small" should be "a small"
Page 110. line 30. "a small" should be "a small"

